I
667

420

[illegible] 2003

ԳԻՐՔ

ՈՐ ԱՆՈՒԱՆԵԱԼ ԿՈՉԻ, ՈՒՍԱՑԱԻԿ

ԱՐԱՐԵԱԼ, ՀՈԱՇՍՐԱՆԵԱԼ, ԳԱԼՈՒՍՏԻ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ ԱՄԱՍԻԱՑՈՅ.

Ի Հայրապետութեան Տն Նահապետի սրբազան Կաթուղիկոսի սրբոյ Աթոռոյն Էջմիածնի։ Եւ երկուց մե Աթոռոյն պետութեանց սրբոյ Եմի և Կոստանդնուպօլսոյ Տեառն. Մինասայ և Տեառն. Գալստի վերոյ գրեցելոց.

Ի թուականութեանս հայոց։ Թիւ արկանեմ ՚ի քարտեզի. Ութնմասանց քերթողի. յոդն արտաքսեալ. Է. նիւ. թուոյ եռակ. Ժ. նիւ. Ը. ըն աւարտի. Եւ ՚ի յամի փրկչին ռչձդ. ին

Եւ Հայոց. ռճծդ. ի Մայրաքաղաքն Կոստանդնուպօլիս.

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ
Ա. ՄՅԱՍՆԻԿՅԱՆԻ
ԱՆՎԱՆ
Публичная библиотека

241

ՊԵՏ-ԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ
Гос. библиотека
ՀԱՍԽ-Арм. ССР
им. А. Мясникяна

ՍԲԷ աշխարհն ասա ի ճէնս աշխարհս անկեր· Ա:

Որ 'ի ծով յայս յաշխարհի չինեաց
տապան զեկեղեցի· Մի օրինակ աշ
խարհի որ հողն մարմնոյս է օրինակ
զոր փչմամբն 'ի հողոյ կայացաք· Երկու·
քարենք և բարձրձունք ոսկերացս հա
մեմատ: Երեք· ծառ և տունկ մազ և
մորուաց համեմատ: Չորրորդ· հող և
ջուր օդ և հուր սաֆրայ և սպաղզամ արիւն
և սև մաղձ· Հինգ· և Ե ջուր դոյ աշխար
հի և մարդոյս Ե են ջուրք· արտնաչաց·
լեղինականջոց· քաղցր բերանոյն· և սոա
րինակն երկամաց· Վեց· այդ աշխարհի
դոյ բազում քաղաք գոն և մարդոյս բա
զում տեղիք երկինք և երկիր և բա
զում ոսկերաց և ջլից: Եօթն· աշխարհս
բազում գետ գոյ և մարդս բազում երա
կօք է· Ութ· աշխարհիս հաց և միրք լինի

և

և զա՟մ ըն կերակրէ և մարդս բազում առա
քինութ՟ն ստանա և սընուցանէ զա՟մ ան
դամս։ Ինն. աշխարհի երբեմն երաշտու
թ՟ն լինի և մարդս ծոյլ գոլով չորացու
ցանէ զառաքինութ՟ն արմատոյս։ Տասն.
աշխարհիս ծով գոյ և նաւք վարին և ար
դիւնք բարձեալ բերեն քաղաքէ ՚ի քա
ղաք. և մարդոյս. ՟Է. ակունքն ո՟ր ծով
նկատելով երկինս առ բարձրեալն ՚ի ջու
ցանէ ցօղ և շնորհ և ողորմութ՟ի վերին
աշխարհէ ՚ի ստոր։ Ո ինչէ հակառակ
և հակառակս աշխարհի աւերման. մահն ո՟չ
հեղեղն բաց ՚ի ուխթիցն նոյեան։ Լուակ
թագաւորըն որ զա՟մ ինչս կուտեաց և զի
նաւորս և ոչ եղև հնար մահուան և սողո
մոն յունայնութ՟ի ունայնութ՟եց. ասաց.
Ո ի բազում նահապետք և մարգարէք և
թագաւորք և իշխանք եկին և չուեղեն
յունայնութ՟է ՚ի մշտ ջենաւորն. զի ո՟չ
ձմեռգայ և ա՟մ բարք և տունկ տերև
թափելինի և չորացեալ երևի երկիր և ՚ի
գարնան զարթնուն և ա՟մ որակ զգոյնս ցու
ցա է զանազան. այսպէս և մարդիկ քս մե
ռանին և ՚ի կատարածի զգենուն զմարմինս
և ՚ի վ՟ր լուսեղէն պատմուճան անկողոպ
տելի վ՟ս որոյ ասէ մարդնանորութ՟ն նմա
նեաց և աւուրք. Լըմոնութ՟է եմ աշխար
հի. բարի պտղոց փուշ բուսուցի համար

խնդրեն

խնդրեն կատարածի գալուստ տուքինձ
պատասխանի։

Մեր խոստացեալ նիւթե շնորհիւ նախախնամութե
տանէ յաղթէ. Ա։

Երկրորդ գլուխ մարդս տացուք
օրինակ քաղաքի։ Նախ ոչ դը
րունք և պարիսպ քաղաքի. այս
պէս և մարդոյս Ե. զգ Ե. կանջք
բերան հոտոտելիք և այլք ՚ի ստոր։
Երկրորդ պահապան լինի քաղաքի. և
մարդոյս հրեշտակ պահապան։ Երկրորդ
դատաւոր գոյ ՚ի քաղաքի և մարդոյս տրա
մախոհութի։ Չորրորդ քաղաքի բանդ
կա և մարդոյս հիւանդութի և ցաւ։
Հինգ. ՚ի քաղաքաց գոյ դարպաս և այգի.
և մարդոյս եկեղեցին ըստայնմ անկեալք
եզեցին։ Վեց. ՚ի քաղաքի ամ որք ունի
տուն բնակութե և հոգոյս տունէ մար
մինն. Եւթ. ՚ի քաղաքի աղբիւրք ուգա
նեն և մարդս փառաւորութե զամ օրհնէ։
Ութ երրորդ. քաղաքի աղօրիք գոն ցորե
նոյ. և մարդոյս աղօրիքն ոչ ցորեան ՚ի սը
ղալն ըստպառի և մեռանի ըստայնմ. Թ.
աղալիցք են մինհաւանուցու և միուսն թող
ցի։ Ինն. քաղաքի երբեմն ուրախութի
ընծայի ՚ի դալթագուորաց. և մարդոյս յոր
ժամ

ժամ մարմինն և արիւնն ճաշակէ. քի տմ անդամք զուարճանան։ Տաճն. քաղաքի ցնծութին լինի յորժամ գերեալք ազատին և մարդոյս ուրախութի ծնանի յորժամ մեղսաւէրն զղջայ ըստայնմ ոչ կամիմ զմահ մեղաւորեն այլ դարձեալ. նր 'ի չարէ. և զինքնասպանյն սաէ խոնարհութն և զղջումն մեղաւորին է կերակուր տյ. այսքանաւ։ Ամ քաղաք հնազանդեն թագաւորին և տան զհարկս արքունական եթէ ոչ տան գերի վարեսցին քաղաքն այն և սրով սատակեսցին այսպէս մարդոյս օրինակ քաղաքի է եթէ երկնաւոր թագաւորի զկամս առնիցեմք այլ առաւելապատկեայ լինիմք. և զխնամս տյ 'ի վր մեր եղիցի եթէ ոչ առնիցեմք զհաճոյս տյ սպանանէ և տայ գերի 'ի ձեռն դժոխոց և սրտի. Որ. աղաքեմ թշուառական անպիտանեմ և յունայն

դարուսան ածցէ ի։ րատեան.

Որ է ծովոյս աշխարհի. շնորհաց տողն. ընդ նե
ճեցե. Գ։

Երրորդ գլուխ մարդս նաւի է օրինակ. Աւս նաւն լի է և ոմն դատարկ. այսպէս մարդիքս ոմն ամբարեալ ունի ցորեան զրան տն և ոմանք յունայն։ Երկու. նաւն 'ի վր ծովու

հողմի

ջրջի. և մարդս ՚ի ծով աշխարհիս ծփի
ըստ յեղայեղայ այլ անօրէնք իբրև զծովծփ
ացին և հանգիստ մի գտցեն։ Երեք. նաև
՚ի այլեկոծութէ խռովի. այսպէս մարդս
՚ի վրդոհմանց աշխարհի խռովի։ Չորորդ.
նաև ընդ թևօք շրջի. և մարդն հաւա
տով յուսով խորհրդով բարեաւ։ Հինգ.
նաև արդիւնաբերէ և մարդս արդիւ
նաւոր ուսուցանելով ըստ այնմ որ արասցէ
և ուսուսցէ։ Վեց. նաև երբեմն թափան
ձաքար գնա բազում մղոն հասանի և
մարդս երբ ենն գերակատար սիրով աղօ
թըս երկինս առաքէ ըստ եփրեմի աղօթք
աղօթականին բանա զդրունս երկնից և
՚ի լսելիս տյ հասանէ։ Եւթ. նաև ղուր
ան առնու և մրդս երբեմն սատնյի գերի
գրաւի։ Ութ. նաև հանդարտ ևս լինի
և մարդն երբեմն անդարտ զգօն և բարի
ժամանակ անցուցանէ. մի բարի առնէ
տր բարեաց զայնոսիկ որք ուղիղ։ Ինն. նաև
առնոց ղեկ և նաւապետ ոչ յուղղի և մար
դոյս միտքն նաւապետէ և ըսպասաւորքն
զգայարանքն. աչք ունկն ձեռն ոտն և։ Տասն.
նաև երբեմն ընկղմի և մարդս երբեմն
սատանայի փորձութէ գլխպի ՚ի մեղս մահա
ցու անկանի կ ուրանայ զքս կամ ան զեղջ
մեռանի։ Նաւակ նաւբնաւայ մարմնականս։
Որպէս ըղ նաւ յուռնայնեմ աղբեւ մեղք

լցեալ

լցեալ եմ ալէ կոծեալ ընկղմեմ հաս գալ ըստ խտ փրկիչիմ: Ո՜ ի ում նաւք ընթանան այսր անդր վաստակոց և արդեանց. և մեք 'ի ծով աշխարհիս վաստակեմք ջանամք սակս մարմնոյ եթէ հոգւոյ աշխատեմք բարւոք տանեմք զհաստ սերմանեսցուք անդ հնձեսցուք ըստ յովսէփի սերմանեցէք ձեզ զարդարութիւն և հնձեցէք պըտուղ կենաց. զի մի դժոխոյ գերի լինիցեմք. այսքան առ այս:

Մյս ծով ԹԾ խոնդորք. Գ:

Չորրորդ գլուխ. մարդս ծովու տամք օրինակ: Նախ ծովն խորին է. և մարդս ունի խորին իմաստութիւն ա̄ծատուանական արուեստիւ. ըստ այնմ հոգի իմաստուն և հանճարոյ ես իմաստուն բնակեցոյ 'ի խոր: Երկրորդ ծովն աղի է և մարդս վարդապետութ̄բ աղհամեմ իցէ ըստ այնմ դուքէք աղ յերկրի: Երրորդ ծովն ալէ կոծութիւն համանի. և երբեմն հանդարտ և մարդս խռով. և անդորր զի տարրիցեմք ըստ այնմ սիրելիք անքակտելիք թշնամիք: Չորրորդ 'ի ծովէն մարգարիտ ելանէ և մարդիկք ով̄ մարգարիտ քարոզեն զաւետարանն ք̄ի ըստ այնմ քան զականս պատուականս: Հինգ. ծովն նաւ

բազում

բազում և մարդս տու բազում ըստանայ
զի գիրքն ծովէ։ Վեց. ծովուն անձու-
նեք բնակին և մարդոյս լեգեոն և սատանայ
բնակի. ոմանց ըստ այնմ այսազգ ոչ ել-
նէ եթէ։ Եւթն. ձկունք գոն և մար-
դոյս ցաւ և ճիճի բազում։ Ութ. ծովն
մեծ է քան զաշխարհս. և մարդիք բազում
են քան զգազանս. զի նախահայրն մեր ա-
դամ եդ զանուանս անասնոց և գազանաց։
Իննն. ծովու ուշկապարիկ բնակին կի-
սօքն մարդ և կիսօքն գազան. այսպէս և
մարդ գոյ որ կիսօքն քրիստոնեայ են և կի-
սօքն հեթանոս ըստ այնմ հանդերձս ոչ
խարանց երևին և՛ինէր։ Տասն. ծովուն
թաթառն ջուրառնէ և ածէ անձրև. և
մարդոյս փառաբանութիւն երկինս ելանէ
և հեղու շնորհ պէսպէս ըստ այնմ զկամս
երկիւղածաց իւրոց առնէ տր աղօթից նց
Մ․լեաց ծովուեմ տատանեալ բազում բա-
րութենց եմ զրկեալ օգնական լեր ոզբ տիրա-
մայր գալուստ ծառայ քո մոլորեալ.
Մ զի մարդս ոզ ծով ոչ հանդարտի
զի 'ի տարրից գոլով այսինքն 'ի հողոյ ըստ
եղծ տծ զազամ և յորժամ լռէ վաղճա-
նէ մարդոյս ապաւորեմն տուեալ է մեզ
բանականութիւն շնորհ և իմաստութիւն զպի-
տոյս առացուք և զան օգուտն 'ի բաց դնի-
ցուք ըստ այնմ զինչ օգուտ է քեզ եթէ

զաշխարհս ամ՟ շահեսցի և զանձն տուժես
ցի այլ զչափաւորն :

Ո[րո]խոտցէաւ գնոյ խոտ գնտոց փողոտ ելեն չէ
նեոշ ջեմառ ուծմլաոկ · Ար :

Հինգ երրորդ · գլուխ մարդս գետոց
տացուք օրինակ : Նախ գետք 'ի ան
ձրևաց և 'ի լերանց 'ի ջանէ և 'ի բազ
մութենէ ջրոց լինին գետք սակաւ սակաւ
հալելով ձիւնն և մարդս 'ի բարձանց շնոր
հիւ ածումնայ · այսինքն վերին ակնաղ
կութե՟ : Երկու · գետն արտ և այգի ջրա
լի առնէ և մարդս քարոզութե՟ աւետա
րանին զառապացեալ զոգիս զովացուցանէ
ըստայնմ գետք յորովայնի բղխեն :
Երրորդ · գետք ուրախառնեն զքաղաքըն
և հիւանդութիւնք փարատին · այսինքն
բժշկութի լինին քարոզութեց խրատու
ըստայնմ քաղցրութի զխրատ և զգիտունն :
Չորրորդ · քաղցրէ ծովն և մրդիկ քաղցր
փառաւորեն ըստ երգոյն երգոց :
Հինգ · 'ի վ՟ գետոց աղօրիք աղան ջրիւ · և
վրդապետք ջրոյ կենաց խոստանան ոմ՟ սա
մարացոյ · զի մարգարէք հայր ծանուցին և
առաքեալք որդի և վրդապետք հոգին ոմ՟
րմ՟ 'ի քենէ ո՟ր աղբիւր կենաց և լուս :
Վեց · երբեմն գետք մըրտեն ոմ՟ քս · և լուսա

ւորիչն եփրատ. և պետրոս գետարգելն։
Ութ. գետոց այգիք ծաղկին. և մրգա
բեր լինի և մարդս սրբոյ հոգոյն շնորհիւ
երանգ երանգ առաքինութի ըստանայ ըղ
գնացք գետոց ուրախ առնեն։ Սւթ.
գետք երթեալ խառնին ՚ի ծովն մեծ. և
մարդիք արքայութի կամ դժոխք ըս
տայնմ կեցոյ զիս տր. զի հասինձ ջուր։
Ինն. գետք գարնանային բազմանայ. և
մարդոյս մեղքն բազմանայ ոչ ջուր հե
ղեղին. ուտէին ըստայնմ։ Տասն. գետք
սառնանան ձմեռն և մարդս յանջատի
յուղղոց որով սառնամանէքն ըստանայ.
ըստ յեսայեայ կարծեմ թէ լինէն ՚ի բաց
կացցես աւելի քինչ գտանիցես. այսքան
առ։ Սւնիմ շնորհ ՚ի[illegible]ս է ոչ զգետ բազ
մացեալ է քանքարսիմ շահեցուցեալ չէ
համար խնդրեն ՚ի գալուստն։ Ոի գետ
գոյ՝ որ շահավէտն քաղաքի այգոյ և
պարտիզի և գոն գետք որ ըզ շինութեց
ծնաս է և քակտից. այսպէս գոն վարդա
պետք որ բարի խորատ տան և օրհնեն
զմարդիկք. և գոն վարդապետք որ անե
ծիւք ապականեն զքաղաքն ըստ գիձու
թեանց փոխարէն ոչ ջրհեղեղին երկնից
սահանք բացան և ջրասոյղեղեն։

Ի մէջն է տէր աղբիւր հնոց և ջրաւոր երեւաց քոց
մարդկա. Աղբերն ծ է նման է ստան ներքին բե
րանս արքային եղևեն պէմարդարանին. Ա։

Լեց երրորդ. գլուխ։ Նախ ոչ աղ
բիւր մէջ բղխէ և մարդս բա
նական ոլորվ մէջ բղխէ 'ի բերանոյ
կրանն ըստ այս տմ յեկեր էլ բար
բառք ՆՑ։ Երկրորդ. աղբերաց ազրուկ
գայ 'ի բերանն. և մարդ յինչոց եկանէ ո
մանց ըստ սողոմոնի բերանք ամբարշ
տաց կործանեցի։ Երրորդ. աղբիւրք
անհամեն և չոր կամ լեղի սոյնպէս գոյ
մարդորան հաւատէ. յինչոց նատոս և բան
պասող ըստ պօղոսի ոչ չունք ոչ բանսպա
սողք զարքայութ'ի տյ ոչ ժառանգեն։
Չորրորդ. աղբիւրք զուացուցանեն զմարդ
և զանասուն. և մարդ տրօք ողորմութե
և բարի խրատի զովացուցանեն զկարօ
տեալն։ Հինգ. աղբերաց պարտեզ ծառ
և ծաղիկ ջրայլեր լինի այսպէս 'ի ունկըն
գրութի աւետարանին և տառից ծաղիկ
առաքինութե բուսանին. ըստ սողոմոնի
որդեակ իմոյ իմաստութեն անսայ և իմոյ
բանիցս տուր զունկն քո զիմ պակասե
ցին աղբիւրք քո։ Վեց. աղբիւրեն ողոր
մածք ըստայնմ Հրեաւէք և Հրիտոյք և
ըստայնմ թանթաղուն զեղուն այսպէս իմ

ատունք

աստուածք անձանձիր ուսուցանեն ոմ՟ գետ
յորդելն ըստ այնմ գետք յորովայնի բղխեն։
Եւթ. աղբիւրն են Ճգնաւորք անըմպա
փառաբանութբ եւ աշխարհի գոն քան
զնա՟ աւաքենաւէր. ըստ այնմ երթով փառ
աւմաջիւն։ Ութ երրորդ. Ընդբիւր 'ի լե
րանց ելանէ. եւ ամ՟ իմաստութի 'ի վե
րուստ ըստ այնմ ամ՟ պարգեւք կատարեալ
'ի վերուստ իջեալ եւ ըստ այ՟մ ոչ ուստեք
իշխանութի եթէ ոչ տուեալ լիցի 'ի վե
րուստ։ Ինն. աղբերաց բոլորն խոստա
վէտ եւ ծաղկաւէտ լինի. այսպէս իմաստ
նոց մերձ շնորհալիք եւ նոյ բողոջնք գտա
նիցին։ Տասն. ոմ՟ մի եղջերուն ըղձայ 'ի
ջրոց աղբերայ եւ մարդ փափաքի ջրոյն եր
կնային զոր սամարացոյ խոստացաւ յս՟։
Ընդապառ աղբիւրէն. եմ՟ տապացեալ
'ի վէշտի. ով բան եւ ջուր հօր որդի. տուր
գալըստիտ ջրոյանտի։ Մ՟ զի ամ՟ բանա
կանութիք որ տուան մեզ ասկս քաղցրա
բան. Է. եւ մի զինչ արտաքերի զայն խօ
սիցուք ոմ՟ . բիւրք երբեմն պղտորի եւ
ոչ ըմբեն ջուր մինչ ոչ ստականայ եւ մեք
որ աղտեղութե եւ տգեղութե բան խօս
իմք ոչ ընդունին ըստ աւաքելոյ ամ՟ բան
տգեղ 'ի բերանոյ ձերմէ մի ելցէ. այլ
զհամբոյս որով վարձատրիմք 'ի քս՟ է.

Պտու

Պէտ լուսաւոր առն են շնորհքն որ ծնին լուսոյ
այսոյ ինչ ի խաւարէ. Մարդս աշխատանէ է օրինակ.
տան հերդե– նշանն է առաջեց. Ա։

Ութ գլուխ. ասացից։ Նախ ոպ̃ աշ
տանակն լոյս և մոմ վառի և մարդս
ունի հաւատ յոյս սէր։ Երկրորդ. ոպ̃ մար
դոյս ձեռագործէ աշտանակն. և մարդս
ա̃յ։ Երրորդ. ոպ̃ աշտանակն լուսաւորէ զգի
շերն և մարդն լուսաւորէ զանխմաստն ը̃մ
դուք էք լոյս աշխարհի։ Չորրորդ. ոպ̃
աշտանակն ճրագին ա̃մ գործ լինի բարու
թ̃ե և ան լոյս 'ի մէջս սէր է ըստայնմ ա̃մ
որ չար գործէ ատէ զլոյս և ոչ գայ առ
լոյս զի մի յանդիմանեսցին գործք նր.
իսկոր առնէ ճշմարտուն գայ առ լոյսն զի
յայտնի լիցին գործք նր թե ա̃յ գործեցան։
Հինգ. աշտանակն բարձր է ոպ̃ երկնից
աստեղաց օրինակ և մարդոյս լոյս հոգին
միշտ 'ի բարձունս սխորժէ ըստ պօղոսի
մեր քաղաքականուն երկինս է։ Վեց. աշ
տանակն որբեն ա̃րունական աւ ուրս և մար
դիկս ա̃մ տաղաւարի պարտիմք որբել 'ի
մեղաց և փայլինք առաքինութ̃ե։ Եօթն.
ոպ̃ աշտանակն Թագաւորի վառի. և մար
դս ոպ̃ աշտանակ և ճրագ վառի 'ի մ̃ե
եկեղեցւոջ. ըստայնմ դուք էք լոյս աշխար
հի։ Ութ. ոպ̃ աշտանակն ա̃մ որ ունիցի

այսպէս

այսպէս մարդոյս աշտանակէ և լոյսըն հող
զոգւն ընկալեալ ունի ըստ այնմ Հրատ մար
մնոյս ակնէ։ Իսկ ոսկի աշտանակն հարսա
նիսն վառեն և մարդիկ երկնային հարսա
նեաց վառեն ըստ այնմ յայնժամ արդարքն
ծագեսցեն ոսկի արեգակըն։ Տասնդ․ ոսկի
աշտանակն առանց մոմ ոչ վառի այսպէս
մարդ որք առանց գործոց ոչ վառին
պահք աղօթք և ողորմութիւն ըստ սողոմո
նի ողորմութիւն և հաւատք մի պակասեսցի
'ի քէն և դաւիթ դու լուսաւորես։ Աշտա
նակեմ և լոյս ընկալ․ թխացկալ եմ և խա
ւարեալ․ արեգակ լոյս Քս օծեալ․ լուսաւո
րեալ գալուստն անկեալ։ Ոի ոսկի աշտա
նակն բարձր է և ոսկէ գոյն և ունի լոյս և
մեզ յոյժ պիտոյ է հաւատով յուսով և
սիրով փայլել 'ի բարձունս և լինել օրինակ
բարեաց զոր վառեցին լուսոյ աշտանակէ
մերմէ որ տուեալ է մեզի բարձանց․ Ը
որ արասցէ և ուսուսցէ նա մեծ կոչեսցի
արքայութեն յերկնից և ոսկի աշտանակն եր
բեմն իւրն սակաւ լոյս տայ և այլոց բա
զում սա պէս մարգիկքս ոմանք այսպէս
լինին․ այլ հաւասարաբաշխութիւն բարւոք
է մարմնոյ ևս գոյ ըստ առաքելոյ նախ
զոգին կդրակրեայ և ապա մարմինդ։

Յայս տուր զի՞ր աչաց ելից · Մանրեկին տամփ օրէ՛ նոյն · Բ ։

Ութ երրորդ գլուխ։ Նախ կանթեղ վառի եկեղեցին որպէս աստեղաց պարուց և մարդոյս գոյ լոյս ակունք ներքին և արտաքին ըղ գայրանաց։ Երկրորդ· կանթեղն օրինակ տասն կուսանաց· և կոյսք են քաղումբ և ձգնաւորք ձգնաւորք մարտիրոսք քարոզք վարդապետք և կոյս։ Երեք· կանթեղի լոյսն արեգակն նմանի և մարդս ունի արեգակն արդարութեան զՔս։ Չորրորդ· կանթեղն գիշերն վառի և ոմն աւետարանի օրինակ և մարդն ունի քարեխօս զկոյսն մարիամ· զոր լուսաւորեալ թարգմանի։ Հինգդ· ձէթ կանթեղի երեսն երանէ և մարդոյս ողորմութիւն քարձր 'ի գլուխ պարծի· ըստայնմ ողորմութե և հաւատով արքին մեղք։ Վեցդ· կանթեղն լոյս է· և մարդս լոյս է որքալոյս մեռանի։ Եօթդ· կանթեղն ապակի է և քիւրեղ և փայլ է և աստ 'ի ձանք փայլին եկեղեցին։ Ութ· կանթեղք մեծահանդէս աւուր օրքին և մարդիկս միշտ 'ի մեղաց օրքին· եթէ ոչ սրքին և ոչ տան լոյս· այսպէս մարդիկս եթէ ոչ դառնան 'ի մեղաց լոյս և խաւարեալ մնան· 'ի մէքի· ըստայնմ

խաւարեսցին աչք նց զի միտես"։ Ինն.
կանթեղք են 'ի բարձունս կախեալ. և մար
դոյս պարտէ զվերինն նկատել. ըստ պօ
ղոսի միշտ զվերինն խորհել։ Տասն. կան
թեղք 'ի ձեռս մարդկան զուգունի. պի
լօր. արծաթապատ. և ոսկեզօծ. և մար
դըս ստեղծուած այ. և օծեալ և դրոշ
մեալ. այսքան առայս։ Եւ որ կանթեղ
միշտ վառեիմ. տանն այ յեկեղեցին. գաղտ
նի մեղօք եմ խաւարին. 'ի մէջ մեղաց աղէ
կծիմ։ Ասացուք կանթեղին որ պայ
ծառէ. 'ի ծխոյ թխանայ. և 'ի հողոյ շի
ջանի. և մարդս ծխոյ մեղաց տգեղի և
թխանայ. և հողմն սատանայի պատահե
լով շիջանի իմաստութեն ամ։

Երրորդ ճառ վասն մրջիւնն. և ասէր ընմանէ ըստ
ուղէս Սողոմոն մրջիւնանց օրինակ. Եւ։

Ինն երրորդ գլուխ. Նախ. որ մրջ
իւնն աշխատաւորէ. և մարդս միշտ
վաստակաւոր։ Երկու. որ մրջիւնն
ամառայնոյ՝ և ձմեռնայինն պատրաստէ.
և մարդս աշնան պատրաստէ զձմեռան
զարդիւնս. ապա եթէ տակաւին պատ
րաստէաք զարդիւն անանց կենացն. մ՛
մինչ դեռ ժամանակն 'ի ձեռսէ գործես
ցուք զբարին։ Երեք. մրջիւնն 'ի ներքոյ

ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ
Ա. ՄՅԱՍՆԻԿՅԱՆԻ
անվան
Публичная Библиотека

ծրկրի Թաքչի. և մարդս խաւար բնակեն
ձմեռան։ Չորս. մրջիւնն բազմերամք. և
մարդս ունի դուստր և որդի. ըստայնմ
զվաստակս ձեռաց քոց կերիցես. որդիք
քո ոպ̃ ձիթ". զի բարի յիշատակն քան
զորդի լաւ է։ Հինգ. բազում երամօք ընթա
նայ. և մարդս բազում երամօք գնայ ը̃ե
եկեղեցին. ըստայնմ ժամէ պաշտել զտ̃ր։
Վեց. քաղցր ուզէ և գտանէ. և մարդս
երգոց. և քաղցր խրատու ախորժէ. որ
ըստ ոպ̃յ։ Եօթ'. մրջիւնն զօձն և զառիւ
ծըն սպանանէ. և մարդս զղջմամբ զսա
տանայ սպանանէ այսինքն հալածէ։ Ութ.
'ի տան Թագաւորի բնակի մրջիւնն. և
մեք տուն երկնաւոր Թագաւորին եկե
ղեցին. ըստայնմ տնկեալք եղիցին 'ի տան
տ̃ն։ Ինն. մրջիւնն փոքրէ և մեծ շնորհ
ունի. և մարդս փոքրէ քան զգօմէշս.
զփիղս. և զուղտս. այլ բանականեն և տ̃ր
աշխարհի։ Տասն. ոստս ծառոց բնակի.
և զծառն չորացուցանէ. և մարդս զտըն
կեալ մեղս սովորական. աղօթիւք չորա
ցուցանէ և զարմատն ևս։ Մրջիւնն փոքր
զարմանալի. ջան և վաստակ բազումունի.
ես գալուստ ծառայ ծոյլ և գերի. մի թէ
ք̃ս ողորմեսցի։ Իսկ մրջիւնն փոքր գոլով
զմեծամեծան սպանանէ. և մեք աղօթիւք
և գերակատար սիրով առ. տ̃ծ զսատանայ
հալածեմք.

հալածեմք. զի առաքեալն զգուշացուցա
նէ զմեզ. եթէ ոսոխն սատանայ իբրև
զառիւծ գոչէ. խնդրէ և կամի զո՛ կլա
նիցէ։

Ներբողեան վասն մեղուին և ասացէք ընծայնէ. Թէ
որպէս գործածանելոյ. Եւ մեղուն տայ օրինակ
մարդկան. Ժ։

Տասներորդ գլուխ. Նախ մեղուն
ժրաջանէ. և մարդս վաստակաւոր.
ըստայնմ մարդէ որ գործէ զեր
կէր։ Երկու. մեղուն միայնակեացէ. և
մարդս անապատի են միո խցի. ըստայնմ
մուտ՝ի սենեակ քո։ Երեք. մեղուն ամ̃
ծաղկանց առնու նիւթ. և մարդս ամ̃
գրոց առնու իմաստութի։ Չորս. մեղուն
քաղցր մեղր շինէ. և վարդապետք քաղցր
զաւետարանն քարոզեն. ըստայնմ քաղց
րութի զխրատ։ Հինգ. մեղուն ՚ի ծխոյն
փաղչի. և մարդոյս հոգոյ մեղքն ոմ̃ ծուխ
վնասէ. այսինքն հպարտութին. նախանձն
բարկութին. և մասամբքն վնասէ։ Վեց.
մեղուն խայթողէ. և մարդս ունի լեզու.
ցասումն. և ցանկութի։ Եւթ. մեղուն
քաղցր սիրէ. և մարդս զքաղցր քարոզու
թին. և խոստումն բարեաց սիրէ։ Ութ.
մեղուն երբեմն վնասակար և մահաբեր

ծաղկանց

ծաղկանց առնու զնիւթ. և մարդս չար
խորատու լսէ. և բամբասանաց հետևի:
Լինն. մեղուն թռչի. և մարդոյս միտքն
շրջի ընդ ամ աշխարհ: Տասն. մեղուն
ձմեռն թաքչի. և մարդն փաղչի 'ի մե
ղաց. որ զերկնաւոր տն ունիցի. ըստայնմ
երիտասարդական ցանկութեց փախիր. և
ըստ դաւթի. երանի այնոցիկ որ երկնչին
'ի տէնէ: Մք մեղու նիւթ առեալ եմ. գը
րոց բազմաց ժողովեալ եմ. այլոց լոյս լինձ
խաւարեմ. բարերարէն լոյս ուզիցեմ:
Մեղուէն առցուք զջան և զիմաստութի.
զի այնքան վաստակեսցուք. մինչ զի քաղց
րութեն ածային լիցուք արժանի. քաղցր
ողորմութե. քաղցր արքայութե. և զքաղցր
ձայնն քի լուիցուք. եթէ եկայք օրհ
նեալ հօր իմոյ. և ժառանգեցէք զանըս
պառ ուրախութին յաւիտենից:

Օէ ի գոյգս հանդերձելոցն ոչ խոտորոց երկնչին. և
ծնեբրկայէն գոյլի յափշտակողի. չի մորթս երբեմն
գողոյն նմանէ. ԺԸ:

Մետասաներորդ գլուխ. Նախ.
դաղանն անողորմէ. և մարդիկք
անողորմ յոյժ. զի հարիւրից
մինն հազիւ ողորմածեն. ոպ
ասէ յակոբոս. անողորմ դատաստան լինե

լոցէ

րոցէ այնմ. որ ոչ առնէ զողորմութիւն:
Երկու. գազանն անյագ է և անողորմ. ան
յագ ուտէ զանմեղն: Երեք. գազանն
պատառէ զմարդն. և աւազակք սպանա
նեն զմարդիկք: Չորս. գազանք մոլին
'ի տեսանել զգառինս. թէ մինն ուտիցէ
բաւականէ. զի անյագութե՟ զբազումս
պատառէ. և մարդիկք այնքան մոլին.
եթէ զաշխարհս տան ոչ բաւականան.
ո՟չ չար իշխանք. և չար բռնաւորք. և չար
դատաւորք. և զայն ոչ լսեն. անմիտ զհո
գիտ 'ի քէն 'ի բաց պահանջիցեն. զոր ժո
ղովեցեր ո՛ւմ լիցի: Հինգ. գազանն ան
բանէ. և մարդիկք անբան լինին. և ապա
արիւն հեղուն ըստ սողոմոնի. չարեօք
իւրովք մերժի ամբարիշտն: Վեց. գա
զանք այնքան ուտեն. մինչև տկարանայ
ստամոքն. և մարդիկք որ 'ի շռայլութե՟
են. այնքան ուտեն և ըմպեն մինչ լահմի
լինին և մեռանին. և առաքեալն ասէ. զի
այնպիսիքն Քի ո՛չ ծառայ են. այլ քաղցր
բնութ՟ին և որովայնն պաշտեն: Եւթն.
գազանք շղթայիւք կապին. որ ոչ վնա
սեն զմարդիկք. և մարդոյս կապն ծանր
հիւանդութի՟նէ. և աղքատութի՟ն. ըս՟
կապեալէին աղքատութե՟ ո՟չ երկաթս:
Ութ. գազանք օտարեն և վայրենի. և ոչ
ձի կամ գրաստ. որ 'ի քաղաքի և 'ի շինու
թե՟

թէ աշխատին · նմանապէս վայրենացեալք
ոչ ունին սիրելութի քաղաքաց · և ոչ բնա
կին 'ի դրունս երկիւղածաց · և ուղղափառ
թագաւորաց · այլ 'ի վայրի շրջին գողու
թե · սպաննութե · աւազակութե · և սողո
մոն ասէ · իսկորք սպաննութե հաղոր
դեն · գանձեն յանձինս իւրեանց զչարիս ։
Պաղմանացեալեմ վայրենի · թշուառական
եղէ գերի · ով տր յմ քաղցր բարի · դիր
գայստին սպեղանի ։ Կարծեմ թէ գազա
նաց առաւել վնաս է · քան զգազանացեալ
մարդոյս · զի աւերեն զաշխարհս և թա
լանեն զինչս · և կողոպտեն զվաճառականս ·
և է որ 'ի քաղաքաց տր են · յայտնապէս զօ
շաքաղեն · խլեն · և աղքատացուցանեն ·
հարկանեն · և փետեքտեն · քայքայեն և
մեռուցանեն · այս ամ վս մեղաց յոլովու
թեց ընծայի · որ խնամքն այ վերացեալէ ·
ըստայնմ բարձի թողի · այս այն ամ է · որ
զերուսաղէմ ազատեաց 'ի ձեռաց բաւա
սակայ · զէլ 'ի ձեռաց փարաւոնի · և
մանկունքն 'ի հնոցէն ։

Հայեցարուք է թռչունս երկնից · զի ոչ վարեն · և ոչ
հնձեն · և ոչ ժողովեն ըշտեմարանս · և հայրն երկնաւ
որ կերակրէ · և Մարդս յաւգուց օրհնութի տեառն · ՄԻ

Երկոտասան երորդ գլուխ Նախ ·
ձագն ունի բոյն · և մարդս ունի
տուն ։

տուն։ Երկու. ձագն ձու հանէ. և մար
դիկք զաւակ ծնանին։ Երեք. ձագն կե
րակրէ զձագս. և մարդն կաթամբ ջամբէ
զմանուկն։ Չորս. ձագն երկնչի յարծո
ւոյ. և'ի պատսպարուող ձագուց. և մարդս
երկնչի անիրաւաց։ Հինգ. ձագն քաղց
րաձայնէ. և մարդն երաժշտական. և զԱծ
օրհնողէ։ Վեց. ձագն թռչի 'ի բունոյ.
և մարդս հրաժարի 'ի մարմնոյ. ընդայնմ
և հոգին դարձցի առ Ած որ ետ զնա։
Եւթն. ձագն նորոգէ զփետուր. և մար
դըս խոստովանութբ նորոգէ զոգին։
Ութ. ձագն բարձրաթռիչէ. և մարդոյս
միտքն առ Ած է. ըստ առաքելոյ. մեր քա
ղաքանութն յերկինս է։ Ինն. ձագ փո
որ երբեմն ընդունին թագաւորք. ոսկ
տուտին. ղումրին. սիրամարքն. բազան.
և թագաւորք միշտ ունիցին զուշիմս. ի
մաստունս. զթարքմանիչս. զուսուցիչս։
Տասն. ձագն որս առնէ երկնից. երկրէ.
արծիւն. բազայն. և այլք բազում. և
մարդիկք միշտ զմխիթանս արսան և ուտեն։
Եւեւոր ձագեմ անկենդան. ակարա
ցեալ եղէ անբան. բարերարին աղաչեմ
րամ. գալըուստն ազատէ գեհենեան։
Վս̄ զի մարդկային բնութիւս մարմնով և
հոգով ընթանայ քան զձագ առաւել.
վս̄ զի վաճառականք ընդ ոլորտս տիեզե

րաց

րաց շրջին. և միտք մարդոյս. երբեմն յեր
կիրս. և երբեմն յերկինս. և գոն մարդիկք
որ լուսակացք են. և խցակացք. և փակեալ
են զդրունս զգայարանաց. միայն զօր վաղ
ճանին նկատեն. ըստայնմ որ իմաստուննէ
'ի ժամանակի լուեսցեն։

Տապար առ արմին ծառոց դնի. ամ ծառ որ ոչ
առնէ. Մարդս ծառոց նմանի. ՃԿԴ.։

Երէք տասան երորդ գլուխ. Նախ.
ծառն ունի տնկական զօրութի.
և մարդս ծնընդական զօրութի։
Երկու. ծառն տերևալիէ. և
մարդս բազում ազգ և ազինք ունի.
Երէք. ծառն ճիւղ և ոստ ձգէ. և մար
դըս աճումնանայ յոյժ. ըստայնմ աճեցէք
և բազմացարուք և լց՛՛։ Չորս. ծառն զա
նազան պտուղ տա. և մարդիկք առաքի
նութեն պտուղ տան յոյժ։ Հինկ. ծառն
թըթու տա պտուղ. և մարդս խռովարար
որդի ծնանի. Վեց. ծառն մահարար
պտուղ տա. և մարդս մարդասպան որդի
ունիցի. ոպ̃ յուդայ։ Եւթ. ծառն ցօղոյ
և արեգական սնանի. և մարդս 'ի ՔՍ զար
դանայ։ Ութ. ծառին հոգին ջուրնէ. և
մարդոյս աւետարաննէ. և մկրտութիւնն։
Ինն. ծառն չորանայ. և մարդս մեռանի.

ըղ հողէիր և 'ի հող դարձցիս։ Տասն․
ծառն այրեն և լինի գործելի․ և մարդ մե
ղաւոր 'ի հուր դժոխոց այրի։ Մ՝ետասան․
ծառն սևն և խարխուլ լինի յարկս թա
գաւորաց․ և գո՛յ մարդոյս տուն որ վերս
տին հանգչի․ ըստ սողոմոնի․ պատրաստեա՛
յե՛լս զգնացս քո․ և շինեա՛ քեզ տուն վե
րստին։ Երկոտասան․ 'ի ծառէ սևն լի
նի և ոսկէզօծ առնեն ս̅ր եկեղեցոյ․ և
մարդս ոմանք կատարածի զգեցուցանեն
պատմուճան լուսեղէն․ և զարդարեն ան
կողոպտելի։ Վարդապետեմ ծառ պտղա
լի․ բազում պտուղս սնուցի․ բայց պա
տահեցայ խորշակի․ օծեալ ք̅ս գալուստ
գերի։ Օի ծառն ունի տնկական զօրու
թն․ և մարդս ծնընդական․ ծառն որ ան
բանէ և ունի պտուղ զանազան․ խնծոր՝
օրինակ երրորդութե, նուռ՝ կարմիր ե
րանգ․ ոսկ̅ մարտիրոսք․ խաղող՝ որով մար
մնոյ և արեանն տ̅ն պխտոյէ․ և անապական
գինի․ և մեզ ես պարտէ զանազան գոյն․
և գոյն առաքինութե ըստանալ․ և լինել
հաճոյ ա̅յ․ և եդեմայ դրախտին լինել
արժանի․ և յաւիտենից անպարտում ուրա
խութեն։

Եւ

Չորեքտասան երորդ գլուխ․ Ա, ախ․ ծաղիկն անուշահոտ է․ և մարդոյս իմաստութեն հոտ է կնդրկի․ ըստ ումանց հոտեմք 'ի մահուանէ 'ի մահ․ և ոմանց․ Երկու․ ծաղիկն 'ի կոկոնի լինի և ապա բացուի․ և մարդս այսպէս մանուկ լինի՝ և ապա այր կատարեալ․ Երեք․ ծաղիկն դեղէ ցաւոց․ և մարդս դեղ ունի խոստովանութեն․ Չորս․ ծաղիկ գոյ որ անթառամ է․ և մարդ գոյ որ կոյս է․ Հինգ․ ծաղիկ գոյ որ համասփիւռ է․ և մարդ գոյ որ պարգևականիւ լի է․ ըստ այնմ զի ոչ եթէ չափով տայ զհոգին այ․ Վեց․ ծաղիկ կայ ոսկ և մանուշակ․ և տր մեր ոսկ զմարդ կարմրացաւ․ և․ Է․ են երանգ գունոց․ Եւթ․ ծաղիկն բազմերանգ է գունով․ և մարդս բազում երամօք կայ և ազգաւ․ և․ ՀԲ․ լեզուաւ․ Ութ․ ծաղիկն թագաւորք 'ի շիշն աւնուն յաղագս հոտոյ անուշութեն․ և զմարդ թագաւոր առնեն և դնեն 'ի սենեկի․ կամ 'ի դրափեսի․ և կաթուղիկոսն 'ի պալծօյխոն լինի․ Ինն․ ծաղիկն գարնան ծաղկի․ և մարդս զարդնու 'ի կատարածի ձայնէ փողոյն․ և զգենու զանապական մարմին․ Տասն․ ծաղիկն ցօղով և ջրով զարգանայ և աճէ․ և մարդս

ող

ծոյ շնորհիւ. Եւ նմա փառք. այսքան առ-
այս։ Ո՝ ազնիւ նարդոս քրքումէի. եւ ամե-
նեցուն բուրէի. խորշակահար եղէ գե-
րի. համ ինձ Թիկունս յմ̄ օրդի։ Ամ̄ ծաղ-
կունք բուրեն զհոտն որ 'ի քիմս մարդ-
կան լնանի. եւ ունին բժշկութե բնութիք.
եւ մեք պարտիմք զմիմեանս քաղցրացուցա-
նել բանիւք համեղեօք. ըստ առաքելոյ.
պարտիմք զտկարութի տկարացն 'ի բաց
բառնալ. եւ ուսուցանել զանիմաստն. եւ
ասել ահա ես եւ մանկունք իմ։

Մ. քրիստոս մարդ ըստ պատկերի ադամայ. ԺԵ։

Հնգկետասան երրորդ գլուխ։ Նախ.
քրիստոս էառ զբնութի ադամայ.
եւ մարդս որդիէր ադամայ։ Երկու.
քրիստոս ուտէր եւ ըմպէր. եւ մարդս ու-
տէ եւ ըմպէ։ Երեք. քս ադամայ պատկե-
րի եղեւ. եւ մարդս պատկերին քի։ Չորս.
քս ողորմածէր եւ սքանչելի. եւ մարդոյս
շնորհեաց զսքանչելիս 'ի ձեռս առաքելոցն։
Հինգ. քս ամ̄ շնորհ եւ լեզու ունէր. որ
էր էակից հօր. եւ փառակից հոգոյ. եւ մար-
դոյս շնորհեաց 'ի վերնատունն շնորհ. եւ.
հբ̄. լեզու. Վեց. զի քս վս̄ ադամայ մե-
ռաւ. եւ մեք վս̄ քի։ Եւթ. քս յարեաւ
'ի մեռելոց. եւ մեք յառնեմք կատարածի

շնորհիւ

շնորհիւ քո։ Սւթ. քս մկրտեցաւ. և մեք
մկրտիմք ՚ի քս։ Ինն. քս արիւն եհեղ վս
մեր. և մեք զմարմինն և զարիւնն ճաշա
կեմք և միաւորիմք ընդ նմա. ըստայնմ
այսուհետև չես ծառայ։ Տասն. քս որ
դիեր անդրանիկ հօր. և մեզ զորդեգրու
թիւն շնորհեաց. և նմա փառք։ Պատկեր
այէ ի. պատկերսիմ սևացուցի. աղաղակեմ
սբ հոգի. հնարեա քո գալստի։ Զի ամ
մարդ է պատկեր այ. և ունի բանականու
թիւն. զի հարազատ որդի զնմանութիւն հօրն
բերէ. և մեզ պարտէ որ զպատկեր տիրա
կանին մի լցցի տխրութիւն. ոպ և սողոմոն
աղերսէ. սեաւեմես և գեղեցիկ դստերք
երմի. եթէ մեղք իմ ըստ դիպուածոյ ա
րուսեկին. մի յամեսցուք. և մի անյոյս կո
րիցուք. զի եսայի յուսադրէ. եթէ իցեն
մեղք ձեր իբրև զձանձախորիթ. իբրև
զձիւն սպիտակ արարից. եթէ իցեն մեղք
ձեր իբրև զորդան կարմիր. իբրև զասր
սբ արարից. միայն դարձցուք"։

Փոյթ կենցաղէ ամենեցուն. ԺԶ։

Վեշտասաներորդ գլուխ։ Նախ.
խաչն քառաթևէ. և մարդս խա
չաձև։ Երկու. խաչն առաջէ
ձևոյն. և մարդս վաղեմնի։ Երեք.
խաչն

խաչն դատապարտութիւնէր. և այժմ զօ
րութիւն: Չորս. խաչն ոսկոյ և արծաթոյ.
և մարդս օծեալ քահանայ. կաթուղիկոս.
և հայրապետ: Հինգ. խաչն հիահրաշէ
և սքանչելի. որ 'ի լեառն Ծիթենեաց. և
վարագայն. և մարդս սքանչելագործ հայ
րապետք. և վարդապետք մարտիրոսք. և
լցին տուն և ձառ սքանչելեօք: Վեց.
խաչն պահապանէ ազգի մարդկան. և
մարդս ունի թագաւորութիւն և պետութիւն:
Եւթ. խաչն քառ երևի. և աւետարա
նիչք. դ. Ութ. զխաչն անգին ականք
ականակապ առնեն. և մարդոյս անգինեն
քարոզութիւն սրբալոյս մեռոնի: Ինն.
փայտէ խաչն կատարածի. է. պատին. և
մարդս. է. առաքինութիւն լուսաւորի խա
չիւ. ըստայնմ յայնժամ արդարքն: Տասն.
խաչն անբարբառ բարբառէ. այսպէս
առաքեալք. և մարգարէք. և մարտիրոսք.
և կոյսք. և տիրամայրն. մեծ բարբառեն
վասն յուսացելոց: Խաչապաշտեմ և քրիստո
նեայ. միշտ պաղատիմ առեմ մեղայ. սա
կայն մեղօք չարեօք լցայ. կենարար խաչ
զիս ազատեա:

Խաչն ունի բազում բարութիւն. է որձև
խաչի. այսինքն քառակերպեան աթո
ռըն. դ. աւետարանիչքն. դ. գետքն.
դ. տարերս. և. դ. եղանակս. և մարդս

 խաչաձևէ

խաչաձևէ և այլ բազում։ Այլք գոն որ
փայտ խաչի են օրինակ. և են այսոքիկ.
գաւազանն մովսեսի. և գաւազանն ա_
հարոնի. և օձն պղնձի որ ունի փայտ.
և գայիսոն. և տապանակն. և տապանն նոյ
եան. և սանդուխտն յակոբայ. և ծառն
սաբեկայ. և ծառն բևեկ. որ ննջեաց ե_
ղիայ. և այլք. տես որ վաղեմնիէ. որ և
քի խաչափայտն էս. որք զօրաւորք և
հրաշալիք. ահաւորք և սքանչելիք. որ և
մեզ են բարեխօս և թափօղ աւուրն հան
դիսի. և ոգոյ փրկութեն ամ խաչապաշտից։

Արքայութենէ և արքայութենէ յաւիտենից. և գլ. Գ։

Արքայութե և տասն երորդ գլուխ։ Սարդս
տամք օրինակ արքայութե։ Նախ.
արքայութե տեղիք բազում ասի.
ըստայնս օթևանք բազումեն։ Առաջինն
դասուց. Թ. աւուրաց. և կոյսք. և մարտի
րոսք. և վարդապետք են. Թ. աւուրք։
Երկու. ոպ. Կ. աւուր ասի և աստ միջակ
առաջինութե։ Երեք. որ. Ճ. աւուր գո
յերկինս. և աստ գոն ամուսնացեալք. որ.
Ճ. աւուրացեն յեցեալ։ Չորս. արքայու
թեն վերինն եւմ գոյ. և մարդս վերստին
աւապանաւն. ըստայնմ եթե ոչ ծնցի 'ի
ջրոյ և 'ի հոգւոյ. ոչ կարէ մտանել արքայ
ութե։

ութ՟ին։ Հինգ. ոմն դրախտ կայ որ եդեմ
և ադինայ ասի. և աստ զանազան առաքի
նութ՟ի. ընտրայնմ արքայութ՟ի 'ի ներս 'ի
ձեզ է։ Վեց. արքայութ՟ին 'ի սեղան հօր
բազմին. և աստ ճաշակեն զմարմինն և ա-
րիւնն քի։ Եւթ. արքայութ՟ին ջքս տե-
սանեն. և աստ պատարագն մբ. անմահ
դառին տեսանեմք։ Ութ. արքայութ՟ի 'ի
գոգն աբրահամու հանգչին. և աստ 'ի
հող տապանն ննջէ խաչիւ և աւետարա
նաւ օրհնի գերեզմանն։ Ինն. արքայու
թ՟ին երկոտասան փառաց դիպին. և աստ.
ԺԲ. առ անդամօք վաստակեմք զառաքի
նութ՟ի. և սրբիմք 'ի մեղաց։ Տասն. ար
քայութ՟ին զուտ և մաքուր լինին. և պատ
կին ոսկեհուռ ականակապ պսակօք. և
աստ եպիսկոպոսք. և քահանայք. և դը
պիրք զգենուն մեծահանդէս խորախութ՟ե
աւուր յարութ՟ե. և ծննդեան. և հոգե
գալստեան. այլակերպութ՟ե. ածածնի.
և խաչի։ Մստեղծեաց զիս արքայութ՟ե.
փառաբանիչ օրհներգութ՟ե. ծոյլ և պը
ղերգեմ անկենդան. գալուստ զարդեր
լեր պատուականն։ Եթէ կամիս արքայու
թ՟ե լինիլ որդի. և ժառանգել զնա։
Աստ կարօտեալ լեր. զի անդ յագե
ցիս։ Աստ մերկ լեր. զի անդ զգեցցիս։
Աստ ողորմած լեր. զի անդ ողորմութ՟ե

գտցես ։ Ո՛ստ ժուժկալ և համբերող լեր՚ զի անդ զբարութիւնն ընկալցիս ։ Ո՛ստ վաս տակեայ․ զի անդ հանգիցես ։

Յաղագս կան ուղվաղճան ու գործեա ղուրդ տարա րեց․ ու դժոխոց ու գտանես նեղութեան․ Ժ․Ը ։

Ութ և տասն երրորդ գլուխ ։ Մարդս երբեմն դժոխոց նմանի ։ Նախ․ դժոխքն անշէջ հուր գոյ․ և մարդս զսոդոմայականն գործէ․ ըստայնմ ուտէ ին ըմպէին կանայայս ։ Երկու․ ունի դը ժոխքն սառնամանիք․ և աստ երկու կեր պիւ գոն սառուցեալք․ կռապաշտք․ և մարմնապաշտք ։ Երեք․ տարտարոսք են 'ի դժոխս․ և աստ քսմոս․ բամբասող․ և արիւն ծըծող բազում․ որպէս տզրուկ ։ Չորս․ 'ի դժոխս անքուն որդունք են պատրաստի․ ըստայնմ ցանկութիւն անյանէ և որթն ոչ մեռանի․ և աստ շռայլք․ և տո կոս առուք գոն․ և ծըծեն զտնանկս․ և զաղքատս․ ըստայնմ դատ արարէք որբոյն և իրաւունս արարէք ։ Հինգ․ տանջանա րանք բազումեն 'ի դժոխս․ և աստ ազգի ազգի տանջեն զմարդիկք․ ո՜յ փարաւոն նաբուգոդոնոսոր․ դիոկղետիանոս․ դե կոս․ տրայիանոս․ մաքսիմոս․ շապուհ․ և Յարդենիս Ձնէլալիքն ։ Վեց․ 'ի դժոխս

նելի է. և աստ շաղկապեալք 'ի մեղս ոչ զերծանին 'ի բնութենէն. այլ են կարծրացեալք: Եւթ. դժոխքն կապեալ մընան. և աստ կապակցեալ են սատանայի: Ութ. դժոխքն տգեղ և զազիր. և աստ յիշոցնատուք. և զազրալիք են: Ինն դըժոխքն անհանգիստ է. լալ աչաց. և կըրճել ատամանց. և աստ գողք և արիւնահեղք. 'ի բանտի և 'ի կախաղանս կրճտեն զատամունս. չրջեն ակռունս: Տասն. դըժոխք զմեղաւորս տանէ. և աստ մեղսասէրքն տանջին. և արդարք զգօնեն:

Մեղօք լի՛ եմ դժոխական. բարձրացեալ է զէտ լի բանան. ո̄ր իմ յո̄ է ակից բան. յարոյ զգալրուստդ կա՛ անկման: Եթէ աստ վայելեցեր զփառս. անդ պատրաստի են տանջանք. եթէ աստ լացուցեր զոք. զի անդ լացուցանեն զքեզ. եթէ աստ հանգեար. և անդ տանջիս. եթէ աստ ոչ ողորմիս. և անդ ոչ ողորմին քեզ. եթէ. աստ ոչ զերծար 'ի մեղաց. և ոչ ազատիս 'ի դժոխոց. և տանջանաց յաւիտենից:

Ո. հա՛ էին [illegible] և ոչ [illegible]. էհաս էր [illegible]. և գնաց [illegible]. Ո. [illegible] Ամէն:

Ինն և տասն երրորդ գլուխ: Օ ի մարդըս նմանի սահէթի: Նախ. ունի

Թանձր արծաթ· և ոսկի կամ պղինձ· և
մարդս ունի մարմին։ Երկու· զգեցուցա
նէն աման դիպակ և կումաչ· և մարդս
ունի հանդերձ ոսկեթել· և սամուր· սևկ
տաւ· կամ շալ։ Երեք· ոսկէ զօծ առ
նէն· և մարդս օծեալէ մեռոնիւ սրբոյ։
Չորս· զժամն ցուցանէ· որ է ժամա
ցոյց· և մարդս գիտէ զժամն· և զժամա
նակն։ Հինգ· ումանք ձայն արձակեն· ոմն
նոյեան կոչնակն· ըստ այնմ փող հարէք·
զոր և առաքելոյքն փող եղեն· և նարդե
նիս ժամահարքն· և աքաղաղն։ Վեց·
տըրփի անդադար· և մարդոյս սիրտն
միշտ անդադար տրփայ· և ունի տուր և
առութն շնչոյ։ Եօթ· լար ունի· և յոր
ժամ լարն հատանի լռէ· և մարդս քուն
լինի և լռէ 'ի խօսից և արուեստից։ Ութ·
յորժամ լարն կտրի· այլ ոչ զարթի· և
վարպետն եթէ նորոգէ զլարն կրկին
հաստատի· և մարդս որ դադարի մեռա
նի· և վարդապետն Քս կրկնակի յարու
ցանէ զմեզ։ Ինն· երբեմն աւերի· այլ
ոչ ցուցանէ զժամն· և մարդս երբեմն
թիւրի· և խոստովանութբ նորոգի։
Տասն· զսահաթն 'ի ծոց ունին· զտիւ և
զգիշեր վարէ և վաստակի· և մարդոյս հո
գին 'ի ծոցոյն· գիշեր և ցերեկ աշխա
տիմք և վաստակիք հոգևոր և մարմնաւոր

յեկեղեցին • և արուեստն մեր • այսքան առայս ։ Զա՟մ ժամ զա՟ծ ունիմ • երբեմն ՚ի մեղս սղալիմ • ա՟ր և ա՟ծ խոստովանիմ • թող զյանցանս զալստին ։ Ո ի մարդս միոյ պահոյ առողջէ • և միո՛յ տկար • միոյ ժամու ա՟ծապաշտ • և միոյ ժամու մա՛ր մնապաշտ • միո՛յ ժամոյ արի • և միոյ ժամու ծոյլ • միոյ ժամոյ առողջ • և մի՛ ժամու տկար • մի՛ ժամու կենդանի • և մի՛ ժամու մեռեալ • յաղագս որոյ ասաց սողոմոն •

յունայնութի՟ն ունայնութե՟ց ։

Հաշուր տմ ցակս ա՟ն ա՟ղ օր ծրբեկն ուն ոնց՟ ։ Լ ։

Քսան երրորդ գլուխ ։ Մարդս օրինակէ աւուր ։ Նախ ։ առաւօտ լինի • և մարդս մանուկ ։ Երկու • ճաշկ լինի • և մարդս երիտասարդ ։ Երեք • կէսօր լինի • և մարդս աչէխաւն ։ Չորս • օրն երեկոյ լինի • և մարդս ծերանայ ։ Հինգ • օրն արեգակ լինի • և մարդս ըմպէ գինի և խնդայ ։ Վեց • ամպ լինի և մութ • և մարդս հիւանդանայ և տրտմի ո՟չ ամպ ։ Եւթ • արեգակն ՚ի մայր մտանէ խաւարի • զի սրտի տանուտէրն արեգակնէ • որ ՚ի հող մտանէ մարդն մեռանի • իրաւի հողն մայրէ • ըստայնմ հողէիր և ՚ի հող դարձցիս ։ Ութ • որ դա՛ ուրախութե՟ • և

օր

որ գա՛ տրտմութե․ տրտմութեն աւագ-
ուրբաթ լինի խաչելութե․ որ ած արա
րածք տխրին․ արեգակն և լուսին խաւա
րին․ և աշխարհ սգայ․ ուրախութե օր
յարութե լինի։ Իննն․ օր կա՛ որ վաստակ
բազում լինի․ արուեստի և առաքինութե․
և երբեմն յունայնութի։ Տասն․ երբեմն
չարութի կուտի աւուրն․ կամ պատահ
մամբ հնչեղաց չարի և կայծակի․ և մար
դոյս գիջութի մեղաց․ հոգոյ և մարմնոյ
պատահի․ զի․ է․ից մոլորութեց․ զ․ն
հոգոյն․ և․ դ․ն մարմնոյ․ Մետասան․
որ ունի անուն․ և մարդս անուն ունի։
Երկոտասան․ որն ած ազուգէ․ և մարդն
ած արարեալէ։ Որ անցանի մահն մեր
ձի․ յունայնութե սուտ աշխարհի․ ոչ ու
նիմ ամբարեալ բարի․ գալստին լեր ա-
ռաքինի։ Օ ի առաջինքն շատակեացքէ
ին․ այպ՛ բազում բարութե արդեամբք
լինէին․ և միոյ խորհրդոյ կային․ և մերս
ժամանակի կարճ օրեա՛ եղաք․ այսինքն
աւուրք մեր նուազեցան վն անօրէնութե
և ամբարշտութե․ սակս որոյ կարճ օրեա՛
լինիմք․ զի մի բազում մեղս ծնանիցուք․
յաղագս որոյ ասէ․ այլ որ հեղքնեն նոքա՛
ժառանգեսցեն զերկիր․ եթէ անմեղ մը
նայաք․ և բազմարդիւն աւուրք մեր բազ
մանային․ ջանասցուք լինել բարի։

 Տրն

Ծն յետ ստեղծմանն արարածոց. հանգեաւ. Է. օրն ի գործոց. այնոր'': ԻԸ:

Քսան և մէկ գլուխ. Մարդս շաբաթու
տամբ օրինակ: Նախ. երկուշաբթի
երախայութեն. ըստ արարչութեն ջուրցն
ջրոցն բաժանեայ: Երեք շաբաթի ման
կութեն. և ըստ արարչութեն և զհողն ան
ջատեաց. որ տնկական բայսս աճեցան:
Չորեք շաբաթի պատանեկաց. այսինքն
ամենից օրինակէ. և ըստ արարչութեն խա
ւարն 'ի լուսոյ բաժանեաց. և է որ մատ
նութեն: Հինգ շաբաթի երիտասարդու
թե տամբ մարդս. և ըստ արարչութեան
օդայինքն բազմացան. և զաշակերտաց
զոտս լուաց: Ուրբաթս այս տամբ
ալէ խառնութեն. և ըստ արարչութեն մար
դըն 'ի պատկեր իւր արար ած. որ օր
բօթէ. և խաչելութեն սուգ: Եւթ շա
բաթս այս տամբ ծերոց. և թաղմանն քն
օրինակ: Ութ կիրակի յարութինէ. որ
քս մեռաւ և յարեաւ. կատարածի յաւ
նեն հաւատացեալ բնութիւն: Ինն. ած
շաբաթու գործ գն. և խնդրէ տր զշա
հեցուցեալն զտմ աւուր. և մարդս ած
շաբաթ ունի հանդէս սրբոյ տօնախմբ
ութեն: Տասն. շաբաթն լրումն է օրի
նաց. և կատարեալ թիւ. և մարդոյս գն

կատարած

կատարած ահեղ դատաստան։ Շաբաթն 'ի բռունեմ մոլորած. երկնից շնորհացեմ զրկած. ով մարդասէր և ողորմած. զգալուստն ազատեա 'ի մեղաց։ Օ՜ի տէր օր ունի հանդէս տօնախմբութե. եթէ գըթեմք 'ի մեղս լինին դատախազք. ոտք և քին վկայ լինին լուսինն դատաստանի. ըստայնմ վկայ հաւատարիմ յերկինս. և թէ զբարիս գործեմք լինի մեզ միջնորդ և բարեխօս հանդիսի տն. և լսել տայցեն զձայնն երանական եկա՛։

ԻՍԷ ՏՕ ՆՇԽԱՐՔ ԱՂԷՔՍԱՆԴՐԱՓՈՅԼ. ԲՆՈՒԹԵԱՆ ՆՄԱՆ. ՈՐ ՊԷՏՐ ՈՍԷ ՆՆՈՒԹԵԱՆ. ԻԲ։

Բսան և երկու գլուխ։ Մարդս օրինակ տամք ամսոց. և լուսնի։ Նախ. լուսինն ծնանի. և սակաւ սակաւ մեծանայ. և մարդս 'ի փոքր և 'ի նուաստութէ մեծանայ։ Երկու. լուսինն ունի լոյս. և մարդս ունի հաւատ։ Երեք. լուսնին լրումն լինի. և աւաւելու զլոյսն. և մարդըն գերակատար սիրով մեծանայ հաւատըն. յոյսն. և սէրն։ Չորս. լուսինն գիշերոյ է լոյս. և մարդս 'ի գիշերի աղօթէ անդադար որք եկեղեցին. ըստայնմ 'ի մէջ գիշերի յառնէի խոս". կամ լուսինն վարդապետաց օրինակի. որ լոյս են աշխարհի։

Հինգ.

Հինգ. լուսինն նուազի. և մարդս ևնո
ւազի ամօք. և առաքինութբ̃. ամօք. ծե
րանայ. առաքինութ̃է 'ի մեղս յարի. և
նուազի գործքն։ Վեց. լուսինն երբեմն
խաւարի. և մարդս երբեմն 'ի մեղս անկա
նի. կամ ուրանայ։ Եւթ. լուսինն յոր
ժամ. Ը̃. աւուր լինի սպառի լոյսն. և
մարդս յորժամ մահ պատահէ մեռանի։
Ութ. լուսինն կրկին ծնանի. և արե
գակնէն առնու զլոյս. և մարդս խոստո
վանութբ̃ կրկին առնու շնորհս 'ի ք̃է.
'ի մ̃ը եկեղեցին. Է. խորհրդով։ Ինն. լու
սինն տարին. ԺԲ̃. ան անգամ նորոգի.
և մարդոյս պարտէ ամ̃ ամսոց տաղավա
րաց նորոգել զմեղուցեալ անձն. ըստայնմ
ասա դու նախ զանօրէնութիս քո զի ար
դարասցիս։ Տասն. լուսին լոյս գոլով.
տիրամայրն մարիամ համեմատի. և մարդս
ունի բարեխօս և միջնորդ զս̃բ կոյսն մա
րիամ ա̃ծածինն։ Ով կոյս պայծառ կոյս
մարիամ. լեր բարեխօս ազգի մարդկան.
գալրուստն լա՛ միշտ յարաժամ. կատարա
ծի լեր օգնական։ Օի կոյսն մարիամ
բանին ա̃յ եղև տաճար. խորան. բնակա
րան. միայնարան. խորհրդարան. տուլի
թայ կոյս զարմանազան. անթառամ հա
մասփիւռ և պալասան. լեառն զմռսոյ.
ծաղիկ հովտաց. մի օծելոյն մայր. զի ան
դադարէ

դադարէ և անդադարձ միջնորդող վ̄ ազգի
մարդկան. յաղագս որոյ երես անկեալ լա
լով աչօք. կոչեսցուք բարեխօս առ միա
ծին բանին. որ ազատիմք և թափիմք 'ի
ձեռաց դժոխոց և տանջանաց.

Օրհնեացէ պատի պտրոյ փողցըսրբէ ժո. ԽԴ.

Ոսան և երեք գլուխ. Մարդս օրի
նակէ բոլոր տարոյ. Նախ. ունի տա
րին որ ամ ծառ և ծաղիկ պգենու զար
դանն. զիւր հանդերձ. և մարդս զհան
դերձն իւր. Երկու. և ամ ծառ տա
զպտուղիւր. և մարդս յորժամ ծնանի և
աճէ. և տայ հոգևոր առաքինութե պը
տուղ. և մարդս զաւակ ծնանի. ըստայնմ
աճեցէ'ք. Երեք. ամառն ջերմութի ու
նի. և ամ միրգ սնանին արեգակամբ. և
երբեմն կարկուտ և խորշակ հէչէ և հար
կանէ. այսպէս մարդիկք ոմանք ոյ սի
րով են կապակցեալք. ով մարտիրոսք.
զոր առաքեալն ասէ. ո կարէ մեկնել զզ
մեզ 'ի սիրոյն քի. և երբեմն սատանայէ են
ջերմացեալ. ըստայնմ սեաւեմես և գեղե
ցիկ դաստ". զի սատանայ խորշակէ. և
մեղքն կարկուտ: Ձորս. աշունն ամ արմ
տիք ժողովին և ամբարին յըշտեմարանս.
և մարդիկք պատրաստեն մահուան. և

այսպէս

պէսպէս առաքինութեն. և գործք բարիս
ամբարեն. վա՛ ահէ ձմերան: Հինգ. ձմե
ռըն ամ բոյսք և տունկ չորանայ. և սառ
նամանիք լինի. և մարդոյս մահնէ որ չո
րացուցանէ. և սպանանէ. պիտոյէ առ
դիւն յաւուրն ահեղի: Վեց. մի ամն.
ԲԺ. ան ամիս ունի. և մարդս. ԲԺ. ան
առաքեալ ունի բարեխօս: Եւթ. մի ա
մեան տօն կաղանդք. և մարդիկքս ունին
բարեխօս: Ութ. մի ամի գամ անձրև և
ձիւն և սառն. և մարդոյս իջանէ երկնից
ձիր. շնորհ. և իմաստութի. Ինն. տա
րեմտից փող հորկանէին նախնիքն. ոպ
նոյ. և այլք. և կատարածի փող գոչեն.
և ամ մարմին զգենու զանապական:
Տասն. միամն գլու խէ և լրումն. Դ. եղա
նակաց. և մարդս նոյնոյ տարիէ. և լրումն
լինի և մեռանի. և ընթանայ 'ի կոչ վեհին:
Մեք անցանեն աւուրք սպառի. պիտոյ
տալով մահն մերձի. գալստին չակ մեղք
ջնջի. մերձեալ է որ կատարածի: Յիմար
և տխմար որդի մարդոյ. զայն նկատես
թէ ձմեռէ. ահա՛ գարուն գա. զատիկ
գա. այգիք ծաղկին. մրգ հասանի. առ
դիւն վաստակեմ. զի ոչ գիտես. թէ ամք
քո. և շաբաթ քո. և օր քո պակասի. և
մահն մերձի. հնարեա՛ որ թէպէտ մե
ռանիս. զի ոչ մեռանիս. թէ ձանապար

հորդ

հորդ. ոք որ ունիցի կերակուր յոյժ 'ի ճա
նապարհի գրաստ և ձի. և ըռուճիկ և պար
գև. հաց և գինի. և բարի ընկեր ոչ եր
կնչի. ոմն ոք որ մեռանի ունիցի ընդ իւր
պատրաստեալ հաց. զբան աւետարանին.
ձին կարողութն. գինի սբ հոգւոյն. ոչ եր
կնչի 'ի ցրտոյ սառնամանեաց. և ոչ 'ի տա
պոյ դժոխոց. այսպէս մեղաւորք թէ
զինչ կարասցեն. զի ոչ ունին հաց զբան
աւետարանին. և ոչ ունին վահան ամրու
թն հաւատոյ. և ոչ ունին գինի. այսինքն
շնորհ 'ի վերուստ. և ոչ ունին զրահ ար
դարութն. և ոչ ունին կօշիկ ուղղութն
ճանապարհի: Այլ տանջին 'ի ճանապար
հի. 'ի ցրտոյ. և 'ի տօթոյ. և 'ի սառնամա
նեաց մնան յաւիտեան:

Բան շահեկան պատմութեան և մի պատմութեան
չորեք շնոյ. ԻԴ.

Բան և չորս գլուխ: Մարդս վաճա
ռականաց նմանին: Նախ. վաճառա
կանք երթան օտար յերկիր. և կրկին դառ
նան 'ի տունս իւրեանց. և մարդս աստ
հիւրէ և գնա ուստի եկն: Երկու. վա
ճառականք մարգարիտ բերեն. և մեք ա
ռաքինութն վաստակ ոմն մարգարիտ առ
տասուախառն տանիմք յերկինս: Երեք.

 վաճա

վաճառականք անգին ակունս բերեն․ և
մարտիրոսք և նահատակք կարմիր արեամբ
զարդարին․ և անգին արքայութեն արժա
նի լինին։ Չորս․ վաճառականք հաց և
միրգ բերեն․ և մեք զբան տն ամբարեալ
ելանեմք յերկինս։ Հինգ․ վաճառականք
գողոց կողոպտին․ և մեք ՚ի սատանայէ կո
ղոպտիմք։ Վեց․ վաճառականք օտար եր
կիր մեռանին․ և մեք օտար երկիր ՚ի դը
ժոխս․ այսինքն մեղուցեալք։ Եւթ․ վա
ճառականք աղքատանան ՚ի վաճառելն․
և մեք զքանքարն զոր ունիմք կորուսեալ
եմք․ դրոշմն․ պատկերն․ զմարմին և զա
րիւն։ Ութ․ վաճառականք ոմանք․ ու․
աց տէրեն․ և ոմանք հնկից հարիւրից․ և
ոմանք հարիւրաց․ և մեք․ Ճ․ առոր․ Կ․
առոր․ և․ Լ․ առորեմք․ Ինն․ զբաղումն
ուսուցանեն վաճառականութի․ և վար
դապետք զաշակերտս և զժողովուրդս
ուսուցանեն․ Տասն․ վաճառականք տա
սանորդս տան վաճառականաց․ այսինքն
մաքսաւորաց․ և հարկ արքունական․ և
մեզ պարտէ տալ զտասնից բաժինն․ այս
ինքն հոգևոր և մարմնաւոր։ Վաճառա
նեմ սղալեալ․ որ ծուլութբ կեանս ան
ցուցեալ․ խիստ մեծ բարութեց եմ զըր
կեալ․ խղճուկ գալստեկն կամ անկեալ։
Ո ի ոմ վաճառական ոք պահէ զգուշու
թբ

Թէ զինչս 'ի Ճանապարհի. և մեզ պարգևէ որ զգուշանամք մեղաց. որ գողէ սատանայ. զի մի սպրծեալ մուծցէ 'ի յայգիս. և զառաքինութիս ցրուեսցէ. ըստ եփրեմի. այգի որ ոչ լիցի ցանկ. և խոզք մըտեալ ապականեն:

'Ի հանդերձս ասէ հոռոմս. ԻԵ:

Քսան և հինգ գլուխ: Մարդս նմանէ հանդերձի: Նախ. հանդերձ գոյ որ ոսկէ թելիւէ. որ են գերակատարք. Երկու. գոյ հանդերձ որ ծիրանազգեացէ մարտիրոսաց օրինակ: Երեք. և գոյ հանդերձ որ սպիտակագոյնեն. և մարդս պայծառ հաւատով. Չորս. և գոյ հանդերձ որ կանաչէ. և մարդս երիտասարդ և արի ըստ այնմ ուրախ լեր երիտասարդ 'ի մանկութեն քում: Հինգ. զի ամենեքեան հաշին և մաշին. այսպէս և մեք ծերանամք. և մեռանիմք: Վեց. հանդերձի ցեց անկանի. և մարդոյս ցեց և բոր: Եւթ. հանդերձի յորժամ հուր դիպի այրի. և մեք ախտաւոր ցանկութե այրիմք. և տոչորիմք և թխացուցանեմք զոգիս: Ութ. հանդերձի ջուր դիպի և գոյնն վաթի. և մարդոյս յորժամ մեղք հասանի. այլափոխի 'ի շնորհացն այ: Ինն. հանդերձն զգուշութե

շութե

շութբ պահէ ղք և ոչ մնասի․ և մեք զգու
շութբ կացցուք յունայնութենէ․ որ ոչ տը
գեղանամք։ Տան․ երբեմն թագաւորք և
հանդերձ և խալաթ զգեցուցանեն․ և մեք
զդենումք ՚ի քէ․ զանապական մարմին․ և
լուսեղէն պատմուճան։ Շնորհ հոգւոյն
զգեցեալեմ․ զի շնորհ բազում ընկալեալ
եմ․ բայց զինչ առնեմ ապերախտեմ․ մեղա
յերկինս ո տր գոչեմ։ Ո ի ով հանդեր
ձեմք աշխարհի․ կամ ով ստուեր այսմիքն
տարրեղէնք․ և մաշկեղէնք․ յաղագս որոյ
թագաւորք և որդիք իշխանաց արհամար
հեցին զաշխարհս․ ժիտ առնելով իննե րա
նութին․ թէ աղքատաց որ անդ զգեցցին։

Ս․ դոսնէն դուռ տանիր տէր․ ըստ դրան․ Ի․Օ։

Քսան և վեց գլուխ․ Նախ․ մարդս
տաճարի և շինութեն օրինակէ․ Առա
ջին առեմք շինեն տուն․ և պահեն զնա
ամրափակեալ․ մարդս պարտէ որ փակէ
զգայարանս ՚ի չարէն․ ըստ այնմ մուտ ՚ի
սենեակ քո․ Երկու․ տունն զարդարած
լինի ոմանց․ և մարդ գո որ զարդարեալ է
առաքինութբ․ Երեք․ գո տուն որ քա
րեայ է․ ով ոմանք հաստատեալք անշար
ժեն․ և ոչ խառնին ՚ի մեղս Չորս․ տունն
ունի յորմ և սենեակ․ և մեք աղօթք և

 զգայարանս

զգայարանս․ յորմ աղօթքն է․ և սենեակ
զգայարանս։ Հինկ․ տուն գո́ որ հայրա
կանէ մնացեալ․ և ոմանք վարձուեն նրա
տեսալ․ և մերս․ ոմն ունի հիմն զսկիզբն
սուպքինութն․ և ոմն անհաստատ մարմ
նոյ են յարեցեալք․ ըստ այնմ զի կոչէք զիս
մր մր․ Վեց․ տուն գո́ որ ունի պար
տէղ և ջուր․ և մարդիկք ոմանք զաւետա
րանն ընկալեալ ունին․ և բազմորակք ա_
ուպքինութեն։ Եւթ․ տուներն որ ’ի ձա
նապարհս հեղեղաց շինեն․ և մարդիկք
զգիջութն են սպասաւորք։ Ութ․ տուն
են որ ’ի բարձունս են եդեալ հիմ․ ոմն
մեծահաւատ մարդոյս տա́ օրինակ որ մյ
են յեցեալ․ ըստ այնմ ո́ բնակեալն։ Ինն․
ոմանք տուն սկսանին բազում ծախուք
որք են ձգնաւորք։ Տասն․ և տուն գո́
որ վաստակին․ և ոչ աւարտեն․ ըստ աւե
տարանի․ այր մի կամեցաւ աշտարակ շի
նել և ոչ կարաց։ Տուն և տեղի եղէ շնոր
հաց․ կողոպտեցայ աւազակաց․ ով բա
րերար և ողորմած․ ազատեայ զիս ’ի տան
ջանաց։ Օի ոմն հեղեղաց և ’ի շարժէ
կործանին տունք և աւերին․ այսպէս հե
ղեղ մեղաց գիջութեց․ և շարժ քրէակա
նի․ և արտաքոյ բնութենց․ ոչ հանդուր
ժելով տարերք նեղեն զմեզ․ և անհան
գիստ առնեն․ ոմն պատմէ արարածքն։

Ր.ղա

Աղաղակ սոդոմայեցոցն և գոմորացոցն յաճախեաց. և մեղք նոցա բազմացան յոյժ. արդ իջեալ տեսից թէ ըստ աղաղակին նոցա որ յիս հասեալ է վճարեցին:

Օրինակ մանկութեան և ալեւորութեան ի մոյ ի ջերմէր.

ԻԱ:

Քսան եւեթ. գլուխ: Մարդս մանկտոց նմանեցուցից: Նախ. մանուկն միամիտ լինի. և մարդս երբեմն ոչ մանուկ պարզի: Երկու. մանուկն ոչ իմանայ զապականին. և մարդս ոչ մանուկ անզգայ գտանիցի: Երեք. մանուկն երկչոտ լինի. և մարդս երկնչի ՚ի չարեաց. ըստ այնմ անդ երկիցէ երկիւղ ուր: Չորս. մանուկն զինչ տեսանէ հաւանի և խորժայ. և մարդս ամենայն ագահութիւն ունի: Հինգ. մանուկն լալոտ լինի աչերն. և մարդն մինչ լայ վասն մեղաց. և վասն տնանկութեան: Վեց. մանուկն զինչ տեսանէ զայն ուսանի. և մարդս թէ բարերարութեան տեսանելով ուսանի. և լինի սովորական. զի ողորմածն որ քան չքաւորի. ոչ ապաւի ՚ի տրոց ողորմութեան. այսպէս գողն ՚ի գողութեան. արիւնահեղն ՚ի գործոյն. և այլ: Եւթ. մանուկն տրն գովէ. եթէ ոչ եղբայրք խբրեն զմանուկ. և մարդս մին հաւատոյ. և մինոյ խորհրդոյ յորժամ լինի արժանի.

արժանի· մարմնոյ և արեան քն· և քս 'ի
նմա բնակի։ Ութ· մանուկն ըստինս մօրն
ծըծէ· և մարդիկք զշնորհս եկղցյ
առնուցու սրբոյ հոգոյն մինչև արբունս
հասակաց։ Ինն· մանուկն զինչ լսէ աւա
տայ· և մարդոյս միամիտն աւատայ ամ
խօսից· զի կալեալ ունի զնոյն բանն աւե
տարանի· այոն այո և ոչն ոչ։ Տասն· մա
նուկն քս թարգմանի· զի բանն մանկա
ցաւ· և մարդս որ արդարէ և մեծահա
ւատ ջանայ· ոպ քն ունիցի նմանութի·
ոպ արիւն հեղեալ մարտիրոսքն· խոնարհ
քըն· և ժուժկալքն· և ճշմարտախօսքն։
Մտ մանուկ լայ 'ի վշտի· անկա 'ի ձեռն
որոգայթի· մանուկ յն առ զիս գերի·
գնեա զդայուստն զի մեռանի։ Օի ոպ
մանուկն լալով խնդրէ զամ իր· մեք ևս
լալով և բախելով ուզիցուք 'ի ամնէ· ոպ
աւետարանի ասէ ցո ոք իցէ որդի որ
խնդրիցէ հաց· մի թէ քար տացի· կամ
խնդրիցէ ձուկ· մի թէ օձ տացի· ոչ·
այլ մեք եւս բախեմք զի բացցի· հայցեմք
և գտցի· խնդրեմք և տացի· ըստ աւետա
րանին· զի խնդրեմք զչար· խնդրեմք և
ոչ տա· և եթէ զհաճոյսն այ խնդրեմք·
տա մեզ անսղալ։ Դարձեալ մանկունք
ունին կասկած 'ի հրոյ· և 'ի ջրոյ· և 'ի գե
րութէ· և մարդոյս հուրնէ ախտաւոր ցան

կութ՟ին. և ջուր զգիջութ՟ին մեղաց. և գերութ՟ի տայ ձեռագիր 'ի ձեռն սատանայի. զգուշացարուք այնպիսեաց. որ զոգի սպանանէ. ըստայնմ և մի երկնչիք յայնցանէ որ զմարմին սպա՛:

Ո՛րարար հրեշտակս իւր հոգիս և պաշտօնեայս իւր ի հուր բոցեղէն. ԻԲ.

Քսան և ութ գլուխ: Սարդս տացուք օրինակ հրեշտակաց: Նախ. հրեշտակք քթթել ական հասանեն. յորժամ առաքին 'ի բարձանց ուրեք. և մարդիկ քս ո՟չ հրեշտակ շուտափոյթեն: Երկու. հրեշտակք անմարմինքեն. և մարդոյս յեշողութ՟ին անմարմին են: Երեք. հրեշտակք պաշտօնեայքեն. և մեք սբ եկեղեցին պաշտեմք զա՟ծ. և. բ՟ժ. ան ազգգօ որ քսապաշտքեն: Չորս. հրեշտակք միշտ օրհնեն զա՟ծ. և փառաբանեն. և մեք օրհնաբանիչեմք սբ եկեղեցոյ: Հինգ. հրեշտակք 'ի բարձունս բնակին. և մարդոյս տեղիքն ընդ հրեշտակս. յաղագս որոյ քս մարմին էառ: Վեց. հրեշտակք սբ են. և մեք յաւէտ յարաժամ սրբութե հետեւիմք: Եւթ. հրեշտակք օգնականնեն մեզ. և պահապան ազգի մարդկան. և մարդս միմեանց օգնական լինին: Ութ.

հրեշտակք պաղատեն առ ած․ թէ տր
բարերար մինչև յերբ չես ողորմիր․ իսկ
միուս կողմն․ ողորմեաց դու ստեղծեր
մի կորուս''․ և մերս անապատականք և աղ
բաձայրք առ տր պաղատեն․ և զցասումն
աշխարհի վերացուցանեն։ Իննն․ հրեշ
տակք անխնայաբար խոցոտեն ըստ տն
հրամանի․ և մարդիկք 'ի կուիւ թագաւ
րաց կոտորեն զմիմեանս։ Տասն․ հրեշ
տակք մարտնչին դևաց վս մեր․ ըստայնմ
բանակք հրեշտա''․ և մարդս մարտնչի վս
բարեկամաց։ Մետասան․ հրեշտատակք․
Թ․ դասք են․ և մեք․ Թ․ ունիմք աստի
ճան։ Երկոտասան․ հրեշտակք նրբա
գոյքնեն․ և երաժշտական․ և մարդս ունի
Ը․ ձայն շարականաց․ Ե․ ստեղի և խաղ․
Երեքտասան․ կատարածի մարդիկքս
ընդ հրեշտակս խառնին․ Ոպ հրեշտակ
զիմ աստիճան․ եմ բանական և եմ անբան․
դատաստանի զինչ համար տամ․ լերուք
միջնորդ մեծի ատեան։ Ո ի քահանայու
թիս և իշխանութիս հրեշտակացեր․ և
մեզ շնորհեցաւ․ զի նոքա անմարմին գո
լով ոչ հանդուրժեն․ ըստ դատանացս ան
համութն․ յաղագս որոյ պարգևեցաւ
մեզ․ վս որոյ նկատեսցուք առ հրեշտա
կըս․ թէ ոպ պաշտեն զած․ կամ ոպ ու
նին հնազանդութի բարձրելոյ․ և կամ ոպ

 արիութե

արիութե՟ մեան. և մեզ պիտոյ է ոպ՟ նց՟
նմանել. զի և մեք պաշտօնեայք եմք թա
գաւորին երկնաւորի. ոպ՟ և նոքայ միշտ
անդադար բարեխօսեն ամ՟ աշխարհի. և
մեք պատուեսցուք զհրեշտակս. աւուր
տօնախմբութե՟ նց՟. որք են բազում միջ
նորդք առ ար՟. յարաժամ և յաւիտեանս։

Տաստեղեցոյ և խառնուրդ եղէ ցոյծ. զէ ոնչնել
զէ եղա. ԻԹ։

Քսան և ինն գլուխ։ Մարդս տացուք
օրինակ գերելոց։ Նախ. գերեալք
տխուր շրջին. և մարդիկք վն՟ ունայնու
թե՟ աշխարհի միտ բերելով տխրին։
Երկու. գերեալք կարօտեն 'ի կերակրոց.
և աղքատք ևս կարօտեն։ Երեք. գերեալք
կարօտեն հանդերձի. և աղքատք կարօ
տեն զգեստի. և մազեղինի միոյ. և ոչ գը
տանին։ Չորս. գերեալք 'ի շղթայսեն.
և մեղաւորք կապեալեն մեղօք։ Հինգ.
գերեալք յակամայ աշխատին. և մեք 'ի
ձեռն մեղաց յակամայ գործեմք. ըստայնմ
ծանր ծանրացաւ 'ի վր՟ իմ։ Վեց. գե
րեալք միշտ խնդրեն զազատութի. և մե
ղաւորք միշտ կամին զղջալ. և ոչ կարեն.
զի սովորական դեւ է բնակեալ։ Եւթ.
գերեալք աղտ՟ղի աղբալի տեղւոջ ննջեն.
և

և մեղս ասէրք 'ի տեղմ մեղաց թաւալին· Ութ· գերեալք 'ի ձեռն այլ ազգաց լինի· և մարդիկք 'ի ձեռն սատանայի: Ինն· գերեալք ունին լուսեղէն պատմուճան ոսկէ հուռն պսակ ականակապ· և անմահական ցօղ· ըստ սողոմոնի· այս այն այրէ որ երբեմն ծաղր առնէաք· կամ երանի որ լան· զի ծիծաղեսցին· և մերս կամաւոր աղքատ· և ձգնաւորք ոչ գերի շըրջին: Տասն· գերեալք երբեմն ազատին· յորժամ հարսանիս թագաւորի լինի· և մեղս ասէրք ծնընդեան և յարութե̃ ազատին 'ի ձեռաց դժոխոց և սատանայի: Գերի գալուստըս լալագին· ունի շղթա՛ մեծ ծանրագին· ազատեա՛ զիս ա̃ծածին· միջնորդեսցես քո միածնին: Ով մոլորեալ գերի· ջանա՛ և մի յերկարեցուցաներ զփրկութի քո· եթէ զանգուշացար· լինի քեզ սովորական մեղք· և ծնանի մինն 'ի տասն· և տասն 'ի· Ճ· և արկցես շղթա՛ գերութե̃ 'ի պարանոցի քո· և անհնարին լինի փրկութի̃ քո· ըստայնմ յուսայ 'ի տ̃ր· և արա՛ զբարի· և ըստ ամբակումայ· մի ոտնահար լինիր ինձ թշնամի իմ· զի թէ պէտ գլորեցայ դարձեալ կանգնեցայց· զի եթէ նստայց 'ի խաւարի տ̃ր է իմ լոյս·

այս քան առ այս:

Տէ՛ է չօրոսթն ժամու տարոյն եշէշէ թագաւորին. է ճրէնոսթն ժամու. Ա։

Երեսուն գլուխ։ Մարդս տացուք օրինակ թագաւորացն։ Նախ. թագաւորն մեծ է և տր աշխարհի իւրում. և մարդս անձին իւրում թագաւոր է. ըստայնմ նախ տիրեաց քեզ. և այլք հնազանդին քեզ. Երկու. թագաւորք զինչ կամին առնեն. և մարդս անձն իշխան գոլով զինչ կամի առնէ. Երեք. թագաւորք ունին ոսկի և արծաթ. և մեք ունիմք հաւատ. յոյս. սէր. ոչ արծաթ. ոսկի. և մարգարիտ։ Չորս. անուն թագաւորաց բարձր է. և անուն ածապաշտից բարձր է։ Հինգ. թագաւորութիւն մի է. և մեք ունիմք մի հոգի և զգայութիւն. միտք. յիշողութիւն. և տրամախոհութիւն։ Վեց. թագաւորք բարեպաշտ լինին. և մեք ածապաշտ։ Եւթ. թագաւորք չարք լինին երբեմն. և պատժեն զաշխարհս. և մեք մեղօք զբոլոր անդամս զրկեմք արքայութենէ։ Ութ. թագաւորք մեծութիւն և փառք տան ըստ արժանոյն. և կաթողիկոսք. և եպիսկոպոսք տան մեծութիւն. և աստիճան. կամ աղօթիւք գնեմք զարքայութիւն։ Ինն. օրէնք թագաւորաց. զմահապարտ յաղագս գթութեն ազատել. և մերս տր.

եկեղեցին քահանայքն․ զ․ է․ մահացու
մեղաց Թողութեն շնորհեն։ Տասն․ ա̄մ
օք ոչ կարէ լինել Թագաւոր․ և մարդս
ևս Թէ․ Ճ̄․ աւուրէ․ Թագաւորեսցէ յեր
կինս խնդութե̄ յաւիտենիւ։ Թագաւո
րեմ իմ անձին․ տապալեալ էիմ լալագին․
ողորմութեն երկնիցեն․ հասցէ Թիկունք
գալստին։ Ի՛ Թէ զանցեալն միտ բերեմք․
որ քան բարեսէր Թագաւորք և իշխանք․
հայրապետք․ և վարդապետք․ Ճ̄․ աւուրք․
և․ Կ̄․ աւուրք․ և․ Ը̄․ աւուրք եկին և ըն
Թացան 'ի յունայնութե̄ աշխարհիս․ և
հասին 'ի մշտնջենաւորն․ զայս խորհելով․
և զապառնիսն հայելիս ունելով զարքայ
ութին և զտանջանս․ և պարտիմք զպէլ
զանձինս մեր սրբութե̄․ մաքրութե̄․ և
պէսպէս առաքինութե̄․ և լինել հաճոյ
երկնաւոր Թագաւորին․ և որդիս անդրան
կաց գրելոց յերկինս․ և յաւիտենից խըն
դութեց պատահել։ Զայս ժտելով հայ
ցեմ ա̄ծաբան վարդապետաց․ և աբե
ղայից․ և քահանայից․ և տիագօղից․
և շմաւսից առհասարակ․ երեսանկեալ
աղաչեմ և աղերսեմ․ որ յիշել զիս յերկար
և քո՛շ։ Հայր մեղայիւ․ և Թողութի խըն
դրել ըստգտանացս․ և Թէ զայդ բարե
բարութին առնիցէք․ յիշեալ լիջիք ա
հեղ առենին կատարածի աւուրն․ և լսել
դձայնն

զձայնն երանական. թէ եկայ.ք օրհնեալք հօր իմոյ ժառանգեցէ.ք զանապատ ուրա խութ՟ին պարգևաց հարսանեացն խնդութ՟ե։

[illegible]. Լ Մ.

Լեառն բազում խորհուրդ ունի. Նախ. լեառն Ամենաս̃բ երրորդ դութին է. որ տա՛ տ̃մ արարածոց շնորհ. և փարթամութի. հօտ. և համ. որ է մեծութիւն և գթութիւն անպատմելի։ Անձառելի. Անքննելի. անիմանալի. անհասանելի։ Երկու. ունի համապատիւ որդին միածին. ոռ̃ զվ՛րդ եւ 'ի կոկոնէն. և բուրեաց տ̃մ ծաղաց աշխարհի. ըստայնմ ընդ տ̃մ երկիր եւ բարբառք նց. Երեք. ունի փառակից զհ̃ք հոգին. որ տ̃մ մարգարէից ասա արար. և

և զա՛մ իմաստութի ուսուցանէ. որ է հոտ
կնդրկի. և ուրախ առնէ. ո՟պ առաքելոցն
՚ի վերնատունն: Զորս. իջանէ ՚ի բարձրու
թէ երրորդութեն. ողորմութի. և թո
ղութի ընտդտանաց: Հինկ. իջանէ ցօղ.
և անձրև. ըստ պիտոյից մարմնական. ը՟
ածէ անձրև ՚ի վ՟ր: Վեց. որով յորդո
րին գետք. աղբիւրք. և զովանան մարդ
և անասուն. ա՛րտ. և այգի. անդաստան
և բուրաստան. և զա՛մ: Եւթ. Ջուրս ծո
վուց. քաղցրացուցանէ քաղցրութ՟բն.
ըստայնմ քաղցրէ ո՟ր: Ութ. հոտ առ
նուն ՚ի վերնայնոց մարտիրոսք զնոյն զօ
րութ՟բ կարեն ժուժել կրից չարչարա
նաց. ո՟պ ո՟ք հոտ առնուցու ՚ի քրքումէ. և
բեկեն զմարմինն. ոչ աստ առնէ զցաւն
սակս թմրութե. այսպէս և մարտիրոսք.
և նահա՛: Ինն. եղանեն արդարք հաւա
տով. և առնուն կարողութի և հոտ կեն
դանութե. երրորդութէն: Տասն. եղա
նեն ոգիք. ՚ի փոխելն աստի կենաց. որք
ընտրեալք են և մաքրեալք, և հոտ առցեն
կնդրկի. որ է ո՟բ երրորդութին: Ո ի
բազմազեղ ողորմութին ա՟յ ՚ի վ՟ր աշխար
հի է. յարաժամ վերին ակնար կութ՟բն.
եթէ զպակասութի մեր արկանէր ՚ի կշիռ.
ոչ ապրէաք բնաւ. ըստ մարգարէին.
դարձուցանես զերեսս և խռովին. հանես

զոգի

զոգի 'ի նոցանէ. պակասին և 'ի հող դառ-
նան։ Այլ ըստ մեծի մարդասիրութե՟ն
տեէ. և երկայնամտէ. գթայ. և ողորմի.
առաւել քաղցրութե՟ն. առաւել մարդա-
սիրութե՟ն. ըստայնմ մարդասէր հոգի։

ԼԱ։

Երկրորդ գլուխ։ Դասուն հրեշտակաց
ասէ. և հոտ զարմանահրաշ փառաւորա-
նութին պաշտօնէից։ Առաջին դասք
հրեշտակաց փառք 'ի բարձունս երգեն։
Երկրորդ. դասք հրեշտակապետաց. որ
երգեն ողորմեա՛ դու ստեղծեր. Երրորդ.
դասս պետութեանց. որ երգեն. դու ես
քահանայ յաւիտեան և տր ընդ աջմէ։
Չորրորդ. դասք իշխանութեանց. և երգեն.
տացեն քեզ հեթանոսք 'ի ժառանգութին։
Հինգերորդ. դասք տրութիւնք. երգեն. ար
քայութին քո արքայութին յաւիտենից։
Վեցերորդ. դասք զօրութեանց. և երգեն. տր
հզօր զօրութե՟ բարով. տր կարող 'ի պա՟։
Եւթներորդ. դասք սերովբէից. զի երգեն.
սբ սբ սբ տր. նորբաձայնիւ։ Ութերորդ. քե
րովբէից դասք. և երգեն. Օրհնեալ են
փառք տն 'ի տեղւոջէ իւրմէ։ Իններորդ.
դասք աթոռոց. և երգեն. Աթոռ քո
այ։ Եւ դարձեալ վն աշխարհիս բա
րեխօսեն։ Երկու. վն զտեղիս անկելոցն
լցուցանելոյ. զայն խնդրեն։ Երեք. յա

ղագս

ղագս զհաճոյս ա՟յ պաղատեն. ո՞չ ա՟ծ ոչ
կամի կորուսանել զմեզ. և նոքա՛ ոչ կամին
ըստ այնմ ամէն ամէն ասեմ ձեզ. զի այն
պէս ուրախութիւն է յերկինս. վ՟ս միոյ մե
ղաւորի որ ապաշխարիցէ։ Զորս. հիւ-
անդաց աստեցութի տանեն. և խոստումն
հարսանեաց տան։ Վ՟ղ և ասէ հրեշտակա
պետն հռաբայել առ տուբիթ. եսէի որ
արտասուօք աղօթս քո՟ հանէի յերկինս.
և միշտ օգնին բնութես. որ զբարին առ
ա՟ծ ժամանեցուցանեն. և երկնից շնորհ.
և ձիր. և աւետումն բարեաց իջուցանեն.
որով զօրացի մարդ գործել զառաքինու
թի. և ելանել՝ի լեառն ընդ զուարթունս
երկնից։

Լ Գ.

Երրորդ գլուխ. Լեառն վերինն եր՟մէ.
և հոտ. ժ՟է. ան փառքն. և զինչ է ա-
սասցուք։ Ա՟ախ. Առողջութի անձանց։
Երկու. մանկութի անծերանալի։ Երեք.
յագեցումն առանց տաղտկանալոյ։ Զորս.
ազատութի. և մարմնոյ թեթեւութի։
Հինկ. գեղեցկութի առանց տգեղութե։
Վեց. անչարութի։ Եւթ. առատութի
առանց կարօտութե։ Ութ. խաղաղու
թի առանց խռովութե։ Ինն. անհոգու
թի առանց երկիւղի։ Տասն. ծանօթու
թիւն առանց տգիտութե։ Մետասան.

փառք

փառք առանց անարգանաց։ Երկոտա
սան. ուրախութիւն առանց տրտմութեան։
Երանեմ աստ որ. Ձ. աւորացէք դասա
ւորեալ. և երանելեացն խառնեցեալ. այն
քան հիահրաշէ տեղին այն. զոր ոչ միտք
խորհել կարէ. և ոչ լեզու ճառել. զցըն
ծութին. և զխնդութին. զերկրութին.
և անեղծանելի փառսն. զպատիւս և ըզ
պսակ յարազուարճ։

ԻԴ։

Չորրորդ գլուխ. Տեառն եդեմէ. Նախ.
և հոտ որ քան ծառ և ծաղիկ. և անուշ
ահոտութի գո՛ աշխարհի. անդ գերա
կատարէ։ Երկու. չորք գետիւքէ. եփ
րատ. և տիգրիս. փիսոն. և գեհոն։
Երեք. անմահութեան ծառք և պտուղք.
Չորս. զքաղցրաձայնութի հաւուց.
Հինգ. զհողմունս բարեխառնութեց.
Վեց. հրեշտակաց պահպանութին. Եւթ
նյ շնորհն մշտահեղ. Ա.Թ. պայծառու
թին. և ոչ լինի գիշեր. այլ լուսաւորու
թի. առաւել քան զարեգակն։ Եթէ ու
նիցի ոք քարտէզ և գրիչ. և տարեալ մու
ծանիցեն 'ի դրախտն անդէնայ. և զերև
եալն գրեսցէ. ոչ ըսպառի 'ի գրելոյ որ
անպատմելի է. և անթիւ և անչափ զարմա
ցումն և հիացումն. զբուրումն անուշա
հոտութեց. և որակք բաղձերանգ. և ըզ
ձայնս

ձայնս զմայլելիս · զգեստոց առաւատութեան·
և զպայծառութի նշուլից խայտան· Ճիւղք
և տերևք հրաշազան· և անսպառ խնդութի։

ԼԴ.

Հինգդ գլուխ։ Լեառն մը եմէ · և հոտ
անօրէնութիւքն։ Նախ· գերեզմանն
յարութե· որ յոյս մեծէ քնութես· և
գուզակէ յարութի ոգոց մերոց և ազա
տութի։ Երկու· որ օծեալն քեռեցաւ
'ի փայտի· ընտայնմ ով երանեալ փայտ·
քանզի օծեալ միածինն տարածանէ ըզ
քազուկս· Ենդ վիրաքն բժշկեցաք· և վն
քնութես արիւն եհեղ։ Երեք· յորդա
նան· որ բացան երկինք· հայր 'ի վերուստ
վկայեալ· և մը հոգին աղաւնանման ի-
ջեալ· և զգլուխն վիշապին ջախջախեալ։
Չորս· տիրամայրն· որ է 'ի գետասմանին·
զհրաշս վերափոխման կուսին· և մեծ բա
րեխօսին հաւատացելոց գնդի։ Հինգ·
զծնունդն բեթղահէմի· որ· զ· թագա
ւորաց գայն տողիւ· զխանձարրապատ
խոնարհութին։ Վեց· սրբոյ Յակոբայ
գլխադրին· և Յակոբայ արդարոյն պայ
ծառ· և շքեղ· երկնատարաս։ Եւթ· փր
կիչն որ կափարիչ վէմն անդէ· և փրկող
մն նեղութեց։ Ութ· և զպրոպատիկէ
աւազանն· որ· լը· ամաց անդամալուծն
անդ բժշկեցաւ։ Ինն· մը հրեշտակա
պետան· որ աւետեաց մը կուսին· որք

աւետաք

աւետաբերքն ազգի մարդկան. և բա
րեխօս ած՟ քրիստոնէից: Տեան. և այլ ած՟
տնօրէնութեան միագումար. հոտեն ան
մահութե. և ած՟ ցաւոց սպեղանի: Ո՜վ ի
յորժամ ընթանալու արժանանամք՝ եր
կիրն աւետեաց. աւետիս մեզ և փառք և
խնդութե: Նախ անտի սանդուղք. Է.
սիրտ երկրիէ. Գ. զի ած՟ մարգարէութիւք
անդ լրումն եղև. Դ. բանն ած՟ անդ մար
մին եղաւ. Ե. անդ է կալն ուռնայու. և
տեղիք դատաստանաց. Զ. անտի զօրա
ցեալ լինին: Այլ թէ գերակատար սիրով
յարեն այնմ նաւակատիս բերկրութե.
ընդ քեզ հրճուելին. և վերինն երուսաղեմայ
արժանաւոր գտանիցեն: Ա. Ո:

Վեց երրորդ գլուխ: Այլ ՚ի ջեանն ե
րանութե. և հոտ առին զինն երանու
թեան: Նախ. հոգով աղքատութե:
Երկու. սգաւորաց: Երեք. հեզոց:
Չորս. քաղցելոց. և ծարաւ": Հինգ. որ
մք. են սրտիւք: Վեց. խաղաղարարաց.
Եւթ. ողորմածաց: Ութ. որ հալա
ծեալ իցեն վս՟ արդարութե: Ինն. որ
նախատիցեն զձեզ. ունին երանութի ին
նեքինս այս զանազան: ՚Ի յօր հատուցման
չարաց և բարեաց. որ ոք էառ զերանութիքս
այս. եթէ աղքատէր աստ. անդ փարթա
մասցի: Աստ սուգէ. անդ հրճուեսցի:
Աստ

Ուստ հեզէ· անդ ժառանգէ 'ի յարկն վերին։ Ուստ քաղցեալէր եւ ծարաւի· անդ 'ի սեղանոյ տ̃ն արժանասցի· զովանայ եւ յագեսցի։ Ուստ ս̃բ էր սրտիւք· եւ անդ արժանասցի տեսոյն ա̃յ· եւ փառաց։ Ուստ խաղաղարարէր· եւ անդ որդիս ա̃յ կոչեցաւ։ Ուստ ողորմածք· եւ անդ զողորմութի̃ գտցեն 'ի տ̃է։ Ուստ հալածեալ էին· եւ անդ արքայութի̃ ժառանգեն։ Ուստ նախատանօք շրջին· զի անդ բազում վարձս եւ մխիթարութի̃ ընկալցին·

եւ այսքան առ այս երանութե̃ս։

ԻԱ·

Եւթնդ· գլուխ· Մեառն թափորէ· եւ հոտ առեմք այժմուս։ Եախ· հայր երեւելն 'ի յամպոյն· դա՛յ է որդի իմ սիրելի ասելն։ Երկու· հոգին ս̃բ իջանելն 'ի յամպոյն աղաւնանման։ Երեք· եղիայի հրեղէն կառօք գալն։ Չորս· մովսէս տախտակաւ եւ քօղիւ երեւելն։ Հինգ· միածին բանն պայծառակերպ փայլելն հիահրաշ եւ գեղեցիկ տեսլեամբ։ Վեց· աշակերտքն անդ սպասու եւ 'ի զարմանալու յուշադնա՛ լինելն· որ եւ յս̃ զօրացուցանելն։ Եւթ· որ եւ պետրոս պաղատէր· տ̃ր բարուոքէ մեզ աստ կեալ· արասցուք զերիս տաղաւարս հայցելն։ Ութ· զծաղկանց պատրաստութի̃ն· եւ հոտն հրաշալի։

լի։ Իննն. լուսաւորութիւնն լերանցն։
Տասն. ամպ հովանի լինելն. և զհրեղի
նաց բազմութին։ Որէր այս օրինակ մի
ուս անգամ գալստեանն. որ գալոց է Քս
կատարածի 'ի դատաստան հայրական
փառօք. գա́ եղեալ. և մովսէս. և. գ̃.
առաքեալքն վկա́ լինիցին այլակերպու
թն փառաց. զայս եցոյց. զի 'ի խաչին
մի երկմտիցեն չարչարանաց.

ԻԲ։

Ութ երորդ գլուխ։ Լեառն ձիթենեա
ցէ. և հոտ համբարձմանն քի։ Նախ.
երկնից զուարթունք իջանելն. Երկու.
մարգարէից զցնծութին. որպէս դաւիթ.
համբարձաւ ած օրհնութբ տասն աղ
եաւ. և այլոց մարգարէից ուրախութին։
Երեք. հրեշտակաց երգք. և հրեշտակք
դասք դասուց կոյսք և գումարք խումբ
առեալ երգէին։ Չորս. և խօսելն կու
սին մարիամայ. և խոստանալն թէ ես ե
կից և առից զորդի քո։ Հինգ. և մխիթա
րեաց զաշակերտսն. խրատելով թէ ոչ
զիս արարին և չարչարեցին. և ձեզ առնի
ցեն և չարչարիցեն. ոչ ես համբերեցի.
զի և դուք համբերեսջիք վն անուան ի
մոյ։ Վեց. ահա́ պատուիրեմ ձեզ. նստա
րուք 'ի քաղաքիդ յե̃րմ. մինչև զգենու
ցուք զօրութի 'ի բարձանց։ Եօթ. մինչ

դեռ

դեռ պղուցեալ էին ամպն կալաւ. և ի-
ջեալ հրեշտակք ասացին գնացէք այլ ոչ
տեսանէք: Ութ. յելանելն առ հայր
դասք դասուց ասէին զառածն դաւթեան.
իսկ այս ով է որդիմեալ գա՛ եդոմայ.
կարմրութի ձորձոց 'ի բոսորայ. գեղեցիկ
պատմուճանաւ. և բուռն զօրութբ. և
ըստայնմ ընդէր կարմիրեն ձորձ քո. և
օրհներգութբ փառաբանութբ ելեալ.
և ընդ աջմէ հօր բազմեցաւ: Զի զճանա
պարհս փակեալս եբաց հիահրաշ համ
բարձմամբն. զի և զմեզ բարձրացուսցէ
յերկինս. և մարդիկք տեսանելով զան
պարտականն. սակս մերոյ բնութն արիւն
եհեղ. և արիացեալ զօրացան վառեալք.
գերականաւր սիրով հեղին զարիւնս իւ
րեանց մարտիրոսք և նահատակք և երկ
րէս յերկինս ելին:

ԼԹ.

Իններորդ գլուխ: Լեառն սինայէ օրի
նակ. և հոտ զ. Ժ. բանեանէն: Առա
ջին. եսեմ տր ած քո. և մի եղիցի քեզ
այլ ածք: Երկու. մի արասցես քեզ կու
ռըս յերկին 'ի վեր. և յերկիր 'ի խոնարհ:
Երեք. յիշեա՛ զի տր պահեսցես զօր շա
բաթուն: Չորս. պատուեա՛ զհայր քո
և զմայր: Հինգ. մի սպանաներ: Վեց. մի
շնար: Եւթ. մի գողանար: Ութ. մի

սուտ վկայեր։ Իննն. մի երդնուցուս
սուտ անուն այ։ Տասն. մի ցանկար կնոջ
ընկերի քո. և մի տան նր. և մի ըՙ չից նր.
որք նր իցեն։ Ա՛չ թէ գալստեամբն քի
ն. բանեանն եղծանի. այլ լնու. և ոչ
լուծի. միայն շաբաթն կիրակի աւուր
փոխեցաւ յարութ՟էն միածնին. զպատուի
րանս որ ոչ առնիցեմք. լինիցիմք որպ նա
խահօրն ադամայ. որպ նոյ գրաւեցաւ 'ի
դժ խս. և մեք գրաւիմք. միանգամ էջ
բանն և ազատեաց և այլ ոչ չարչարի վն
մեր. և ոչ իջանէ 'ի դժոխս վն մեր. այլ
դատէ. հատուցանէ. չարեաց չար. և
բարեաց բարի։

Խ։

Տասն երորդ գլուխ. տացուք օրինակ.
հառն քորբե. որ հոտէառ եղիայ։
Աղխ. ննջելն ընդ հովանեաւ ծառոյն
բեւեկայ. էր օրինակ ադամայ։ Երկու.
և հրեշտակն որ զարթոյց. օրինակէր քի.
Երեք. Խ. որ անօթ աղ մեայն. օրինակէր
ադամայ մեղաց վճարելոյ։ Չորս. բազ
մօրեա ճանապարհէ. կեր և արբ ասելն
հրեշտակին. ադամայ յամելն 'ի դժոխս։
Հինկ. որ ետես զտր օրինակ յարութե
և ոչ 'ի հողմն տր. և ոչ 'ի հուրն տր. որ
լայր եղիայ և ասէր. տր զմարգարէս քո
կոտորեցին. և զսեղան քո կործանեցին.

գի ես միայն մնացի. և խօսակցելն ընդ եղիայի ածն 'ի բարձանց. հոտէր կնդրկոյ: Վեց. տեսութիւն հրաշալի: Եւթ. լոյսն անխմանալի: Ութ. զձայնն սարսափելի: Ինն. պաշտօնեայքն սքանչելի: Տասն. մարդասիրութիւն անչափելի:

Ո՜ ինչ է բերկրութիւն և խնդութի. զոր հողածնեաց բնութեա այն քան խնամք տանի. զօրացուցանէ. մեծացուցանէ. և տա՛ ունել հրաման կալել յերկինս. և արգելել զանձրևն. և երևելն. և խօսակցութեն առնելն. և խրատելն. ո՜վ հայր որդւոց. յաղագս որոյ աւետարանի հրամայէ. հայր ձեր յերկինս է. և ուսուցիչ ձեր քս է. և սիրելեաց միշտ մերձէ. ըստ մարգարէին զկամս երկիւղածաց իւրոց առնէ:

ԽԳ:

Մետասան երորդ գլուխ: Ետան մարգարէք են. և հոտ զկանխաձայնութիւս նը: Նախ. եսայի ասէ. ահա՛ կոյս յղասցի. կամ տեսաք մեք զնա՛ և ոչ գոյր նք տեսիլ. առ խոնարհութեն նր դատա՛: Երկու. երեմիայ հոգի երեսաց մերոց տր քս. ձեզ ասեմ. և այլ բազում ողբս երգեաց: Երեք. դաւիթ. ծակեցին զձեռս. բաժանեցին զհանդերձս. յարեաւ ած. համբարձաւ ած. հոգի քո ած և բարի. ընդ ամ երկիր ել բարբառ նց.

համ

համբարձէք իշխանք։ Զորս. եզեկիէլ.
ըստայնմ դուռն այն փակեալ կացցէ. և
ոչ ոք ելցէ և մտցէ. բայց՝՝. եզեկիէլ
ետես չորեք կերպեան կենդանեօք զած։
Ճինկ. դանիէլ ետես. սկսաւ մարգարէ
ութին. ՃԺ. ան ամեա. ետես վէմն հա
տեալ և չորեք կերպեան. և զառեւծոյ ըզ
բերանս եխից. զբէլ. և զվիշապն կորոյս։
Սեց. ձայն բարբառոյ անապատին. և
զտատրակն անապատին. որ ունէր հոտ
կնդրկի. և էառ յորդանանու։ Սութ.
աւին հոտ սրբոյ հոգոյն և աստեցութիւք.
ըստ նախագուշակութեց. մովսէս. սա
մուէլ. դաւիթ. նաթան. եղիայ. եղիսէ.
եսայի. երեմիայ. բարուք. եզեկիէլ. դա
նիէլ. եզրաս. յովսէ. յովէլ. ամովս. աբ
դիու. յունան. միքիայ. նաւում. ամբա
կում. սոփոնիայ. անգեայ. զաքարիայ. և
մաղաքիայ։ Սւ մեզ մի՛շտ բուր է զհոտ
նոցին. և ահա՛ կոյս յղասցի. ծնաւ և ունի
հոտ զարմանահրաշ. զխաչն կենարար.
զմարմինն և զարիւնն. զպատարագն. և զ.
Է. խորհուրդ եկեղեցոյ. և զբանն տուե
տարանին Քի։

ԽԱ։

Երկոտասան երրորդ գլուխ Լեառն սիո
նէ։ Նախ. օրէնք ՚ի սինէ ելին։
Երկու. զի տապանակն անդ հանգեաւ։

Երեք

Երեք. տաճարն սողոմոնի անդ շինեցաւ.
Չորս. և անդ ած իջել եղեալ տօն առնէին։
Հինգ. և անտի աւանակն բազմեցաւ.
Վեց. անդ էջ հոգին սբ. Եւթ. անդ
եղեն առաքեալքն. հրեղէն լեզու. և սի
րոյ աղբերէն ըմպեցին. Ութ. ՚ի սիոնէ
եառ հող. և փչեաց շունչ. և եղև ոգի
կենդանարար։ Զի ած երկիր սփռեցին
զաւետարանն քի. զոր ՚ի սիոն զգեցան
զօրութի. ըստ խոստմանն յի. նստարուք
՚ի քաղաքիդ երմ. մինչև զգենուցուք զօ
րութի ՚ի բարձանց. զոր ած երկիր էլ
բարբառ նց. և քարոզութբ լցին զաշ
խարհ. զգևն հանէին. զհիւանդս բժշկ
էին. զկաղս գնացուցանէին. զբորոտս
սրբէին. և մկրտէին. առաքեցան հաւատք.
և ածպաշտութիք։

ԽԳ։

Երեք տասան երորդ գլուխ։ Լեառն սբ
էջ միածինն է. և հոտ բազում. Նախ.
աթոռ է սրբոյն գրիգորի լուսաւորչին։
Երկու. տրդատայ. Երեք. հռեփսի
մեանց նահատակութե է տեղիք. Չորս.
շողակաթն անդ է։ Հինգ. իջմանն քի է
տեղիք։ Վեց. եփի մեռոն անուշահոտ։
Եւթ. ճեմարանէ հրեշտակաց. Ութ.
դպրատունք և իմաստութիք եղանեն։
Ինն. սփռի մեռոն ընդ ամ երկիր. և լի

նին

նին որդեգրութ̅ի։ Տառն. եպիսկոպոս
ձեռնադրի։ Ս̅ն զի ազգս Հայոց. թոր
գոմեան ազգէն յառաջացեալ. որէին
բիրտ. և կռապաշտ բնութ̅բ. յայտնելով
լուսաւորչին յա̅ծային շնորհիւ լցան. քան
զա̅մ ազգաց. զոր լուսաւորիչ անուանեցաւ։
իրաւի լեառն մեծ. և պէսպէս հոտ ե-
լանէ անմահական. և սքանչելիք. և արքայ
ութ̅ի հրաւիրող. այսքան առ այս։

ԽԴ.

Չորեքտասաներորդ գլուխ։ Լեառն
հռոմէ աթոռ սրբոց գլխաւոր առա
քելոցն բաղդատի։ Նախ. լեառն. որ
ասաց տ̅րն. դու ես վէմ պետրոսի։ Երկու.
և պօղոսի անօթ ընտրութե։ Երեք. գը
լուխ առաքելոցեն։ Չորս. բացողէն. և
փակող։ Հինգ. պետրոս արեգակ տըւըն
ջեան. և պօղոս լուսին գիշերոյ։ Վեց.
սքանչելեօք լի էին. ոպ̅ վարդապետին ք̅ի
Եւթ. Կ. և. Ե. քաղաք քարոզեաց. ք̅ս
մինչև 'ի լիւրիկե լի արարի զաւետարանն
ք̅ի առէ։ Ութ. պետրոս նմանութ̅բ ք̅ի
խաչեցաւ 'ի ներոնէ. և պօղոս գլխատե
ցաւ։ Ինն. մահապարտ ոք որդիմէ առ
նա. գտանէ թողութի։ Տասն. աթոռէ
սեղբեստրոսի. և իմաստութե տեղիք։
Եթէ ունիցի ոք միջնորդ զերանելի ա-
ռաքեալսն. այլ զինչ տրտմեսցի մարդն

այն.

այն․ որինքն յա՟ վկայեաց․ չիք ոք քան
զերանելի առաքեալս․ ոչ թէ կարծրա
գոյն մեղաւորացն ասեմ․ զի զսոսա բա
րեխօս կոչօղն մասն ինչ հաւատոյ գտա
նիցե․ ըստայնմ որ սիրէ զորդի․ սիրէ և
զհայր․ յաղագս որոյ ասեմ․ եթէ ոք յե
ցեալ 'ի սոսա մի տրտմեսցի․ որ դրունք
դժոխոց մի յաղթահարեսցեն ասէ․ Եւս
քան հռոմա ասասցուք։

ԽԵ․

Հնկէտասան երորդ գլուխ․ Յեառն ե՛լ
եղիայ․ և հոտ էառ անմահութեն․
Նախ․ 'ի քորբեբ․ Երկու․ յերկինս․ Երեք․
զդրախան ընդ ենոքայ․ Չորս․ զան
ձառ փառսն․ Հինկ․ հանգիստ և խնդու
թին․ Վեց․ անուշահոտութիք ծաղկանց
և կնդրկոյ․ Եւթ․ եղանակս երգոց․ և
պարուց զփառաբանութիսն․ Ութ օթ
եանս ընտրելոց հրաշալիք․ Զի ո՞վ մար
գարէն նախանձ ա՟ն ունելով․ եղև սքան
չելի․ և մարգարէ․ որ զսուտ մարգարէս
կոտորեաց 'ի ձորն գիսոնի․ որ և հրեղէն
կառօք վերացաւ․ գալոցէ և զհոտն կնդր
կի պատմելլոցէ․ վերնայնոց ցնծութին․
և նոյն սիրով 'ինեռէ կատարելոցէ․ և
կրկնակի վերստին ելանելոցէ յերկինս։

ԽԶ։

Վեշտասան երորդ գլուխ․ Պօղոս ե՛լ

 յեր

յերկինս. և եբեր հոտ անմահութե՛ն։
Նախ. զոր ակն ոչ ետես։ Երկու. և
ունկն ոչ լուաւ։ Երեք սիրտ մարդոյ ոչ
անկաւ. Իբր առաւելապատկեաց. և ան
պատմելի զուարճութեց տեղիք։ Չորս.
զնոյն սիրոյն. կե. քաղաք քարոզեաց։
Հինգ. ետես զքս 'ի Ճանապարհն դա
մասկոսի. որէ առ հոտ առաքելութե։
Վեց ասկս որոյ ասէ առաքեալս այս. ո՛
կարէ մեկնել զմեզ 'ի սիրոյն քի։ Եւթ. որ
ել երրորդ յերկինս. և ետես զդասս և
զպարունակս. զնուագարանս. և զերաժշ
տականս նրբագունից. զմայլեալ լինիւր։
Ութ. ո՛չ զգացաւ զգլխատումն 'ի ներո
նէ. ըստ բաժակին բերկրութե։ Ակա
տեսցուք զսա. որ երբեմն սողոսէր պօղոս
կոչեցաւ. զի եթէ սատանայ հեռացու
ցանէ զմեզ 'ի Ճանապարհաց մերոց. եթէ
յուսայցեմք նախախնամութեցն այմ մար
դասիրութեն. ոչ թողու 'ի ձեռս սատա
նայի. որպ առաքելոյն կոչէ զմեզ առ իւ
րում խմբի։

ԽԱ։

Նօթն և տասն երրորդ գլուխ։ Նշի լեա
ռըն յերկինս աւետարանչին Յոհան
նէսի։ Նախ. յատնեցան այմ իրք։ Երկու.
ետես զփառս արդարոց։ Երեք. ետես
անմահական տեղիքն խնդութե։ Չորս.

որ

որ ասաց. խնդրեանէքեր քանն. որ պըր խորոն գրէր. Հինգ. և գրեաց զաւետարանն քրի. Վեց. սա էր աշակերտն զոր սիրէր յս. Եւթ. սա է որդին որոտման. Ութ. սա մինն էր որ ետես ՚ի լեառն թափոր զյս պայծառակերպեալ. Տասն. սա էր որ վերափոխեցաւ հրաշիւք յերկինս. Սոցին զվարս և զշնորհս լնու յամ երկիր. զորս տեսանելով միտք մեր ելանէ յերկինս. և ուսանիմ յերկնայնոցն և զերկրաւորըս ունայն համարիմք. և զյաւիտենականն ուզել և ցանկալ. և տեսն չալ միշտ.

ԽԲ.

Ութև. Դ. երրորդ գլուխ. Լեառն սբ ա̃ծածինն է. Նախ. ՚ի բարձրութե էջ միածինն. Երկու. ի լեռնէ վէմ հատեալ. Երեք. վերափոխեցաւ յերկինս. Չորս. ետես զվերինն երս. և զփառս վերնոցն. Հինգ. անմատնելին եղականացն դասեցաւ. և հոտ վերստին էառ զարմանահրաշ. առաջին մարդեղութե միածնին. և երկրորդն զայս անձառ խնդութե. զի ՚ի խաչին լայր. և աստ խնդայր. Վեց. միշտ պատուի միածնէն. Եւթ. և միշտ օրհնի ՚ի հօրէ. Ութ. և սբ հոգով զարդարի. ընտայնմ հոգին սբ եկեսցէ. Ինն. և միշտ ՚ի հրեշտակաց փառաւորի. Տասն. էլ ՚ի լեառն զմուսոյ. և

հոտ

հօտ էառ կնդրկի։ Օ՛ի ո՛վ որդին միա
ծին երից աւուր յարեաւ. և զմայրն ամե
նամաքուրն մարիամ. յետ երից աւուրց
վերափոխեաց. և 'ի գալ բարգուղիմէի
բացին զտապանն. և ոչ գտին զմարմինն.
որ զձայնն լուեաց զերգս հրեշտակաց։

ԽԹ.

Ինն և. Յ. երրորդ գլուխ։ Լեառն ա-
նապատականք են. որ 'ի լերինս բնա
կին. և ի ծերս վիմաց։ Նախ. ապօղոս։
Անտոն. պօղ. մակար. օնոփրիոս. Աբբա
մարկոս. սրապիոն. ներոս. արսենիոս. և
ագր. պարսամ. դանիէլ. եփրեմ. բասի
լիոս. սոքա լեառնէին աղօթիւք. ո՛վ յա
կոբ մցբնան. նիկողայոս զըմռնոյ. մարու
գէ. և մելի. և այլ բազումք աղօթքն յեր
կինս առաքէն. և պէսպէս շնորհ իջուցա
նեն միշտ յաւէտ։ Ա՛ւ ո՛վ հրեշտակեն
'ի մարմնի. տատրակեն և աղաւնի. սոցին
մաքրափայլ աղօթիւքն. բարերարն աշ
խարհի խաղաղութի պարգևէ. զցասումն
և զպատուհասն վերացուցանէ. դիւրու
թի և անդորրութի լինիցի մեզ։

Օ՝.

Քսան երրորդ գլուխ։ Ա՛ւ լանեն 'ի բար
ձունս ծածաբանք. և իջուցանեն։ Նախ.
ծածպաշտութի։ Երկու. հաւատ. յոյս.
սէր։ Երեք. առաքինութի։ Չորս. ու

սուցանեն

թուցանէն սպեղանի և դեղցաւուց։ Հինգ.
զմեղս Թողուն։ Վեց. Ճանապարհ ար
քայութե ուսուցանէն։ Եւթ. Նորբագոյն
արուեստ սրբոյ հոգոյն բերել ցուցանէն։
Ութ. աստիճան քահանայութե շնորհք
հեղունակ իջուցանէն։ Ինն. Նման իւր
առնէն վարդապետ և ուսուցիչ։ Տասն.
ամ աշխարհ լուսաւորին. սանձեն և յան
դիմանէն. օրհնէն և անիծանէն։ Ո ի
ածաբանք Թէպէտ աստ շրջին և ննջէն.
և դիտաւորութբ. և մաքրափայլութբ ե
լանէն և իջանէն յաւէտ յարաժամ. և ու
սուցիչ նշ որ հոգին ած է. նախախնա
մութբ հօր. և կարողութբ որդւոյ։
Վարդապետեմ Թշուառական. յեցեալ
եմ ին գթութե. յն որդի լեր օգնական.
գաւառիդ լեր միշտ պահապան։

Գ. Ալուսն աղօթա վերջացելոյ առաւօտեան օրհնութե
ճաշակողաց. և մեղաւորելոց և ապաշխարողաց. Օ. Ր.

Աւետիս քեզ օրիորդ մը տառեց. և
հեռևող իմաստութե։ Ր.հա՛
գտի պարտէզ փակեալ. և բա
նայեաւ գլխաւոր առաքելոյն պետրոսի
մուծի 'ի ներքս. և ահա տեսանեմ զարմա
նահրաշ ծառք և ծաղիկ. և հոտն լնանի
'ի քիմսիմ Ր.հա՛ ձայն հաւուց զմայլեցու
ցիչ.ք. որ թմրեցուցանեն զիս. Ր.հա՛
ջուրք քաղցրահամ զովացուցանեն զիս։
Ր.հա՛ անմահական կերակուր. քաղցրա
ցուցանեն զկոկորդիմ։ Ր.հա՛ դեղ կենաց.
անմահացուցանեն զիս. եթէ կամիս մեր
ձաւորիմ. գեղեցիկիմ. մօծ աստ և տես։
Նախ. Ր.հա՛ ծառ. և տերև. և ծաղիկ.
և պտուղ խոնարհութե. որ բնակեալ է
ոստս

ոստս նր· զհաւն լուսափետուր փիւնիկ
մեռանի· և կրկին կենդանանայ։ Երկրորդ·
Ա. հա՛ ծառ· և տերև· և ծաղիկ և պը
տուղ բարեհաճութե որ բնակեալ է յոս
տըս նր· լուսափետուրն տուտին· և լը
ւեալն ՚իյարքայեն առեալ ձայն ածէ
ամ խօսից հրաշալի։ Երրորդ· Ա. հա ծառ·
և տերև· և ծաղիկ· և պտուղ· Հեզութե·
և բնակեալ է լուսափետուրն աղաւնի· որ
երգեն զմայլի ոք՝ Չորրորդ· Ա. հա ծառ·
և տերև· և ծաղիկ· և պտուղ Արիութե·
որ բնակեալ է ոստս նր· լուսափետուրն
աքաղաղ· որ միշտ ձայն արձակէ խրոխտ·
և քաղցրիկ· և ազդեցութիք՝ Հինկդ·
Ա. հա՛ ծառ· և տերև· և ծաղիկ· և պը
տուղ Առատութե· որ ոստս և ճուղս
սփռեալ են լուսափետուր ձագ սարեկ·
քաղցրանուագ գարնան։ Վեց· Ա. հա՛
ծառ· և տերև· և ծաղիկ· և պտուղ Պա
հեցողութե· որ հանգչեալ է ոստս նր
արդարն տրագիլ հաւասարաբաշխ։
Եւթ· Ա. հա՛ ծառ· և տերև· և ծաղիկ·
և պտուղ Ողջախոհութե· որ նստեալ է
ոստս նր լուսափետուրն տատրակ· և կար
կնչէ քաղցրանուագ· և հիացուցանէ հրեշ
տակք և մարդիկք՝ Ութ· Ա. հա՛ ծառ·
և տերև· և ծաղիկ· և պտուղ ողբոց· որ
նստեալ է ոստս ծաղկին լուսափետուրն

պիլպիլ

պիլպիլ. միշտ ձայն ած է ողբոց լայ. և
ոչ դադարի. ոպ՟ երաժիշտ նորաձայն:
Ինն. Ահա՛ ծառ. և տերև. և ծաղիկ. և
պտուղ ըմպառնալեաց. որ հանգուցեալ է
ոստս սեաւ հաւ. քան զպիլպիլն քաղց
րաձայն. և ողբանուագ: Տասն. Ահա՛
ծառ. և տերև. և ծաղիկ. և պտուղ
խրոխտ. գուժոյ և սգոյ. որ բնակեալ է
ոստս նր՟ զահացուցիչ բու. մեծակն:
Մետասան. Ահա՛ ծառ. և տերև. և ծա
ղիկ. և պտուղ խրոխտ. որ բնակեալ է յա
տակս ծառոյն 'ի դրան պարտիզի զառիւ
ծըն բաց աչօք և հիացական. Երկոտասան.
Ահա՛ ծառ. և տերև. և ծաղիկ. և պտուղ
ձիթենեաց. որ յեցեալ և բնակեալ 'ի նմա
մի եղջերուն. զօրեղ և պիտանի. որ զմա
հարար ջուրն սրբէ եղջիւրաւն: Երեք
տասան. Ահա՛ ծառ. և տերև. և ծաղիկ.
և պտուղ կիպարեայ. որ բնակեալ է սրաթ
ռիչն արծիւ հրաշալի: Չորեքտասան.
Ահա՛ ծառ. և տերև. և ծաղիկ. և պը
տուղ տրտմութե՟. որ բնակեալ է ոստս
նր՟. ոսկէ փետուրն սիրամարգ. և 'ի հայ
ելն ոտից յաղագս թխութե՟. և վայ կար
դայ: Հինգետասան. Ահա՛ ծառ. և տե
րև. և ծաղիկ. և պտուղ. որ 'ի վր՟ նր՟ կա
խեալ կա՛ երկնից ամպակեր հաւն. զոր
հումայուշի անեն վերին: Վեշտասան.
Ահա՛

Ր.հմ ծառ. և տերև. և ծաղիկ. և պտուղ երամասիրաց. որ 'ի յոստս նր բազում յեցեալեն կռունկ. որ եղանեն միագունդ. և իջանեն միաբան. քաղցրաձայնք և լուսափետուրք. գեղեցիկ մեծաշուք: Եւթն է. Ժ. Ր.հմ ծառ. և տերև. և ծաղիկ. և պտուղ անջրդող. որ բնակեալէ ոստս նր հաւալասան անապատին: Ութ է. Ժ. Ր.հմ ծառ. և տերև. և ծաղիկ. և պտուղ բազմերանգ. որ բնակեալէ 'ի նմա ջրնջղուկ բազում. որ 'ի գարնան գառնագոյման ձայն հանեն. սիրուն և նրբաձայնք: Ինն է. Ժ. Ր.հմ ծառ. և տերև. և ծաղիկ. և պտուղ քաղցրութե. որ ոստս նր նստին մեղուք լուսաթևք. և բաղեղանաց փեղ կազմեն: Տասն երորդ. Ր.հմ ծառ. և տերև. և ծաղիկ. և պտուղ պարկեշտութե. որ ոստս նր հանգուցեալեն ջհանբու բուլիկ. այսինքն հաբեղաձագ. ձայն արձակող. աշխատող. և շատաշրջիկ:

Յանձնյու գ. Ե. Կիւր չոր. Ծ. Ր:

Նախ. պծառն խոնարհութե աստացուք. որ բնակեալէր անդ փիւնիկ ձագն. օրհնակ քրի խոնարհութե. և երկնից երկիր էջ. և կրեաց վս մեր. ով փիւնիկ մեռու և յարեաւ քս. որ և զմեզ յարուցէ կատարածի. եռակի փողոյ նուագին զարմանաչքանչ:

Երկրորդ

Ո՟ Գ.

Երկրորդ. բարեհաճութեն զծառն ցուց
ցուք որ նստեալէր ոստս նր. լուսափե
տուրն տուտին. օրինակ մարգարէին դաւ
թի. որ զինչ ասդ եղև 'ի տ՟նէ զայն եր
գեաց: Յարեաւ ա՟ծ և ցրուեցան. համ
բարձաւ ա՟ծ օրհնութբ: Հոգի քո ա՟ր
և բարի. և չարչարանաց. ծակեցին զձեռս
իմ. բաժա՟:

Ո՟ Գ.

Երրորդ. զծառն հեզութեն ցուցից. որ
նստեալէր ոստս նր. լուսափետուրն
Աղաւնին. օրինակ մարգարէին մովսեսի.
թէպէտ հեզէ. ապա սրբոյ հոգոյնէ օրի
նակ. և մովսէս. թէպէտ նրբաձայնէր.
և ծանրալեզու. ապա զծովն պառաւեաց
խաչանիշ գաւազանաւ. և. Ճ. հարուա
ծոց պատահեցոյց զփարաւոն. և վկայու
թի.ք. Այլոր հեզքնեն. և թ՟երանի հեզոց.

Ո՟ Ե.

Չորրորդ. զծառն արիութեն ասացից.
և ցուցից որ նստեալէ ոստս նր զլուսա
փետուրն ագաղաղ. այսինքն խօսող. որ
օրինակէ մարգարէին եզեկիելի. զոր ըզ
գուշացուցանէ ո՟ղ ժամահարի. և ետես
զա՟ր 'ի վ՟ր քովբար գետոյն. չորեք կեր
պեան կենդանիքն. և արիութեն ասէ ա
ւետարանն. գօտի ընդ մէջ ածեալ. և

ըստայնմ խոհեմութի. արիութի. ողջա
խոհութի. և արդարութի. դուռն այն
փակեալ:

Ո. Օ:

Հինգե. ծառն Իմաստութե. ցուցից
որ նստեալ էր յոստս նր սարեկ. որի
նակ մարգարէին եղիայի թէպէտ կա
պեաց զերկինս. այսինքն անձրևոյ. այլ
և աղօթիւք եբեր զանձրևն ոչ սարեկ
զմարմնոյն ըստ պատշաճէ. և մարգարէն եղիայ
զսուտ մարգարէսն կոտորեաց 'ի ձորն գի
սոնի. և առաքելութե. աստ աւետարանն.
տուք և տացի ձեզ. չափ թաթաղուն.
շարժուն. և զեղուն.

Ո. Ի:

Վեցե. Օ ծառ Պահեցողութե ցուցից.
որ նստեալ է ոստս նր. Արդար արա
գիլն. որ օրինակէ ին դանիելի. և նմ պա
հեցող էր. սակորոյ ոչ մերձեցան առիւծք
'ի գբին 'ի բաբելոն. և պահեցողութե ա
ւետարանն. ըստայնմ զգուշ լերուք
գուցէ ծանրանայցեն սիրտք ձեր շուայ
տութբ. և պօղոս առաքեալ ասէ. զի այն
պիսիքն տն մերոյ ոչ ծառայեն. այլ:

Ո. Ր:

Եօթնե. զծառն ողջախոհութե ցուց
ցուք. որ նստեալ էր ոստս նր. լուսափե
տուրն տատրակ. որ նման է Յովհաննու

 մկրտչին

մկրտչին· կարկնջէ· և գոչէ· ապաշխարու-
թեան կոչէ· քաղցրանուագ հիացուցանէ
զհրեշտակս· և զմարդիկ· օրինակ յովան-
փայ։

Ութ·

Ութդ· զծառն ողբոց ցուցից· որ նըս-
տեալ էր ոստս նր· երաժիշտն պիլպիլ·
և զմայլելի ձայն ձգէ անդադար· որ նմա-
նէ մարգարէին երեմիայի· որ ողբայ վն
յի· ձեզ ասեմ անցաւորք ճանապարհի·
դարձէք հայեցարուք· կամ հոգի երեսաց
տր ․քս· և վն ի՞նմի ողբ ասէր·

Եւ տիրամայրն մարիամ ողբայր վն օծե-
լոյն միածնի· որպ պիլպիլ· տեսանէր
զի վարդն թօթափի ՚ի խաչին· և Ա.շա-
կերտքն ընդ նմա· և տարերքս ընդ նմա·
արեգակն և լուսին· վէմք· գերեզմանք·
վարագուրն· և մեռեալք յառնէին· և մեզ՚՚։

Ի·

Իննդ· Զծառն ըսպառնալեաց ցուցից·
որ նստեալ էր ոստս նր· սեհաւն· քան
զպիլպիլն քաղցրաձայն և երգօղ· որ նմա-
նէ· Եսայեայ մարգարէին որ ասէր·
տեսաք մեք զնա և ոչ գոյր նր տեսիլ· և
ոչ գեղեց՚՚։ Ա.ռ խոնարհութեն նր դատապ-
տանս։ կամ Ա.հա կոյս յղասցի։ Ա.յս Ե-
սայիաս տեսեւ զտր· որ· Զ· թեւք միոյ· և·
Զ· թեւք միոյ· և երբեմն սպառնալեօք լու-

սի։ Ի յուսհետև մեծատուն լա՟․ որ կայ
ծակ նաւաքուր․ և ամրվածին ասի․ ըստ
կայծի ունելեօքն հրեշտակին․

ԿԳ։

Գասնդ․ Օ ծառն սգոյ ցուցից․ որ բնա
կեալէր ոստս նր․ ահացուցիչ բուն․ որ
նմանէ նաթան մարգարէին․ զոր և սուգ
և գուժ երբեր մարգարէին դաւթի․ յա
ղագս ուրիայ քետացոյ․ և վս՟ բերսաբեայ․
զի ոչ՟ գերակատար զղջմամբ եգիտ զմար
գարէութին։ Ի յս ամբակում․ 'ի մէջ
երկուց կենդանեաց․ կամ ասէր որ 'ի բար
կութե զողորմութի յիշես՟։

ԿԴ․

Մեստասան․ Օ ծառն արմաւենի ցու
ցից․ որ բնակեալէր ընդ հովանեաւ
նր․ առիւծ ընդ դրան պարտիզի․ խրոխտ
և ահագնատեսիլ․ Առաքեալն պետրոս որ
բացողէ և փակող արքայութեն․ այս առա
քեալ․ գլուխ առաքելոցէր և վէմ․ և վս՟
քի խաչեցաւ 'ի ներոնէ․ և զմաքն սիմոն
սատակեցոյց աղօթիւք․ և արմաւենին
քաղցրէ և բարձր․ և քաղցրն զբարձանց
գալուստն գուշակէ․ և քաղցր վարդապե
տութին․

ԿԵ։

Երկոտասան․ Օ ծառն ձիթենեաց ա
սացից․ որ բնակեալէր ընդ հովանեաւ

նր․

նր․ մի եղջերուն ահաւոր և հեահրաշ․
որ եղջիւրովն զմահաբեր ջուրն քաղցրա
ցուցանէ․ օրինակ առաքելոյն Անդրէի
եղբօր վիմին․ որ զմարդակերաց երկիրն
դարձոյց ած պաշտութի․ որ եղև նաւա
պետ նմա՛ քս․ և ձիթենին դրոշմն մկրտու
թն է։

ԿԴ։

Երեք տասան․ Օձառն կիպարեայ ա-
սացից․ որ բնակեալ էր ոստս նր օրաթ
ուիչն արծիւ․ որ նմանէ առաքելոյն Պօ
ղոսի․ որ եղ երկրորդ յերկինս․ ոպ ար
ծիւ․ և պօղոս անօթ ընտրութն․ որ և
մինչև 'ի լիւրիկէ լի' արար զաւետարանն
քի․ և կն․ քաղաք քարոզեաց․ և սա ա-
սէր ո՛ կարէ մեկնել զմեզ 'ի սիրոյն քի․ ոչ
նեղու''․ զի երեքտասան առաքեալ կոչե
ցաւ․ բայց 'ի վիմին շրջէր․ և 'ի ներոնէ
գլխատեցաւ․ վն սիրոյն քի։

ԿԵ։

Չորեքտասան․ Օձառն տրտմութն ա-
սացից․ որ բնակեալ էր ոստս նր․ ոս
կեփետուքն սիրամարգ․ խնդայ ընդ ած
անձին․ և 'ի յոտս նկատելով վայ կարդայ
յաղագս թխութն․ որ նմանէ Փիլիպպո
սի առաքելոյն․ որ վն երապօլեայ անէծ
ընկալաւ 'ի ածնէ․ լուաւ զձայն․ թէ․ խ․ օր
արտաքոյ դրախտին մնաց է․ ոպ եղևն խսկ։
Հնկէ

ԺԵ.

Հնգետասան. Օ ծառն խնծորոյ աստա ցեց. որ ՚ի վեր կախեալ կայր ամպակեր հաւն. զոր հուսմայ ղուշի ասեն. որ նմա նէ աւետարանչին Յոհաննու. որ ել յեր կինս. և յայտնեցաւ ամ իրք նր. և զաւե տարանն գրեաց յոյն լեզու. և ունի թուխա կաթուղիկեաց. որ է որդւոց որոտման. սա սքանչելեօք վերափոխեցաւ. և ամ ծածնի որդի եւ յս. և սա պատեաց մաքուր կտա ւօք զկոյսն. և զկիպարեա տախտակն սա կարգեաց պատկերի կուսին. և զծառն խնծորոյ երրորդութեն էր օրինակ. գոյնն. հաւն. հոտն.

ԺԶ։

Վեշտասանդ. Օծառն երամասիրաց ասացից. որ նստեալ էին յոստս նր. կը ռունկ քաղցրաձայն. որ միագունդ եղա նեն յերկին. և միաբան իջանեն. որ նմա նէ Յակոբայ առաքելոյն. զի ըմպեաց զբաժակ չարչարանաց. և սա մինէր ՚ի լեառն թափօր. ընտրեալն շնացողք ասէ.

ԺԷ.

Եօթն և տասնդ. Օծառն անջրդոյ ա սացից. որ բնակեալ էր ՚ինմա հաւա լասան անապատին նմանէ Թոմայի ա ռաքելոյն. երկմտեալ յարութեն. մինչ զի դրօքն փակելօք եմուտ զքր. և ը. մատն

ներկաւ.

ներկաւ. և ասաց մի՛ լինիր անհաւատ. ե-
րանի որ ոչ տեսցեն և հաւատասցեն. ես
այնեմ զոր 'ի Թափօր տեսի.ք ասէ. և մեզ
պարտէ մի երկմտիլ 'ի հաւատոյ:

ԿԹ:

Ութ և տասն՟ք. Օ ծառն բազմերանգ
ասացից. որ նստեալէր ոստս նր՟ ջրն
ջուղ. և 'ի գարնան գառնագոչում ձայն
արձակեն ընդ իրեար. որ նմանէ մարտիրո
սաց խմբի. և 'ի կատարածի առցեն ըղ
պսակն փայլեալ արքայութե. ըստայնմ
յայնժամ արդարքն ծագեսցին իբրև զա
րեգակն. որ զբաժակ փրկութե ընկա
լան. և վ՟ քի հեղին արիւն:

Հ:

Իննև տասն՟ք. Օ ծառն քաղցրութե և
համեղութե ամեն. որ ենստեալէր ոս
տըս նր՟ բազմերանգ մեղուն լուսաթուիչ.
որք նմանեն ճգնաւորաց գնդի. և լուակա
ցից. որք միշտ քաղցրութի առաքեն յեր
կինս. և անդադար աղօթեն. և խնդրեն
մեղաց թողութի. և խաղաղութի աշխար
հի. և բժիշկ մեղրիւ ըստածեն դեղ. և
ազգի ազգի մաձուն հիւանդաց:

ՀԱ:

Քսան երրորդ. Օ ծառն պարկեշտու՟ե
ասացից. որ բնակեալէր ոստս նր՟ հա
բեղայ ձագն. որ է բուբուլեկն. ձայն ար

ձակօղ. վաստակօղ. և շատաշրջիկ. որ նմանեն ածայն
վարդապետաց. և միշտ պարկեշտութն. քարոզին. և ամ
գրոց ժողովեալ. ոպ̃ մեղուոր զհանճոյս այ̃ ուսուցինեն
օրհնեն. և յանդիմանեն. և զանուղղայսն դարձուցինեն
՚ի ճանապարհն երանութե հաւատով. յուսով. և սիրով:
Ով իմ եղբայր ածաբան. զայս արարի ձեզ խնդրութ
՚ի քարոզելն քո ատեան յիշ՝ ազգալատիկն անպիտան

Գոհաբանութիւն առ յերկինս. ՀԲ։

Գոհանամք ա՟ծ երրորդութիւն հօր և որդւոյ և հ՟գւոյն սրբոյ. որ ասացեր արարածովք մարդ ըստ պատկերի մերում. և առեր հող երկրէ. և փչմամբ օրհնեալ շնչոյ քում գոյացուցեր զմարդն ադամ. վ՟ն որոյ օրհնեմք զմեծութիւն քո։ Գոհանամք զքեզն ա՟ծ. որ զմարդն ադամ զարդարեցեր է. արփեան շնորհօք. և երկոտասան փառօք. վ՟ն որոյ օրհնեմք զշնորհս քո։ Գոհանամք զքեզն ա՟ծ. որ 'ի դրախտն եդեմ եդեր զադամ անձառելի խնդութեամբ. և հիահրաշ խընդութեամբ. վ՟ն որոյ օրհնեմք զարարչութիւն քո։ Գոհանամք զքեզն ա՟ծ. որ յետ պատռելոյն ադամայ. արդելայոս անուն օձէն. և արտաքսելոյն 'ի դրախտէն. որք 'ի դը

ժոխս

ժոխս գրաւեցաւ․ ազատեցեր․ վ՟ որոյ
օրհնեմք զփրկութի՟ քո։ Գոհանամք ըզ
քեն տ՟ր․ որ առաքեցե՛ր զանդրանիկն քո․
զմիածին բանն․ որ վ՟ մերոյ փրկութե
խաչեցաւ․ թաղեցաւ․ յարեաւ․ համբար
ձաւ․ վ՟ որոյ օրհնեմք զմեծ մարդասի
րութի՟ քո Գոհանամք զքեն տ՟ր․ որ
զս՟բ մարմին և զս՟բ արիւն քո պարգևեցաւ
մեզ կերակուր ոգւոց․ և կենդանացուցիչ․
վ՟ որոյ օրհնեմք զպարգևս քո։ Գոհա
նամք զքեն տ՟ր․ որ մկրտութի ուսուցեր
՚ի յորդանանէ․ և կոչե՛ց ՚ի խաւարէ ՚ի լոյս․
և զորդեգրութիւն վերին․ վ՟ որոյ օրհ
նեմք զշնորհաբաշխութի քո։ Գոհա
նամք զքեն տ՟ր․ որ․ է․ խորհուրդ եկե
ղեցոյ կազմեցաւ քումդ շնորհի և խոստո
վանութ՟բ թողութի շնորհեցեր․ վ՟ որոյ
օրհնեմք զառատապարգև գթութիւն քո։
Գոհանամ․ք զքեն տ՟ր․ որ անձրև և ցօղ
տաս երկրի․ և բուսանի հաց և հանդերձ․
և ա՟մ մսեղեաց կերակուր․ վ՟ որոյ օրհ
նեմք զբազմաբաշխ ողորմութիւն քո։
Գոհանամք զքեն տ՟ր․ որ տաս առողջու
թի վաստակոց մերոց․ և զշնորհս արուես
տաւորաց․ վ՟ որոյ օրհնեմք զբազմարո
ւեստ տըւչութի քո։ Գոհանամք զքեն
տ՟ր որ միշտ քաղցրութ՟բ նայիս յարարա
ծըս քո․ և օր ըստ օրէ շնորհես զբազմա

ղեղ

զեղ ողորմութ̅ի քո. վ̅ս որոյ օրհնեմք
զանչափ գթութ̅ի քո: Գոհանամք զքէն
տ̅ր. որ մեղաւորաց և զղջացելոց թողու
թ̅ի շնորհես. ներես. և ոչ եղծանես. վ̅ս
որոյ օրհնեմք զանյիշաչարութ̅ի քո. Գոհա
նամք զքէն տ̅ր որ եղանակ տարոյն. ա
մառն. և ձմեռն. աշունն. և գարունն.
տարարեր ըստ բնութ̅ե մերում. վ̅ս որոյ
օրհնեմք զարարչագործութ̅ի քո: Գոհա
նամք զքէն տ̅ր. որ այս ամենայն ապրե
ցուցեր զմեզ. անվրդով. անահ. և անկաս
կած. վ̅ս որոյ օրհնեմք զտ̅րութ̅ի քո:
Գոհանամք զքէն տ̅ր որ զմեզ 'ի մահ
տարաժամէ. և ա̅մ պատահարաց պահե
ցեր. վ̅ս որոյ օրհնեմք զպահպանութ̅ի
քո. Գոհանամք զքէն տ̅ր որ 'ի հրկիզու
թ̅է. 'ի հեղեղէ. 'ի շարժէ. 'ի կայծակէ.
'ի խորշակէ. 'ի սատակմանէ ապրեցուցեր.
վ̅ս որոյ օրհնեմք զապաւէնութ̅ի քո:
Գոհանամք զքէն տ̅ր. որ օրհնեցեր 'ի
լեառն ձիթենեաց. զկաթուղիկոսունս.
և զպատրիարգունս. և զեպիսկոպոսունս.
որ ճրագևլոյս եղեն աշխարհի վ̅ս որոյ
օրհնեմք զշնորհաբաշխութ̅ի քո. Գոհա
նամք զքէն տ̅ր. որ քահանայութ̅ի ընձե
ռեցեր ադամեան բնութ̅ե. որ հրեշտա
կացեր կարգ. յաղագս թողութ̅ե յանցա
նաց մերոց. վ̅ս որոյ օրհնեմք զփրկութ̅ի
քո

քո։ Գոհանամք զքեն տէր. որ զսարկաւագունս. զտիադօղս. և զջահընկալս սահմանեցեր. վս՟ որոյ օրհնեմք զլուսաւորութի քո։ Գոհանամք զքեն տր. որ ըզբանաւոր հօտ քո. զժողովուրդս ընկալեալ ունիս 'ի ձոց քո. ոպ՟ զտապանն նոյեան ազատեալ 'ի հեղմանէ մեղաց. վս՟ որոյ օրհնեմք զզարմանահրաշ գթութի քո։ Գոհանամք զքեն տր. որ զմեղուցեալ ժողովուրդն ոչ պատժես 'ի տան քում քաւարանի. այլ զդարձումն նկատես. վս՟ որոյ օրհնեմք զերկայնամտութի քո։ Եւ վս՟ մեծի բարձր ողորմութե քո. խոնարհեցոյ տր զունկն քո 'ի ժամուս յայս. և տուր մեզ երկնից 'ի սրբութէ. Շնորհ Հւր. Ողորմութի. Խաղաղութի. Կարողութի։ Մեղաց թողութի։ Քաւութի. Փարտամութի. Աշխարհիս խաղաղութի. Խնդութի. Լուսաւորութի։ Հաւատ։ Յոյս. Սէր։ Արքութի. Առաքինութի. Բարեաց լինութի։ Հանդարտութի։ Անդորրութի։ Զգօնութի. հաշտութի. և օրհնեալ արքայութի։ Եւ քեզ ընդ որդւոյ. և ընդ սբ հոգւոյդ վայելէ փառք պատիւ յաւիտեանս ամէն։ Յորժամ երգես զայս 'ի յատեան. 'ի խոբանաց դէմ յանդիման. գալստեանն յիշեա՛ յարաժամ. յիշեալ լիցիս ահեղ օրն այն։

Սաղ

Սաղմոսոն գովութեան ասացեալ. յաղագս ըստ կարգը
տանուց. ՃԿ.

Բոլորից Տէր. խոնարհեցոյ զունկն
քո. Ընկեցեալեմ. ընկճեալեմ. սա
հեալեմ. թշուառականեմ. կոր
ծանեալեմ. պարտեալեմ. կա
պեալեմ. կաշկանդեալեմ հիւանդացեալ
եմ. վիրաւորեալեմ. խոցոտեալեմ. բորո
տեալեմ. մոլորեալեմ. մերժեալեմ. յու
նայնացեալեմ. զրկեալեմ յաւագնեալեմ.
կարօտեմ. անկարեմ տկարեմ. յիմարեալ
եմ. վայրենացեալեմ. անտէրացեալեմ.
ընդոստնեալեմ. տատանեալեմ ահաբե
կեալեմ. պակուցեալեմ. սատակեալեմ.
պատժեալեմ. ջնջեալեմ. ոչնչացեալեմ.
ըմբռնեցեալեմ. գերի գրաւեալեմ. գո
չեմ. աղաղակեմ. կորացեալեմ. ժահա
պատեմ. ապերախտեմ. անգահեմ անհնա
րին եղեալեմ. Տէր բոլորից. արարիչ հա
մայնից. օգնեա. ստացիր. ազատեա մար
դասէր. կարող ամենի. մեղայ Տէր։

ՃԿ.

Տէր հրամայեալես. երանական աւետա
բեր քարոզութեն քո. խնդրեցէք և
տացի ձեզ. հայցեցէք և գտջիք. բախ
ցէք և բացցի ձեզ. Արդ Տէր իմ և Աստուած իմ.
կեանք իմ և ապաւէնիմ. յոյսիմ և ակերն.
զի

կի Թէպէտ չեմ արժանի լըքենի դիմաց·
և պիղծ շրթամբք համարձակել· խնդրել·
հայցել· և բախել զդուռն ողորմութե̄
քո և գթութե̄։ Բայց ապաւինիմ նա
խախնամական գթութե̄ քո և գոչեմ·
բա՛ց տ̄ր զդուռն ողորմութե̄ քո բարե
րար։ Ապաւինիմ զքո առատ ողորմու
թիդ և գոչեմ· բաց տ̄ր զդուռն ողորմու
թե քո մարդասէր։ Ապաւինիմ ՚ի ս̄բ
խաչ քո· և գոչեմ· բա՛ց փրկիչ։ Ապաւի
նիմ զս̄բ կուսին միջնորդութի̄ն· ասեմ
բա՛ց նորոգիչ։ Ապաւինիմ զս̄բ տառ մար
գարէից· և գոչեմ ապրեցուցիչ։ Ապաւի
նիմ զորբազան առաքելոյն քո· և գոչեմ
բաց տ̄ր կեցուցիչ։ Ապաւինիմ զմիջնոր
դութի̄ հայրապետաց· և բժշկեա՛ տ̄ր·
Ապաւինիմ զս̄բ մարտիրոսաց և վկայից
զբարեխօսութի̄ն· և գոչեմ բաց տ̄ր ըզ
դուռն առաջնորդ։ Ապաւինիմ զճգնա
ւորաց զաղօթս· և զպաշտօնս· և գոչեմ
ամէն ողորմ։ Ապաւինիմ զս̄բ կուսանաց
միջնորդութի̄ն· և գոչեմ բա՛ց տ̄ր զդու
ռըն ամենաբարի։ Ապաւինիմ զս̄բ հրեշ
տակաց միջնորդութի̄ անդադար· բաց
տ̄ր զդուռն բարեսէր։ Ապաւինիմ սրբոյն
ստեփաննոսի նախավկային բարեխօսութե̄ն·
և գոչեմ բա՛ց տ̄ր հիահրաշ։ Ապաւինիմ
զս̄բ կարապետին քո և մկրտչին· բա՛ց տ̄ր

 զարմա

զարմանահրաշ։ Ապաւինիմ սրբոյն գրե
գորի լուսաւորչին զաղօթս. և գոչեմ ան
յիշաչար։ Ապաւինիմ յարութեն քո և
թաղման. և գոջեմ բա՛ց տ̃ր զդուռն ա-
պաւէն։ Ապաւինիմ զօր ծննդեան քո.
և գոչեմ բաց տ̃ր զդուռն ապէնիազ։
Ապաւինիմ մկրտութեն քո ՚ի յորդանան.
և մեր դրոշմի. բաց տ̃ր նախախնամօղ։
Ապաւինիմ համբարձման քո. և գոչեմ
սաբա՛օթ։ Ապաւինիմ հոգոյ գալստեան
քո. և գոջեմ բաց տ̃ր ադոնիա։ Ապաւի
նիմ պայծառակերպութեն քո. և գոչեմ
բաց տ̃ր զդուռն ողորմութե քո էլովհեա՛յ։
Ապաւինիմ տ̃մ տօնախմբութեն քո սրբոց
ընտրելոց. և գոչեմ բա՛ց տ̃ր զդուռն ա̃ծ
ելի։ Ապաւինիմ առատ ողորմութեն քո.
և գոջեմ բա՛ց տ̃ր զդուռն բոլորից տ̃ր։
Ապաւինիմ մարդասիրութեն քո. և գոջ
եմ բա՛ց տ̃ր զդուռն ողորմութեն արքայ
յաւիտեան։ Ապաւինիմ երկայն մտութեն
քո. և գոջեմ ամենակալ։ Ապաւինիմ
բազմազեղ տրչութեն քո. և գոչեմ բա՛ց
տ̃ր ամենակարող։ Ապաւինիմ մշտաբուխ
պարգևաց քոց. և գոչեմ բա՛ց արարիչ։
Ապաւինիմ անյիշաչարութեն քո. և գոջ
եմ բաց տ̃ր զդուռն ամենահօյեայ։ Ապա
ւինիմ մեծութեն քո տ̃ր. զնուաստս մե
րժեցես. և գոչեմ ամենամեծար։

Ապա

Ապաւինիմ անկարօտ մեծութեդ. եւ գոչ-
եմ բաց Տր հեղինակ։ Ապաւինիմ ահա-
ւոր եւ կարող զօրութեդ. եւ գոչեմ բաց
Տր զդուռն ողորմութե եւ աջողութե քո
Տծ համայնից. աղաղակեմ. պաղատեմ.
փարիմ սփռիմ սողկամ. դողամ. լամ.
ողբամ. եւ բախեմ զկուրծս. Տր քաւեա՛
զմեղս իմ. եւ բաց զդուռն նախախնամութե
քո. եւ քեզ ընդ Հօր եւ ընդ որդւոյ եւ ընդ
Տր Հոգւոյդ վայելէ փառք պատիւ յաւի-
տեանս յաւիտենից ամէն։

ՀԱ։

Հայր բոլորեցէ. Ամենակալ. Ալֆայ եւ
Օ։ Ապաւէն. Եղովհայ։ Ապէնիալ.
Ադոնիայ Սաբաօթ. Գթած. Ողոր-
մած. Անյիշաչար Երկայնամիտ. Տեւող.
Ամենահայեաց. Ամենաբարի. Խնամօղ.
Հովանի. Պահապան. Բարերար. Օրհ-
նեալ. Առատ. Հարուստ. Պարարտ։
Ահաւոր. Ստեղծօղ. Հզօր. Կարող
Տէր. Արարիչ. Ապրեցուցիչ. Կեցուցիչ.
Պարմանիչ Անճառելի. Անքննելի.
Անիմանալի. Անհասանելի. Անպարագ-
րելի. Անբովանդակելի. Անհետազօտե-
լի. Անբաւելի. Ած բոլորից։ Տր հա-
մայնից. Հովիւ. Ամէն ողորմ. Անկարօտ.
Զուարթ. Արձբեալ Թագաւոր. Ան-
ձկեղբն. Անեզր. Արարիչ անվաղճան

 յաւի

յաւիտենից։ Օգնեա՛. Ատացի՛ր. Ողոր
մեա՛. Ազատեա՛ տ̃ր մեղա՛։

Հ.Օ.

Աղաղակեմ քեզ յ̃ս ք̃ս միածին. Անեսխայ.
Փրկիչ. Արդարադատ. Ողորմած. Լոյս.
Ճառագայթ. Արեգակ. Աննուաղ.
Բարերար. Տեսուչ. Ձեռընկալ. Այցե
լու. Բժիշկ. Աքանչելագործ. Յարու Ր.
թի՛ւն. Կեանք. Հեզ. Խոնարհ. Օրինակ.
Համբերութեան. Ազատիչ. Գնող.
Օծեալ. Փրկիչ. Բաւիչ. Առաջնորդ.
Անոխակալ. Ապաւէն. Թագաւոր փա
ռաց. Խաչեալ. Թաղեալ. Յարուցեալ.
Համբարձեալ. Կարող. Թափող. Ձեռն
տու. Ճշմարտութի՛ւն. Իմաստութի՛ւն.
Հօր զօրութի՛ւն. Օգնեա՛. Ազատեա՛.
Փրկեա՛ կանգնեա՛. Թողութի՛ւն շնորհեա՛.
Տ̃ր մեզ մոլորեալ ծառայիդ։

Հ.Ի.։

Ով Հոգի ս̃բ. Ա̃ծ ճշմարիտ. լամ և
յերկիր փարիմ. Հզօր. Կարող. Հնա
րաւոր. Բերկրութի՛. Յնծութի՛. Անտր
տում ուրախութի՛. Աննենգ. Անցա
տումն. Անվրէպ. Անարգել. Հրածա
րան. Հրաբորբոք. Սիրոյ Աղբիւր.
Բերկրութեան բաժակ. Հրաշխնող. Այլ
տարազ առնող. Ուսուցիչ. Հաստատու
թի՛. Հխահրաշ. Զարմանահրաշ. Նոր

գօղ.

գօղ. Ճարտարապետ. Յուղղութիւն. Առաջնորդող. Հեղունակ. Թափանձիկ. Սուրբ. Նուրբ. Մաքուր. Կարապետ. Փարթամութիւն. Պարմանիչ. Կեցուցիչ. Առատաբաշխ. Բազմաբաշխ. Բազմարուեստ. Անհատաբար վտակ. Յաղթող. Անձանձիր. Աննուազ. Ամենակալ. Բազմայեղ. Կարողութիւն. Սէր. Լցուցիչ. Օգնեա. Կանգնեա. Հաստատեա. Սերտին զարդարեա: Եւ քեզ ընդ հօր և որդւոյ երկրպագանեմ. և գոհեմ մեղա ողորմեա:

Ի նշխարսն տաղ. ՀԲ:

Ամենաբարի. ամենահայեաց տէր. Աղբիւր լուսոյ և կենդանութեան ամենեցուն: Ահա երեկոյացաւ օր. Մերժեցաւ տիւ. Մերձեցաւ գիշեր. եհաս աղջամուղջք. Սփռեցաւ մառայլ. կուտեցան սևադէմք. գումարեցան զօրք լեգէոնի. ծխեցին դեղք հիւանդութեան. յորդորեցին ցանկութիւք. տարածեցաւ յիմարութիւն. Արկին թմրութիւնք. Օրոգան կարծիք. քաղցրացան հեղգութիւնք. տիրեցին մոլութիւնք. Թագաւորեաց մարմնապաշտութիւնք. Ամլացեց ումեք ուզեցեց փրկութեան անցանւոց.

Ամենակարող ա̃ծ անկանիմ առաջի քո. միջնորդութե̃ պատուական խաչիդ. և մօրդ կուսի տիրածնի. լոյս համազգիեա. որ լուսաւորես զիմանալիս և զզգալիս. արեգակն և լուսին. գիտութե̃ և խելամտութե̃ ծագեա զլոյս քո. մթան գիշերոյ լուսաւորեա զաչս մտաց մերոց. զօրացոյ զթմրեալս. զգաստացոյ զննջեալս մահուան. առաքեա դասուց ուռնաւորաց. Զօրութի շնորհաց. և առաջացին արիութի̃ք. Ցրուեցին աղջամուղջք. փարատեցին մուայլք. հալածեցին թանձրութի̃ք. փախիցեն զօրք դիւաց. բնակեսցեն զուարթուն երկնից քոյին առաքմամբ. տիրապետեսցեն գթութի̃ք. զօրութի̃ք. և կարողութի̃ք. զգաստուի̃ք. և լուսաւորութի̃ք. Զի կանխիցեմք առաւօտու փառաւորութե̃. հօրդ էի. և որդւոյդ միածնի. և ս̃բ հոգւոյդ ճշմարտի. վայելէ փառք պատիւ յաւիտեանս ամէն. Ով ընթերցօղ յիշեսցես զգալուստ բանասէրն.

ԱԶ Աղօթքն. ՀԹ.

Գլուխ հարիւրաւորից. կուսանաց պարծանք. մայր էակցին բանի. Աղբիւր ջրհոր ջրոյ կենդանոյ.

լեառն զուարթոյ. ծաղիկ հովտաց. դշխոյ
պանծալի. ոսկեհուռ պսակ. տատարակ.
աղաւնի։ Աղախին Քրի. օրհնորդ փեսայ
ին. տաճար և բնակարան բոլորից փրկու
թե միջնորդ. լանջագեղ զարդ. պարաւո
րաց. եդեմական ծաղիկ. վերինն երկի
ժառանգ. անժառանելին եղականաց ըն
դունող։ Ո՜վ համայնից զինուորեցելոց
խաչապաշտից ախոյեան։ Առ միածինն
բարեխօսեա վ̃ մեր. ծաղիկ անթառամ
միջնորդեա ծնելոյ քում. ծաղիկ համա
փիւռ. թափեա ոռոգէն. ծաղիկ զմռսոյ
Արձակեա զկապեալս. ծաղիկ նռնենոյ.
լուսոյ մայր հայցեա հարազատի քում վ̃
իմ անկելոյս. ծառ կենաց. վ̃ կենարարի
խաչի բարեկամին. թափեա զմեզ իսկու
հի. վ̃ արտասուաց մերոց լուեա զմեզ
'ի հրոյն յաւիտենի սրբուհի։ Որժամ
մէջ և մառախուղ իջանի. զմրրիկ չարին
վերացոյ մաքուր աղաւնի. 'ի յոր կատարա
ծի փողոյ ազդեցութե. լեր մեզ բարե
խօս կոյսդ պանծալի. թևատարած աղա
ղակեմք. անդադար բարեխօս հրաշալի.
Զի աւանդեմք անկեալ և սփռեմք յերկիր
լալով աչօք. հաս մեզ օգնութի հրահրաշ
գետնամածեալ փարիմք խոտոր կաշկանդ
եալ կապելոյս. զարմանահրաշ կոյս։ Ահա
վառի հուր անշէջ վ̃ մեզ. միջնորդեա
մայր

մայր ողորմութեն • Ո՛ հա որթունք սըր
ցեալ տպասեն • Թափեա զմեզ յոյս և ապա
ւեն ։ Ո՛ հա՛ տանջանարանք պատրաստին •
զերծոյ զմեզ Թագ հիւսեալ • Ո՛ հա տըր
հեալ անջատեցին • հաս մեզ պսակ բըա
բխոնեայ ։ Ո՛ հա սառնամանիքն յեռնացեւ,է •
ազատեա զմեզ հնարաւոր • Ո՛ հա տարտա
րոսն և տղջամուղջն հասեալ է • փարատեա
արագահաս մայր • Սակա՛ն վս խաչի դը
բոշմի որդոյ քում • որ 'ի վ՛ր մեր տպաւո
րեալ է • գթա վս սրբալոյս մեռոնի եակ
ցին ողորմեա ։ Ս՛ն մարմնոյ և արեան որ
դոյ քում • որ մինչա ճաշակեմք միջնոր
դեա ։ Տնախմբութե քում շնորհի տիրա
պետեա • զի դու մայր ես ողորմութեն • և
երկրպագանեմք ընդ հօր • և ընդ որդոյ •
և ընդ ս՛բ հոգոյն վայելէ փառք պատիւ
յաւիտեանս ամէն ։

Ձ ։

Բոլորից տ՛ր • արքայ անսկիզբն • տուիչ
բարեաց • և ընձեռօղ ողորմութե • ո՛ղ
շնորհես մի՛շտ երկնաւորաց և երկրաւո
րաց • անբանից և բանականաց • և ծովայ
նոց • կենդանակերպից • և մոլորականաց •
և ա՛մ աստեղաց գիշերոյ և տուընջենի • զե
բազմառատ • և պարարտ • և անկարօտ փառ
Թամութեն մի՛շտ իջանե հեղունակ տու
ջութեն • ո՛ղ և ինձ ընձեռեցաւ բխուր

պարգև

պտըգև միրկութն. և ողորմութն. և փաք
թամութն. և խելամտութն. և վն ապե
րախտութնս. և անառակութես. կորու
սի և վատնեցի։ Յաղագս որոյ նուաղեցան
նուէրք և ձիրք. և աջողութիք. և հասի
՚ի կէտ տնանկութն. եթէ ոչ խնդրեցից
հաց. սովիմ. և կամ ոչ ուղեցից ջուր.
պապակիմ. և թէ ոչ խնդրեմ հանդերձ.
սառնում. եթէ ոչ ժտեմ առողջութն.
տագնապիմ. եթէ ոչ հայցեմ վն կենաց.
մեռաննիմ. եթէ ոչ յենում ՚ի խաչն. այ
սահարիմ. եթէ ոչ ապաւինիմ. ոչ ընչա
նամ. եթէ ոչ դաւանեմ. անտէրանամ.
եթէ ոչ լամ ոչ լսեն. եթէ ոչ պաղատիմ.
ոչ ողորմին. եթէ ոչ յերկիր փորեալ
սփռիմ. ոչ կանգնիմ և արիանամ։ Ո՛չ եմ
իբրև մարգարէ որ ա̄վ ընթանամ։ Ո՛չ եմ
իբրև առաքեալ. որ սքանչելեօք ապրիմ
Ո՛չ եմ իբրև մարտիրոս որ կալ մբր արեամբ
պարծիմ. ոչ եմ իբրև վկայք որ արի կո
չիմ. ոչ եմ իբրև արդար որ հաւատարա
բաշխութբ կշռիմ. ոչ եմ իբրև ճգնաւ
որք. և լռակեացք. որ երկնից դիւրութի
ինջուցանեմ. Ո՛չ եմ ո՛պ ողորմած. որ ողոր
մութի գտանեմ. Ո՛չ եմ ո՛պ համբերող որ
պտուղ քաղցրութն տեսանեմ. Ո՛չ եմ
իբրև խոնարհ. որ բարձրութի գտանեմ.
Ո՛չ եմ իբրև պահեցող. որ զախորժեալն

իմ

իմաց յիս բերեմ։ Ո՛չ եմ փարթամ հոգով
և մարմնով. որ ոչ աղաչեմ յաղագս պակա
սութե. Ո՛չ եմ. առողջ որ ոչ դեգերիմ
'ի դրունս բժշկաց. Ո՛չ եմ իբրև զգեստա
ւորեալ. որ ոչ խնդրեմ հանդերձ. Ո՛չ
ունիմ զգեստ հարսանեաց. որ ոչ պատ
րաստիմ. Ո՛չ ունիմ ձէթ և ճրագ. որ ա
ռագաստ փեսային մուծանեմ. Ոչ ունիմ
պարգև ինչ. որ յերկինս ելանեմ։ Ոչ ու
նիմ տուն վերստին. որ օթևանս հրճւ
իմ։ Ոչ ունիմ գանձ յերկինս. որ սիրտ
իմ անդ հանգուցանեմ։ Կորուսեալ եմ
զշաւիղս արդարութե. զճանապարհնիմ
ուր գտանեմ։ Մեղաւորեմ սակաւորոյ ժը
տեմ իր ինչ։ Նեացեալ եմ. ո՛ սպիտակա
ցուսցէ։ Ընկեալ եմ. ո՛ յարուսցէ. անպի
տանեմ. ո՛ որ ոնեսցէ. մահապարտեմ.
ո՛ ազատեսցէ. վնասակարեմ. ո՛ յառաջ կո
չեսցէ. Ա՛յ դու բարերար և բազում
ողորմ տծ. վն պատկերի քո. ողորմեայ.
վն օրհնեալ շնչոյ քո որ 'ի հողը փչեցեր.
կենդանացոյ. վն խաչի քո դրոշմի. միմե
ռուցաներ. վն մարմնոյ և արեան քո. մի
սատակեցուցաներ. վն սրբեալ յս մեռոնի
քո. մի չքացուցաներ. վն մկրտութե քո.
մի 'ի դժ խս գրաւեր. վն մօր քո կուսի.
մի անտես առներ. վն սրբազան առաքե
լոց. մի պատժեր. վն յարութե և ծնըն

դեան

դեան քո. մի ցասնուր. և վն՟ երկայն մը
տութե՟ քո. մի պատժեր. և վն՟ բարձր
ողորմութե քո. զանկեալս կանգնեա. և
վն՟ մարդասիրութե՟ քո. զգլորեալս յարոյ.
վն՟ տրութե քո տիրապետեա. վն՟ անբաւ
գթութե՟ քում. ներեա՛ և քաւեա՛. և քեզ
ընդ հօր և ընդ որդւոյ. և ընդ սբ՟ հոգւոյդ
վայելէ փառք պատիւ յաւիտեանս ամէն։

ՁՐ։

Գ.թութե՟ քում տր՟ յս՟. նորոգեցաւ աշ
խարհ ծննդեան քում վերստին վէմ
եղեր և հիմ աշխարհի. բժշկութե՟ քում
ամ՟ ցաւք փարատեցան։ Չարչարանօք
քում հաշտեցաւ հայր ընդ արարածս.
Ո՞վ բան հօր որդի և ճառագայթ և փա
ռակից հոգւոյ։ Ի զննեալ խուզմամբ ո
րոնեցի. ամ՟ գոյացութիւք վերնայնոց և
ներքնայնոց. անմարմնոց և մարմնեղինաց
մտացս թափանցութե՟. զոր ընձեռեցեր
տրամախոհութե՟. և ոչ գտի ուրեք օգնե
ղանի և երագ օգնական. բայց միայն քումդ
դրան. որ ամ՟ դեղք գտանի 'ի հօրէ. 'ի
հոգւոյ զփրկութի և ազատութի։ Ր.ալ որ
վն՟ իմ կապեցար. կնոյն հեզութե՟ քո. ա
զատեա զիս բարերար։ Յաղագս որ վն՟
իմ ձաղեցար. զնոյն ձաղանաց շնորհի. մի
լինիցիմ կատակ թշնամոյն ողորմած։ Սակս
որ վն՟ իմ մերկացար. զնոյն ապ

տակէ

տակի քո միանտես առներ զիս մարդա
սէր․ Յաղագս որ վս իմ թուք լրբենի
կրեցեր և ոչ ցասմնացար․ մի նախատեր
զիս անյիշաչար․ Սակս 'ի կալ[illegible] սեան մի
մի կապեցար վս իմ չարչարեցին լուեցեր․
զկարծրացեալս մեղօք կակղացոյ հնարա
ւոր։ Յաղագս որ վս իմ եղեգն ետուն
աջ ձեռն քո․ վս ջախջախեալ մեղացս․ և
և դատապարտելոյս․ ողորմեա երկայնա
միտ․ Սակս որ վս իմ քղամիդ զգեցուցին․
զներկեալ արեամբ չափ մահու․ թող
զմեղս անոխակալ։ Յոյս և պսակ Յս․ վս
փշոյ պսակի քում զգլխոյ կրեցեր․ որ վս
իմ զփուշ մեղացս այրեսցես կիզուցես․
Յաղագս փայտին որ վս իմ զնա բար
ձեր․ զբեռնինս մեղաց թեթևացոյ զօրա
ւոր։ Սակս որ վս իմ բևեռեցար 'ի փայ
տի․ նոյն շնորհիւ բևեռեա զիս 'ի սէր քո
ամենակալ․ վս իմոյս մեղանաց հարին կը
ռանաւ․ զբևեռացդ համբերութե քում
շնորհիւ․ զհարեալս 'ի յայսոց․ ազատեա
զիս փրկիչ։ Յաղագս հանդերձի․ որ վս
իմ մերկացուցին․ մերկացեալս դժոխոց
թափեա զիս ազատիչ։ Սակս լեղոյն և քա
ցախն․ որ վս իմ արբուցին․ զնոյն շնոր
հիւ զտապ դժոխոցս ցօղեայ բարեգութ։
Յաղագս տիգին որ վս իմ խոցեցին․ ըզ
նոյն գեղարդն զօրութե հատեալ կարեա

 զթշնամի

զթշնամիսիմ տրագահաս։ Որ 'ի կողէն
արիւն և ջուր բղխեաց· զկոյրս լուսաւո
րեայ· զնոյն արեամբ և ջրով բացցի խա
ւարեալ աչսիմ։ Յաղագս չարչարանաց
քոց արեգակն և լուսին խաւարեցաւ·
զխաւար աղջամուղջ մտայս իմ հալածեա
անդորրիչ։ Սակս վիմին պատառման· ըզ
նոյն շնորհի· պատառեա զգիր պարտիս
ամենակարող։ Յաղագս իմ մեղաց· վա
րագոյր տաճարին ծվէնս եղեալ· զնոյն
շնորհիւ առագաստ փեսայէն արժանա
ցոյ ամենամեծար։ Խիացմամբ գերեզմանք
բացան· զնոյն շնորհիւ զմեռեալս յարոյ·
յարուցիչ։ Եւ որպ̃ սուգ զգեցեալ մայր
քո· յարութ̃բդ հրճուեցուցեր· նորին
միջնորդութ̃բ մեռեալս յարոյ· յարուցիչ։
Եւ որպ̃ հաւատացեալք զուարճացան·
քոյին ա̃ծահրաշ զօրութ̃բ· զուարճացոյ
զիս անկեալս ազատրիչ։ Եւ հրեշտակք և
մարդիկք· խայտայէն քումդ սքանչելեաց
ըսքանչացոյ զթմրեալս զօրաւոր։ Եւ որպ̃
բանտարկեալքն 'ի դժոխս խնդացին 'ի
տեսանելն օծելոյդ· և զիս քո շնորհիւ
սփոփեա մեսիայ։ Եւ որպ̃ հաներ 'ի բան
տէն զբնութիս ադամայ· արձակեա զիս
դերբիս մարդասէր։ Եւ որպ̃ զմեզս թողեր
մաքսաւորին և պոռնկին· և զիմս թողցես
ողորմած։ Յաղագս որ վասն իմ թաղեցար

և յարեար․ մինչ մեռանիմ ՚ի մեղաց․ և
դու յարութիւն օգնական․ Յետոյ համ
բարձար առ հայր․ վս համբարձման քո
շնորհիւ բարձրացուսցես զտառապեալս
աղբևաց զարմանահրաշ․ Յետ համբարձ
ման առաքեցեր զհոգին․ և հրս զինեաց
զառաքեալս․ հրով հ․ գովայրեսցէ զմեղս
հիահրաշ․ Աքանչելեօք ջուրն ՚ի գինի փո
խարկեցեր․ փոխ․ ցես ՚ի բնութիւն արա
րիչ․ Եւ որ բորն սրբեցեր․ սրբ ա զբոր
հոգոյ իմոյ բժիշկ․ Եւ որ խլից լսել
տաս և համրց խօսել․ հաստատեա զիս
գերիս ուսուցիչ․ Եւ որ զայսս հաներ
՚ի մարդկանէ․ հալածեա զխռովարարն
որ ՚ի յիս սքանչելագործ․ Տր իմ յս և յոյս․
որ զկաղս գնացուցեր․ լից զպակասութիւն
մտացս խոհեմութեն ամենակարող․ Եւ
որ կոյրս լուսաւորեցեր․ լուսաւորեա ըզ
շաւիղս ճանապարհաց իմոց առ ջնորդ․
Եւ որ զանդամալոյծս գնացուցեր․ նո
րոգեա զփտեալ և զքայքայեալս մեղօք նո
րոգիչ․ Եւ որ մեռեալն միամօրին յարու
ցեր․ յարոյ զմեռեալս յարուցիչ․ Եւ որ
չորեքօրեայն յարուցեր․ յարոյ զհնացեալս
և զապականեալս տղմի մեղաց ըստեղծող․
Եւ որ մեղս թողեր պոռնկին և մաքսա
ւորին․ և ես նովին ձայնիւ գոչեմ․ ած
քաւեա զմեղս իմ․ քեզ ապաւինիմ․ քեզ

փար

փառիմ. քեզ անկանիմ և երկրպագանեմ
ընդ հօր և ընդ որ՟ հոգւոյդ. յայժմ և
յաւիտեանս յաւիտենից ամէն:

Խսաորոշմանօրէն քարոզնի. ԶԲ:

Ահաւոր և բժշկապետ բոլորից տէր և բանեղծող ահա քոյին շնորհիւ անկանիմ առաջի քո կըշռութի զգոտանացս անհամութե: Ջի քաւեցիմ արտաքոյ. և կատարեալ: Անկատար իսկ կատարեալք. յարակատարք և գերակատարք գոն բնութեա երկքի. զի որ մարմնեղէնք կոխեալ կան այսմ քառեցս. իսկ և անկատարք ջանան կատարելութե. և ոչ կարեն լինել կատարեալ. վա պատճառանայ 'ի միք. յիշեն զչար և չարապաշտ կոչին. և ոչ առնեն. ըստայնմ զի կոչէք զիս տր տր. և զոր ասեմ ոչ առնէք: Կատարեալք բոլորովիմբ լսեն և առնեն. որպ թէ. Է աւորք. այս ինքն անուանացեալք. զաղօթս և զտասանորդս վճարեն. Է. ժամ աղօթից. Է. 'ի քնոյ. և. Է. արուեստից: Յարատակատարք. որպ թէ աղբիւր անսպառ և անհատաբար: վտակ առնեն մշտաբար իննէակաւն. որ են բարեհաճոյք: Իսկ գերակատարք են որպ գետ յորդեալ. և վէտա

վէտա

վէտս գան․ ուր առաքեալք․ և մարտիրոսք․ և խոստովանողք․ և ճգնաւորք․ Թէպէտ յեր կրի շրջին․ և ոչ են յերկիր․ այլ են յեր կինս ըստ առաքելոյ․ միշտ զվերինն խոր հին․ և ըստ այնմ մեր քաղաքականութի յեր կինս է․ բայց զինչ առնիցեմ որեմ ան կեալ․ և յիմարեալ Թափառական․ և գե րի․ որ ոչ նմանիմ մարմնեղինաց բնաւ․ և զքառից որ յիշեցաք․ չեմ խառնեալ․ որ եմ անջատեալ․ բաժանեալ․ որոշեալ և կաշկանդեալ։ Ո՜վ քան զկռապաշտս վատթար եղէ․ զի նոքա ոչ գիտելով ե ղեն կռապաշտ․ քանզի ոչ ծանեան․ բայց ես ծանեայ․ գիտեմ․ և գործեմ․ և զհակակայն բարութե․ չար առնեմ։

Այլ արդ ահա բժշկապետ ցաւոց․ ահա՛ սպեղանի վիրաց․ ահա՛ թողութի մեղաց գրգանաց․ ահա դեղք անբուժելի ցա ւոց․ ահա՛ սպեղանի վիրաց։ Ահա՛ հնա րաւորք անհնարից․ ահա կեանք մեռելոց․ ահա՛ կենդանութի մահացելոց։ Ահա լոյս խաւարելոց․ ահա՛ առողջութի հի ւանդաց ահա՛ արձակումն բանտից․ ահա՛ խզումն շղթայից․ ահա՛ ազատութի գե րելոց։ Ահա՛ ուրախութի տրտմեցելոց․ ահա՛ հաց քաղցելոց․ ահա ջուր պասքե լոց․ ահա՛ հանդերձ օրհորդաց․ ահա՛ լանջագեղ հարսանեաց։ Ահա՛ զարդ պա

բաւորաց․

րաւորաց. ահա պսակ. Զ. աւորաց. ահա
զրահ արդարութեն. ահա ասպար փրկու
թեն. Ահա սուսեր խոստովանութեն. ա-
հա մատանի հաղորդութեն. ահա կօշիկ
ս դարութեն: Ահա վահան հաւատոց
հաստատութեն. Այս զինչ առնիցեմ. որ
անողջանալիքեն ցաւք իմ. և խռովեալ
զմերս գռեհիկք. և 'ի քառուղս արտաքոյ
եմ. զոր 'ի վերոյ յիշեցաք. եթէ պատ
ճառ եղից մեղաց. գուցէ բարկացի ա-
րարիչն իմ. զի զըզուեալ և բարձի թողի
արարեալ է. թէ պէտ երկնչիմ կրկին բար
կացուցանել. ով նախահայրն զկինն պատ
ճառեաց. և կինն զօձն. վն որոյ արտաք
սեցան կամ արուսեկին: Յաղագս մար
մնեղինաց. և էջ բանն և կրեաց նոյն մար
մնոյն. և էջ 'ի դժոխս ասելով. ուր է
մահ յաղթութիւնքո. ուր են դժոխք խայ
թոց քո. և յետոյս ք̃ի. ռ. ք. ա. աց.
բիւրք բիւրոց լսճան գիրք. և խայտա
ռակեցաւ սատանայ: Այլ արդ ոչ լինի
պատճառ: Այլ ճար և դեղ որոնեցից.
վն զի ունիմ. Ժ. նիզ զգայարանացս բո
ղոք. և ամբաստան. 'ի ներքոյ. և արտաքոյ:
Նախ. ցանկութե աչաց ա̃ծ մանեղեաց.
և ոչ առ ա̃ծ-այինսն. զի ինն աշխարհին են
յարբեցեալ. և մինն հազիւ առ վերնայ
նոցն. վն որոյ գոչեմ տ̃ր մեղայ: Երկրորդ.

ունկ

ունկնդրութն լսելեաց․ ինն ստորիս լսէ․
և միւնն զվերինն․ վս որոյ աղաղակեմ տր
մեղայ։ Երրորդ․ հոտոտելեացս գարշելի․
ինն տղմի մեղաց․ և միւնն խնկի և ծրկնային
պտղոյն․ և քարոզի ըստ պօղոսի․ ոմանց
հոտեմք 'ի մահուանէ 'ի մահ․ և կենաց 'ի
կեանս․ վս որոյ գոչեմ տր մեղայ։ Չորս․
ճաշակելեաց բարբառ․ ինն սուտ և հայ
հոյութեց․ և միւնն հացիւ և փառաբա
նութն․ վս որոյ պաղատիմ տր մեղայ․
Հինգ․ շօշափելեացս․ միշտ լինիմ գերի
և շուայտ․ ինն ստորայնոցս մարմնեղինաց․
և միւնն մեռոնի․ խաչի․ և աւետարանի․
վս որոյ ժտելով աղերսեմ տր մեղայ․
Վեց․ ներքինս մասանց զգայութն․ ինն
'ի ստոր յարի․ և միւնն առ յերկինս․ վս որոյ
վայ վայ կարդալով ասեմ տր մեղայ։
Եւթ․ տրամախոհութբ միշտ կշռիմ․ և
է իմաստուն դատաւոր յիմարի 'ի կշռելն
ինն աշխարհի․ և միւնն առ ածայինսն․ վս
որոյ բողոք բարձեալ ասեմ տր մեղայ։
Ութ․ յիշողութբ զանցեալն յիշէ․ ինն
մոռանամ․ և միւնն միտ բերէ․ վս որոյ հա
ռաչանօք ասեմ տր մեղայ։ Ինն․ կարծիքն
զգայութն ներքինն համանայ զանաչառ
դատաստանն․ և հատուցումն չարեաց և
բարեաց․ կրկին մոլի և աղալի․ իննիւ ըն
կղմի․ և մի մասն թողու․ վս որոյ ողբ մանա

սէ

ւէ ասեմ մեղայ տր չեմ արժանի հայել ըզ
բարձրութիւս երկնից. ՚ի բազմութէ անօ
րէնութե իմոյ. Տէր. երեւակայութեն
ներքի զգայարանացս. միշտ երեւի զչարն
և զբարին. ոչ հայելի. զդառն՝ և զքաղցրն
զանդրանկութին և զգերութին. զորդիու
թին՝ և զարոհութին. այլ զհակառակն
չարի. վա որոյ ոչ մաքրաւորին ասեմ.
մեղայ տր քաւեա զմեղս իմ: Որով հեռա
ւորեալ և ոչ առնեմ զինչ լիցի ինձ հնար
և ոչ պիտոյանան վկայք զազրութեանս. թէ
ռամիկէի լեալ. ոչ այնքան. կամ ոչ ունե
ցեալ էր պատիւ թագաւորի. և կամ ոչ
իմանայի. և տգիտութեբ առնէի. ոչ այն
քան վնասս դնիւր. զի տգիտութեն հա
մարէի:

Այլ տր իմ և ած իմ. Թագաւորիմ և
դատաւորիմ. Ընկանիմ առաջի քո.
ոչ է. մահուչափ մեղօք. և. ժ. նապատ
կեալ առաւել. և հայցեմ հնար ազատու
թե և փրկութե անձին իմոյ. որ զօրն
ողջոյն. և զգիշերն ՚ի քուն. ոչ ազատիմ
՚ի պղծութէս: Մեղայ տր երախայութեա
մեղայ: Մեղա տր վա մկրտութե և որդե
գրութե շնորհի քո մեղայ: Մեղայ տր վա
մանկութե մեղայ: Մեղայ տր վա երիտա
սարդութեա մեղայ: Մեղայ տր վա ալե
խառնութեա զգայարանացս մեղայ: Մեղայ

տր

տ̄ր վ̄ն ծուլութեանս ցանկութեան գործոյս
մեղայ։ Մեղայ տ̄ր վ̄ն դռնաբացութեան բա
նալեացս մեղայ։ Մեղայ տ̄ր վ̄ն երդմնեց
ուեն աստիճանի մեղայ։ Մեղայ տ̄ր վ̄ն կղերի
կոսութեան պարգևի մեղայ։ Մեղայ տ̄ր վ̄ն
ջահընկալութեան աշտանակի ճրագին մե
ղայ։ Մեղայ տ̄ր որ սարկաւագութեան
պատուոյ իսկ և իսկ մեղայ։ Մեղայ տ̄ր
քահանայութեանս ձեռնադրութեան հայրա
պետին մեղայ։ Մեղայ տ̄ր վ̄ն եպիսկոպո
սութեան շնորհի և դրոշմի մեղայ։ Մեղայ
տ̄ր վ̄ն վարդապետութեան գաւազանի շնոր
հօղին մեղայ։ Մեղայ տ̄ր վ̄ն ատենախօ
սութեանս սրբոյ հոգոյն մեղայ։ Մեղայ տ̄ր
վ̄ն յարատաբերութեանս շնորհաց տուողին մե
ղայ։ Մեղայ տ̄ր վ̄ն ութ տառից հնոց և նո
րոց կտակարանաց մեղայ։ Մեղայ տ̄ր վ̄ն
մ̄ծ աւետարանական արուեստիս բաշխօղին մե
տաց մեղայ։ Մեղայ տ̄ր վ̄ն քերթողութեան
տուչութեան ուսուցչին մեղայ։ Մեղայ տ̄ր
վ̄ն ճարտասանութեան հրածոր բաժանի
մեղայ։ Մեղայ տ̄ր վ̄ն տրամաբանութեան
ստանաւոր տուողին մեղայ։ Մեղայ տ̄ր
առ երգարանաց շնորհաց երժշտութեան
շնորհօղին մեղայ։ Մեղայ տ̄ր բժշկութեան
շնորհօղի մեղայ. ըստոյգ և ըստ մարմնոյ
դիւրութի պարգևողին մեղայ։ Մեղայ տ̄ր
վ̄ն բանաստեղծողութեանս ուսուցանօղին

մեղայ

մեղայ։ Մեղայ որ շարաքանութե և շարա
կարգութե շարագրութե և քարտիզագր
ութե մեղայ։ Մեղայ որ զտիւ և զգիշեր
անհատատատ լինելոյս մեղայ։ Մեղայ որ
ամառն և ձմեռն. աշունն և գարունն ապ
րեցուցեր մեղայ։ Մեղայ որ անձրևք և
պտուղք կերեալ յագեցաք. վն անգոհու
թեա խղճմտանացս մեղայ։ Մեղայ որ
ծառք և ծաղիկք. հաւք եղանակողք.
զնոսա տրտրողին մեղայ. Մեղայ որ գինի
իւղ զուարթ արքեալ յագեցաք. կերակրո
ղին տնկզերաց բարերարին մեղայ. Մեղայ
որ ջուրք քաղցրահայեաց. աղբիւրք
պարտիզաց. յաղագս վայելչութե մերում
մեղայ։ Մեղայ որ ամ փորձութեց միշտ
ազատիչ ես. վասն բազմերախտութեան
քում ատեմք մեղայ։ Մ զի ոչ կարեմ փո
փել և կշռել զյանցանս մեղաց. որ այս
քանեացս պարտական և ապերախտ գտայ.
և ոչ եմ ռամիկ որ սակաւ տանջեն. այլ
ըստ մորգարէին. չեն նորա և ըստ մարդ
կան ոչ տանջեսցին։ Այլ դու բարերար
և բազում ողորմ ած։ Հայ անհնարինե
ցաւս. և ոչ գոյ անդորրութի. յանջատ ե
ղէ. զինչ առնիցեմ և ում լայցեմ. որոյ ա
ղաղակեցից. զի դու ես քաւիչ մեղուցե
լոց. և հաստատութիւն յուսահատելոց.
հնարաւոր և կարող ամի. և ոչ զջք ունիմ

բաց ՚ի քէն. և քեւեմ ապաստան վ͞ս բա
զում ողորմութե͞ն քում. փրկեա՛ վ͞ս պատո
ւական խաչի քո. Ներեա՛ վ͞ս մօր քո և
կուսի պաղատելոյս. Թափեա՛. վ͞ս սրբա
զան մարգարէից և առաքելոց. Ջնջեա՛.
զգիր պարտեաց. զԹշնամիս ցրուեա՛. ըզ
բանսարկուն մերժեա՛յ. զմռայլ չարին հա
լածեայ. ուսոյ ինձ զբարիս. և տիրապե
տեայ. զի դու ես մեծ և ահաւոր. ամե͞ն
ողորմ և մարդասէր. և քեզ վայելէ փառք
պատիւ յաւիտեանս ամէն. Ե.յիմ եղ
բարք ա͞ծաբանք. մեղաց քնոյ մ͞իշտ ան
կեալ կամ. զիս յիշելոյ առէք արժան.
որ յոյժ դատարկեմ և յունայն.

Օ ղջո-ն խոստովանողէն ըստ գրոցն. ԶԳ

Հարցումն և մաքառումն ըստ գրոտա.
նաց։ Բանիցս պատկառի և ամա
չի ոք. զի. տասն. կերպիւ ցուցից
այժմ։ ՚Եախ. եթէ հարսից է. Երկու.
եթէ փեսայից է։ Երէք. թէ հարազատ
որդի իցէ։ Չորս. եթէ աշակերտից է.
Հինգ. եթէ պարտականից է։ Վեց. եթէ
գերի իցէ։ Եւթ. եթէ վարձկանից է։
Ութ. եթէ մեղաւորից է։ Ինն. ամենից
մարդոյ ամաչէ. Տասն. հրեշտակաց պատ
կառի և ամաչէ։ Իսկ եթէ հարսնից ես.

պարկեշտաքաղութեն քո գողացուցեալես․
և փեսայն կորուսեալ․ Երկրորդ․ եթե
փեսայեցես․ Հարսն քո փախուցեալես և
յափշտակեալ ելեալեն 'ի քէն․ Երրորդ․
եթե որդիես․ զի առեալեն զժառանգ
ութի՟ն քո յաղագս անառակութե՟ն․ Չորս․
եթե աշակերտես․ վարդապետէ քո ա
նիծեալես վ՟ ծուլութեան քո․ Հինգ․ ե
թե պարտականես․ և ոչ նեղէ տ՟ր պար
տուց քոց․ գուցէ վճարիցէ․ զի գու
բարձրացուցեր և բազմացուցեր․ յաղագս
որոյ անկեալես 'ի բանտ․ Վեց․ գերիես․
և [illegible]սսակարութի քո տեսեալ են․ վ՟ այն
վաճառեն և արկանեն զշղթայս 'ի պա
րանոցի քո․ Եօթ․ եթե վարձկանես և
ոչ աշխատեալ բնաւ․ վարձ խնդրես և
ոչ տան․ զի սովեալ մեռանիս․ Ութ․ մե
ղուցեալես․ և կարծրացեալ սիրով գերա
կատարաւ․ և տարերք նեղեն․ որ ես 'ի
վշտի մեծ․ Ինն․ ամաչէիր ամենից մարդ
կաց․ զի ոչ ամաչես․ վ՟ որոյ վատութի
քո հրատարածի․ Տասն․ չպատկառեցար
պահապան հրեշտակաց․ նոքա բողոք են
և ոչ պահպանեն․ վ՟ որոյ դևք պաշար
եալեն․ Ոհ զայսոսիկ ես եմ․ և ես գոր
ծեալ եմ․ և՛ 'ի վ՟ իմ․ և վ՟ իմ ասացի․
եթե զվերոյ գրեալնէի համեստաքող․
խօսէի զինն պակասութե․ Ր․ԺԼ եղէ են

 Թակայ

թակոյ եւ հաճախակեայ. եւ հասին 'ի կէտ ըն̃ջ
ման եւ մեռանելոյ: Ո՛ր Ո՞հա հուր զի այրիմ
Ո՞հա շղթայ զի կապիմ. Ո՞հա ծով զի
ընկղմիմ. Ո՞հա աւազակ զի հասին. Ո՞հա
խորխորատ զի սուզիմ. Ո՞հա մահ զի մե
ռանիմ. զի թէպէտ չեմ արժանի առ տ̃ն
իմ աղերսել: Ո՞ւ բարձրեալն իմ ձայ
նել. առ ստեղծօղնիմ լալ. եւ հառաչելոյ.
Ո՞ւ մարդասէրն իմ դրունել: Ո՞ւ փրկիչն
իմ թէ ազատել: Ո՞ւ ողորմածն զի ողոր
մել: Ո՞ւ գթածն զի սփոփել: Ո՞ւ ապա
ստարան զի խլել: Ո՞այց դո՛ զվերոյ գը
թեալս վատթարութեանս. եւ ոչ է հնար
անմռունչ մնալ եւ անխօս լինել. զի հա
սեալ է աղջամուղջ եւ մռայլ տարամեր
ժեալ եղէ 'ի գերոյ. Ա՛խ եթէ հար
ստի կոչեալ. որ հայն ծուք եւ իմաս
տուն կուսակրն. փոխանակ երկնաւոր ողոր
մէր. որում օրհնութ եւ հարցուածուք եկե
ղ ցոյ. զի մեր լոք գեօղ պարկեշութեանս
կորուսի. զի ոչ երեւին խնամք փեսային.
ընդ էր ոչ գտանեմ: Ո՛րկու. փոխանակ երա
մոյս գնդի հաւատացելոց. զի ապախտու
թեանս խնցին զհարսանիսն. ընդ էր ոչ ա
ղաղակեմ: Ո՛րեք. որդիէին արքայութեան
սրբազոյս դրօշմիւ. այլ տրոհեալեմ որդէ
դրութէ վ̃ս պաղրութեանս. ընդ էր ոչ
լամ. ոչ անառակն. մեծակական ողբով.

հայր

Հայր մեղայ յերկինս և առաջի քո․ ընդէ՞ր
ոչ գոչիմ։ Ո՛րս․ աշակերտէի քանին․
հնոց և նորոց․ և վարդապետն իմ Յս․ և
ուսուցիչն իմ մր հոգին ած․ կմ կամ
ապաշտութեանս և անհնազանդութեանս
արտաքսեալեմ նոցին շնորհացն․ ընդէ՞ր
հող 'ի գլխոյ ոչ արկանեմ 'ի վր իմ հինկ․
թէպէտ պարտական եղէ բիւր քանքարոյ․
ընդէ՞ր ոչ ջանացի առ 'ի վճարել․ այլ
առաւելապատկեալ յարաբորդեցի․ և եղէ
անհնարին․ ընդէ՞ր ոչ լամ։ Պեց․ վարձ
կանէի քարոզութեան և բարի խրատուց․
զբարոյն չար արարի․ եղէ քո քորաթա
քոյց․ և ոչ առնում վարձ մշակութեան․
և ոչ ըն թանամ մետասան ժամու․ որ մը
թացեալէ և նսեմացեալ․ ընդէ՞ր ոչ կա
ռափեմ և հարկանեմ զգլուխ իմ։ Պութ․
եթէ գերի գրաւեցայ․ և արկին լանջա
շղթայս և վաճառեն զիս․ ումեմն անօրի
նի․ և 'ի դժոխս․ ընդէ՞ր վայ ոչ գոչիմ։
Պութ․ մեղուցեալեմ մասամբ․ է․ մոլու
թեան․ և ոչ գտանի յիս մասն ինչ բարու
թեան բնաւ․ զի տարերք միշտ նեղեն․
և եմ անհանգիստ ըստ եսայեա․ այլ անօ
րէնք իբրև զծով ծփեցին․ և հանգիստ
մի գտյեն․ և եմ տատանեալ երկրի․ ընդ
էր էութեան և գոյութեան էին ոչ գոչ
եմ և մեղայիւ սփռեիմ և փարեիմ յերկիր․

 Ինն․

Յինն. մարդ ոք յերկրէ զրզուեալէ յինէն
եւ նզովեն զկեանս. եւ վայ կարդան ըստ
դատանացս բազմութեան. ընդէ՞ր մոխիր
՚ի գլխոյ իմոյ ոչ արկանեմ։ Ջան. պահա
պանս իմ զրզուեալ է. բազմութեան մե
ղացս վատթարութն. ըստ եսայեայ. եւ
առաքեցեր զհրեշտակս արտաքոյ սահմա
նացքոց նկուն եղեր եւ իջեր ՚ի դժոխս.
ընդէ՞ր կ՚ոչկողագին ձայնիւ ոչ գոչեմ.
վ̃ն որոյ համարձակիմ աղաղակել. եւ գո
ռալ. եւ գոչել. Ո՛վ բարձրեալդ։ Ո՛վ ո
ղորմածդ. Ո՛վ անյիշաչարդ. Ո՛վ երկայ
նամիտդ. Ո՛վ գթածդ։ Ո՛վ մարդասէրդ.
Ո՛վ տուօղդ. Ո՛վ ներօղդ. Ո՛վ հնարա
ւորդ. Ո՛վ կեցուցանօղդ. Ո՛վ փրկիչդ.
Ո՛վ ամենիշխանդ։ Ո՛վ սաբաւօթդ. Ո՛վ
հզօրդ. Ո՛վ կարօղդ։ Ո՛վ առատաբաշխդ։
Ո՛վ եւթանասնեկին. է. ին թողութին
շնորհօղդ։ Ո՛վ մեղաւորաց կոչօղդ. Ո՛վ
վ̃ն ադամայ երանգ ներկեալդ. Ո՛վ վ̃ն
բնութեան թեւատարած խաչեալդ։ Ո՛վ
բոլորից նորոգիչդ։ Ո՛վ սիրոյ բաժակ
արբուցանօղդ։ Ո՛վ հրաբորբոք հրազի
նօղդ։ Ո՛վ այլատարազ լեզուս բարբառե
ցուցանօղդ. առ հրածորան առնօղդ. Ի՛ա
անկանիմ առաջի ք̃յ. եւ հայցեմ ըսպեղա
նի անհնարին ցաւոցս. որ հայրէ բոլորից.
եւ տ̃ր համայնից. Որդի էակից. եւ Հոգի

նորո

նորոգիչ և փառակից։ Ոի ունիմ ինձ
թշնամիք անթիւ քան զաստեղս. և քան
զաւազս բազմութեան. զի ո ըրիցէ բողոքն
իմ. որ մի տ ուզէ պիւրն. և. ՟է. մագձի
անհամութեան. և ան յայտից ընտանութեն
և կապանցիլն. և միանալն. և չ որոշիլն.
և մինչ յաճախութեանն. վ՟ն որոյ մեղա՛
ա՟ծ մեղայ. զի առանց քո ոչ հրեշին առա
քինութիւնք։ Առանց քո ոչ գործին առ
դարութիւնք։ Առանց քո ոչ յառաջ խա
ղան խոնարհութիւնք։ Առանց քո ոչ կա
րեն ուսանիլ հեզութիւնք. Առանց քո ոչ
կարեն լինել բարէ համոյք. Առանց քո
ոչ առատանան առատութիւնք. Առանց քո
ոչ զօրանան արիութիւնք. Առանց քո ոչ
անձին պահեցողութիւնք. Առանց քո ոչ
այնդին ողջախոհութիւնք. Առանց քո ոչ
լինին չորեքտասան գլ. և առաքինութեանց.
Արդատէր հոգի ա՟ծ. զանկեալս կանգ
նեա՛ պգլորեալս յարոյ. զմեռեալս կենդա
նացոյ։ Ո խաւարեալս լուսաւորեայ. վ՟ն
որբոյ լուծի քո պատուականի. և վ՟ն մե՟ծ
տութեն աւազանին շնորհի. և օծմանն դը
րոշմի. և վ՟ն մարմնոյ և արեան կենարարի.
և վ՟ն միջնորդութեան ո՟ր ա՟ծածնին կոյ
սի. և վ՟ն առաքելոց գնդի. և վ՟ն մարտի
րոսաց և վկայից խմբի. զի դու ես ա՟ծ հա
մայնից. և ա՟ր բոլորից. որ մինչ օրհնիս ՚ի

 հրեղինաց

հրեղինաց. և հողեղինաց. և քեզ վայելչ փառք պատիւ յաւիտեանս ամէն.

Աղերսանք առ տր̃. ՁԴ.

Գթած և ողորմած տր̃. քարացեալ եմ կակղացոյ. Արարչագործ և բարերգութ տր̃. ծուլացեալ եմ արթուցոյ. Լոյս համափիւռ տր̃. ծածկեալ է զմրրիկն վերացոյ. Ողորմած և երկայնամիտ տր̃. խոցոտեալ եմ և բորոտեալ առողջացոյ. Հիւանդաց բժիշկ տր̃. սևացեալ եմ սպիտակացոյ. Ա̃դ որբոց տր̃. մեռեալ եմ հոգով կենդանացոյ. Տր̃ բոլորից տր̃. յիմարեալ եմ իմաստնացոյ. Վեհապետ համայնից տր̃. պասկեալ եմ և ծարաւի զովացոյ. Արդարադատ տր̃. քաղցեալ եմ և սովեալ. Ի քումդ հացէդ լիացոյ. Րաբունապետ Քս տր̃. ծանրացեալ եմ թեթևացոյ. Դու ես լոյս ամենից տր̃. աղքատացեալ եմ փարթամացոյ. Աղբիւր անսպառ հոգի տր̃. խաւարեալ է այս միտս լուսաւորեա. Պարգևիչ բարեաց Քս տր̃. հիւանդացեալ եմ բժշկեա. Երրորդութի̃ և մի ա̃ծութի̃. մոլոցեալ եմ ի հօտէ քումմէ խառնեա. Տր̃ և իշխան տր̃. անտէրացեալ եմ տիրապետեա. Խն̃ երանութի̃ պարգևող տր̃. գե

րե

րի գրաւեալիմ գնեայ։ Արեգակն արդա-
րութեան քրս ած. կապեալեմ տուամբ մե-
ղաց՝ արձակեայ։ Ոսկայր և ահաւոր ած.
վիրաւորեալեմ սպեղանեայ։ Աստանօր
քումդ հանդիսի լայք ած. անկեալեմք
կանգնեա՛յ։ Ջաւոց սպեղանի ած. ընկղ-
մեալեմք՝ հան։ Երևիս միշտ ընտրելոց ած.
այրեցեալեմ ցօղեա՛յ։ Ածբարութեանց բաշ-
խող ած. ունայնացեալեմ լի՛ց։ Լայնատա-
րած տէր բոլորից ած. տրտումեմ և տը-
խուր ուրախացոյ։ Էակից հօր և հոգւոյ
ած. անկեալէ գալստիկն՝ յարոյ։

Գ. աղօթոնք սաղմոսարանին փառաբանոյ. մորգորդէն.

Ձյն.

Գտի ինձ յոյս և ախոյեան զքնարս
դաւթեան սաղմոսարան. յենում
՛ինա ոմ վահան. զայսն հալածէ միշտ
յարաժամ։ Ահա աշտէն սուր և խթան.
որ խոցոտէ զսատանայն. զիւր կամարար
քըն համանգամայն. սրախող տունէ թա-
փառական։ Լամ արտասուեմ և պօրանամ.
ընձեռի երկնից զօրութիւն այն. զի այն է
նիւթ հօր զօրութե. ած ահայր իմաստու-
թեան։ Որ տխրութ կամ իյանկման.
զսա երգեմ և գօրանամ. մխիթարիչէ հո-
գւոյս տան. մատրվակեմ և հաստատամ։
Ի խնանդ հոգւոյս բժշկարան. ոմ թօղ

ցի

ջի դեղ Թմրութեան․ Ճարտարք դեղ
տան հիւանդութեան․ Նմին նման սաղ
մոսարան։ Սովաւ սնոտիք ոչ մերձենան․
կամ 'ի ահէ խաւարութե․ պահն և կուրին
ամենեքեան․ վէրս յուսցէ համանգամ յն։
Տէր պատերազմի յանդիման․ ընդ ամա
ղէկն գեթէոնեան․ միշտ հալածէ ցրուէ
ժամ ժամ․ Թշնամիս ձեր սաղմոսարան։
Սեհից 'ի դրունս Ճարտասան․ զմարդիկ
առնէ հիացական․ չարք ընկալեալ լսեն
զբան․ և լինին ցին մեծ բարեկամ։ Ըղմուկ
կուրն վերանան․ եթէ երգես սաղմոսա
րան․ վերացուսցէ խափանեսցէ․ լինիս
անդորր և անսասան։ Րամից անկեալես
նեղութե․ կամ 'ի ցաւոցդ տառանանման․
բարձցէ զնոյնքն որ 'ի քեզ կան․ տացէ
խնդութիւն արձակման։ Դառն կսկիծ
ալէկոծման․ կամ իծովու խաւարութեան
արագահաս քթթել ական․ եթէ քաղս
զայս երգարան։ Ըմենոյնիէ անման․ հր
ճուեցուսցէ հոգիս ժամ ժամ․ լուսով
լցցէ խնդացուսցէ․ արտոր աչաց բժշկ
ութե․ Պայծառ լուսով է անթառամ․
զգնար դաւթեան սաղմոսարան․ օրհոր
դաց երգ յօրինման․ զգեցցին հարսան
եաց պատմուճան․ Արանելեաց երանու
թեան․ խառնեսցէ դասս աջակողման․
արքայութեն բերկրութեան․ յաւիտենից
անդրան

անդրանկութեան: Տեսանեմ զիս պղերգ-ութե՛. որ մոռանամ վայս երգարան. որ իմ յա՛ էակից բան. յորոյ գալուստ կամ անկման:

Ա՛ՆԾ խոստովանութեան. ԶՕ.

Աղաղակացող բողոքմամբ աղերսեմ պաղատեմ ապաշաւեմ և ըզ-ղջանամ. մոխիր 'ի գլխոյ ի-մոյ արկանեմ. թաղծեալ սըր-տիւք. արտասուաթոր աչօք անկեալ 'ի գետնի. և զարթեալ 'ի քնոյ մեղաց. ո՞ղ պարգեալ 'ի գինոյ և 'ի ցքոյ: Տեսանեմ զիս մերկացեալ: Տեսանեմ զիս խաւարեալ: Տեսանեմ զիս կուրացեալ: Տեսանեմ զիս մերժեալ և հեռացեալ: Տեսանեմ զիս աղքատացեալ: Տեսանեմ զիս տնանկա-ցեալ: Տեսանեմ զիս ունայնացեալ: Տե-սանեմ զիս տարամերժեալ: Տեսանեմ զիս արտաքսեալ: Տեսանեմ զիս խոցոտ-եալ և բորոտեալ: Տեսանեմ զիս այլակեր-պեալ: Տեսանեմ զիս անհնարին հիւան-դացեալ: Տեսանեմ զիս կապեալ: Տեսա-նեմ զիս մահու գրաւեալ: Տեսանեմ զիս 'ի բաց կացեալ: Տեսանեմ զիս ահա դը-ժոխք բացեալ: Տեսանեմ զիս ահա կա-պար և կուպրեռացեալ: Տեսանեմ զիս

անքուն

անօրուն որդունքն սլացեալ։ Տեսանեմ խաւար թանձրամած պաշարեալ։ Տեսանեմ սառնամանիքն լեռնացեալ։ Տեսանեմ անշէջ հուր վառեալ։ Տեսանեմ զօրք լեգէոնի կուտեալ։ Տեսանեմ տարտարոսն մրմնջեալ։ Տեսանեմ ալէկոծութի հասեալ։ Տեսանեմ զի ամեն կապեցեք զկապ՚ աւլդ մեղօք։ Տեսանեմ զի ամենն արկէք ՚ի կաթսայն։ Լսեմ զի ամեն երթայք յինէն անիծեալք։ Լսեմ զի ամեն արկէք ՚ի խաւարն արտաքին։ Լսեմ զի ամեն յաւիտենից տանջեսցի։ Լսեմ չար մշակդ անիրաւութեն։ Լսեմ զձայնն հրեղէն գաւազանի. և մեկնեալ ոդիցն այծից։ Յափշեցաւ անձն իմ։ Համրացաւ լեզու իմ։ Խաւարեցաւ աչք իմ։ Տկարեցաւ սիրտ իմ։ Սառեցաւ լեարդ իմ։ Թուլացան ոտք իմ։ Դօսացան ձեռք իմ։ Պատեաց ինձ գեհոնք։ և հասի ՚ի կէտ մահուան։ Ո՞ւր երթայց. ո՞ւր գտից միջնորդ և թափօղ. եթէ որոնիցեմ ինձ ճար և դեղ։ Խաւարեալ է աչս իմ ոչ ընթացայց։ Համրացեալ է լեզու իմ որոց բարբառեսցից։ Աղաղակեմ հառաչեմ. ո՞վ լուիցէ. եթէ յերկինս նկատեմ գուցէ հուր իջցէ. և ընկլիցէ պատուհասակոծ։ Եթէ զանունէին յիշեմ աներեւոյթք հարկանեն զիս։ Զի պղծեն շրթունք իմ. եթէ լամ

քարկոծ

քարկոծ առնեն. եթէ պապանձիմ ոչ լսեն. եթէ երկիրպագանիմ տարրք նեղեն զիս. եթէ գերի կոչիմ ոչ ընկալցին զիս. եթէ բախիցեմ ոչ բացցեն ինձ. վն զի մեծ է վնասիմ։ Ո՛ղէ հակառակ պատուիրանաց էին։ Ո՛ղէ չար օրինակ բազմաց։ Ո՛ղէ յորդորիչ չարութե. Ո՛ղէ բարձրամիտ ոմն սադայել։ Նախանձոտ ոմն բելիար և կային։ Ո՛ղէ բարկասիրտ ոմն փարաւոն։ Ո՛ղէ ծոյլ պղծոգ ոմն անձնապաշտ։ Ո՛ղէ ագահ ոմն յուդայ։ Ո՛ղէ որկրամոլ և շուայտ ոմն որովայնապաշտ։ Ո՛ղէ բղջախոհ ոմն սոդոմայ և գոմորայ։ Ո՛ղէ ապստամբ. Ո՛ղէ մատնիչ. Ո՛ղէ ուրացող։ Ո՛ղէ պատրող։ Ո՛ղէ բարեատեաց. Ո՛ղէ զրկող։ Ո՛ղէ գող և աւազակ։ Ո՛ղէ արիւնաջան։ Ո՛ղէ քանքարաթաքոյց։ Ո՛ղէ լի՛ արեամբ անմեղաց։ Ո՛ղէ քրէականն սիրող։ Ո՛ղէ պատճառ աշխարհի ցաւման։ Ո՛ղէ պատճառ մահ տարաժամու։ Ո՛ղէ պատճառ անմեղաց։ Ո՛ղէ պատճառ ամ տեսակ մեղաց։ Եթէ ասիցեմ թէ մարդեմ վն ինձ. զի մարդո պատկերէ էմ. և բանական և ոչ անբան. Անշունք որ ոչ ունին բանականութի. զի շնչաւորեն. մի թէ նց ոչ նայեցայ. մի թէ 'ի նոցունց ոչ ուսայ։ Որ ժրաջանէր մեղուն։ Ու վաստակող մրջիւնն. Խորա

գէտ

գէտ օձն։ Միամիտ աղաւնին։ Ողջա-
խոհ տատրակն. և արդարե արագիլն։
Սրաթռիչք արծիւն. վս̃ զի սորա թռու-
չումն և զեռուն. և սոցունց ոչ ևս համե-
մատիմ։ Վա՛յ ինձ բնութբ̃ ողորմածն
բռնութբ̃ զայրացուցի։ Քաղցրն դառ-
նացուցի։ Գթածն անգութ արարի։
Մխիթարիչն տրտմեցուցի։ Մարդասէ-
րըն զղջուեցուցի. այն քան մինչ զի ստեղ-
ծօղն սարջացուցի։ Վս̃ որոյ վա՛յ աւուրն
որ ծնայ. լաւէր որովայնախեղդէի լեալ.
քանթէ այժմեմ ամօթալից. և թշուա-
ռական. ամ̃ անբանից և բանականաց։
Բայց արդ ո՜ գիտեցից. զի եմ կաշկան-
դեալ. և կապեալ. և տրոհեալ. այլ արդ-
դիմեցից այժմ տկար գոլով մեռեալս հո-
գով. առ նախագոյնն մարգարէից։ Մով-
սէսի տեսանօղին աղաղակեմ. որ փրկիչ
եղև ի լ̃ի. և անցոյց զծովն կարմիր. և ե-
լեալ ՚ի սինեայ լեռնն. և եբեր զ. ժ. բա-
նեան օրինաց. և զպասկեալ ժողովուրդն.
ի̃ի. ամ անապատին կերակրեաց. և ՚ի վէ-
մէ ջուր բղխեցոյց. հացիւ հրեշտակաց
կերակրեաց. նոյն գաւազանի շնորհն ե-
կեսցէ ՚ի վ̃ր իմ։ Եղիայի պաղատեմ որ
կապեաց զերկինս զերիս ամս և զ. զ̃. ամիս
և արձակեաց. և զբազումս սպան և կեն-
դանացոյց. նոյն զօրութն ժամանեսցէ ինձ

դառ

գառնագունիս․ և ո՛վ հրեղէն կառօք
բարձրացեալ յերկինս․ բարձրացուսցէ զա
ղերսն իմ առ բարձրեալն։ Եղիսէոսի ա
ղերսեմ․ որ զմեռեալ դին 'ի գերեզմանն
հասանելով կենդանացաւ․ սա և միջնոր
դեսցէ վն մեռեալ ոգոյ իմոյ։ Դաւթի
մարգարէին լամ որ ածահայր կոչեցաւ։
Երեմիայի տեսանողին ողբամ․ որ ողբա
սէրն լսիցէ զողբս և զաղերս իմ և ող
բասցէ զմեղս մարդկայնոցս։ Եսայեայ
մարգարէին հառաչեմ․ որ բազում մար
գարէութիւնս արար վն բանին․ և վն մե
ղուցելոցն յուսադրութիւն բանի։ Նաթա
նայ և գաթայ լամ․ և կոծամ որ զպատի
ժըն վերացուցանելոյ եղեն պատգամա
բեր։ Դանիէլի տեսանողին առ ոտս փա
րիմ․ որ զշուշան ազատեաց․ և զառիւծոյ
զբերանս եխից․ Ամբակումայ կողկողամ․
որ Դանիէլի ճաշ ընթացոյց 'ի գուբն ա
ռիւծուց առ բաբիլոն․ և ես աստ սովա
մահ մեռանիմ․ Եզեկիէլի ընդ դէմ ան
կանիմ․ որ տեսեւ զտր 'ի վր չորեքկերպեան
աթոռոյ բազմեալ․ 'ի յափն քոբար գե
տոյն․ որ անկեալ իբրև զմեռեալ և յար
ոյց․ ասելով որդի մարդոյ մարգարեաց․
և այլ մարգարէիցն ամենեցուն խանդաղա
տեալ աղերսեմ․ և ձայնեմ ողբալից եր
գով առ երանելի առաքեալսն․ Յակ․ վի

մինս

մին որ բացօղէ և փակօղ արքայութե. և
դժոխք ասէ մի յաղթահարիսցեն. Նմա
լուիցէ զանանկութի՟ն իմ: Նու պօղոս եր
րորդ յերկինս երօղն. զանձառ փառաց
տեսանողն. և ապաշխարութե հրաւիրօղն.
մինչև 'ի լիւրիկէ զաւետարանն լցուցանողն
տեսցէ և գթացեալ միջնորդեսցէ վ͞ն իմ
եղկելոյս: Փիլիպպոս և Թաթէոս Նկա
տեսցեն վատթարութեա. որ ինքն և՛ս ար
տաքոյ դրախտին եկաց. Խ. օր. և Թաթէ
ոս զԹիւ ոսկերաց ելից օգնեսցեն ինձ:
Նայեսցին առ յիս Թովմաս և բարդու
ղիմէոս. զի ահա մեռեալ եմ Թերևս բա
րեխօսութե͞ն կենդանացուսցեն. Ընկալ
ցի զիս տ͞ն եղբայրն. սրբազան առաքեալն
'ի յարկս վ͞ն բազում գթութե͞նց Նուաճես
ցեն կմերս իմ որդիքն զեբեթեայ: Յո
հաննէս. և Յակոբոս. վերնայնոց պատ
մօղն. և յակոբոս առաջին մարտիրոսն:
Կոծեսցեն ինձ. Հ͞Բ. հրամն որ բարբառ
քըն: Այ կարդասցէ 'ի վ͞ր իմ հուէթե
ոս. զանազան չարութե. Ապեղանեսցէ
ինձ երանելին յոբ: Ըհա՛ եղէ ես անհնա
րին վէրօք որդնալից հանդերձ գուեհիւք
լիցի թէ ժամանեսցի միջնորդութե ա
մենի: Ողորմեսցին ինձ ժողովք հայրա
պետաց զի ահա ընկզմիմ 'ի խորս: Այ
կարդասցեն. Յ͞Ժ. ան վարդապետք 'ի

վ͞ր

վ͞ր իմ. որ անհնարին դեղամբ ներկե
ցայ և սնուցուցի զպայծառ ոգիս: Ուսա
ցէն զիս մարտիրոսք. նահատակք. և վը
կայք. արեամբ զոր հեղին. Սպանանեցեն
որդունք իմ լուսակացք. և ճգնաւորք.
զարմանահրաշ աղօթիւք. և զայս զամենե
սեան միաբանմար. կալցեն զվատթար ան
ձնիմ. մեղօք փտեալ կեանք իմ. և ածել
զիս 'ի դրան մեծ բարեխօսին ամենամա
քուր կուսին մօր մարմնացելոյ բանին.
յոյս և պարծանք քրիստոնէից գնտին. և
տեսցէ զիս ոչ մեռեալ. աչօք խաւարեալ.
լեզուաւ համրացեալ. ձեռաւ և ոտս թու
լացեալ. շղթայիւք կապեալ. լանջիւս
ըմբռնեալ. զի մայրէ ողորմութե. թեր
ևս գթասցի և ողորմեսցի. Տեսանիցէ ըզ
նշան որդոյ թագաւորին 'ի վ͞ր իմ զփրկա
կան խաչն: Ով դուք մարգարէք և ա
ռաքեալք. նահապետք և հայրապետք.
վարդապետք և ճգնաւորք խնդրել 'ի տ͞նէ
թախանձիւ. գիտեմ զի անդարձէ բարե
խօսութի ձեր և միջնորդութի լիցի. զի
բացցի աչք իմ. և արձակեսցի համրացեա
լեզու իմ. եկեսցէ զօրութի զի կանգնե
ցայց. և լուծցի շրթունք իմ. և արձակես
ցի լեզու իմ. նոյն ժամայն բարբառ իմ
առ ստեղծօղն իմ. առ բարձրեալն իմ.
մի մի զյանցանս իմ ասացից. զի թէպէտ

ծածկագէտէ. Տէր գաղտնիք յայտնի են ամենահայեաց աչացն քո։ Բայց բիւրաւոր վըրա խոստովանիմ. սրտիւ հառաչեմ. ձեռօքս կարկառեմ. գետնամածեալ պաղատիմ և անկանիմ. լիցի թէ ցաւոցս դեղ գտանիցեմ. Զի ող 'ի դժոխս իցեմ. և միայն գամ լոկ իցէ ինձ բարերարն. քաղցրն. անյիշաչարն. աննենգն. գթածն. ողորմածն. ամենամաքուրն. բոլորից տէրն։ Որ եթէ անտես առնիցէ վատթարութեան. հալիմ որպէս կապար. սուզիմ որպէս ընդ խորս անդնդոց. այր իմ որպէս եղէգն. ոչ ընչանամ որպէս փոշի. մատնիմ 'ի ձեռս դահճի. արգելիմ աներանելի. քոյքայեալ նաւս 'ի խորս ծովու ալէկոծի յարաժամ. և յաւիտեան անձն իմ տանջի. և տէր բանք և խօսք սպառի։ Բայց ոչ եմ անյոյս որպէս սատանայ. բարեխօսութեամբ սոցին յուսամ. խնդամ. ցնծամ. զուարճանամ. պարիմ. հրճուիմ. խայտամ. երկրպագանեմ. ընդ հօր՝ և ընդ որդւոյ՝ և ընդ սբ. հոգւոյն. և զսբ. կոյսն Ածածին դաւանիմ. մարգարէից և առաքելոց միջնորդութեամբն. և զմիւս անգամ գալուստ քո հաւատամ և խոստովանիմ. բացից զբերանիմ շնորհիւ տն. և ասացից զցաւս և զյանցանս առ թագաւորն երկնաւոր. և գտից թողութեան փրկութեան յանցանաց. և ազատութեան

աստանօր բժշկարանէս • լալով և հառա
չելով • գերակատար սրտիւ ։ Ով յարու
ցեալդ 'ի մեռելոց • յարութն և կեանք
քո • այժմ մեռեալեմ • յարոյ զիս որպէս զՂա
զար • և զմիամօր զորդին յարուցեր • վասն
արտասուաց քուերց և մարց ։ Ով հովուապետ
բարի քո • այժմ մոլորեալեմ • խառնեա
զիս 'ի հօտ քո • որպէս անառակ որդին • Ով
Նորոգօղ և Ճարտարապետ • փտեալ եմ հնա
ցեալ մեղօք • Նորոգեա զիս • որպէս զնախա
հայրն իմ նորոգեցեր ։ Ով անկելոց նպաստ
և օգնական • անկեալ գլորեալ և Թաւա
լեալ եմ տղմի մեղօք • լեր ձեռնտու և օգ
նեայ • որպէս զդաւիթ կանգնեցեր • և վերս
տին ընձեռեցեր զմարգարէութին ։ Ով գա
ւազան հաստատութե • և երրորդ օգնական •
ընկղմեալեմ մեղաց ծովու ալէկոծութե •
լեր ինձ ձեռնտու • և սաստեայ խռովու
թե ծովու ալեկոծութե • լեր ինձ ձեռն
տու • և սաստեայ խռովութե ծովու • զի
դադարեսցի և ցուցցէ զանդորրութին •
որպէս ընկղմելոյն պետրոսի եղեր ձեռնտու •
և զմրրիկ ծովուն հանդարտեցուցեր ։ Ով
Ճարտարապետ բժիշկ • զի բժշկութին քո
ոչէ դեղով • այլ բանիւ • բժշկեայ զիս
անբժշկելի ցաւէս • զի որպէս բժշկեցեր ըզ
ցաւս 'ի մարդկանէ • զ • Ճ • ամպետն • զմաք
սաւորն • և զքանանացին ։ Ով խուլք

 լռանն

լուան. և համօրէն խօսեցան. ըստ Եսայ-
եայ. Նա զհիւանդութիւնս մեր վերացոյց.
և զցաւս մեր եբարձ. զոր մարգարէն վը-
կայէ պատմէ. ողորմեայ ինձ տէր զի հի-
ւանդեալ եմ. բժշկեայ զանձն իմ. և ես
նովին ձայնիւ պաղատիմ. և զիս զհիւան-
դս բժշկեայ. Ով արեգակն արդարու-
թեն քս. և անմատոյց լոյս. սևացեալ և
թխացեալս զանազան մեղաց բազմաց.
ընդդէմ. է. առաքինութ՛ց. է. մոլու-
թե. սպիտակացոյ և վառեցոյ 'ի սէր քո.
ով զբազումս պայծառացուցեր. զոր 'ի
բերանոյ մարգարէ՛ց խօսեցար. եթէ ից
են մեղք ձեր իբրև զձանձախորիթ. ի-
բրև զձիւն սպիտակ արարից. և եթէ ից
են մեղք ձեր իբրև զյորդան կարմիր. ի-
բրև զասր մի արարից. և զիս մաքրեայ 'ի
հնութէ մեղաց. Ով լուծիչ կապանաց.
կապեալս 'ի շղթայս տոռամբ մեղաց ան-
լուծանելի. ոչ միայն ձեռս. այլ ոտս. և
զպարանոցս. սրտիւ և երիկամամբ. լուծ
զիս և արձակեայ քոյին զարմանահրաշ ո-
ղորմութ՟ն. ով իջանելն քո 'ի դժոխս.
լուծեալ հալեցան շղթայք բանտարկե-
լոցն. հայցեմ զնոյն զգթութի քո արկ 'ի
վ՟ր կապեալս. Ով տուօղդ փառաց լու-
սեղինաց պատմուճանից պսակ փառաց
քումդ գնդի մերկեմ և ամօթալի. վերս

տին

տեին նորոգեալ զպատմուճանն զառաջին. զոր զգեցուցեր ադամայ. և անառակին. զգեցոյ ինձ զնոյն զգեստն անկողոպտելի. Ով կերեալ ազատիչ. և նեղելոց անդոր րութե̃ն թափեալ զիս անմարմին փարա ւոնէ. ո՟ ազատեցեր զԷլ 'ի ձեռաց ան մարմին փարաւոնէ. և զիս ազատեա. և գրեա լինել քում ծառայ: Ով փրկիչդ հաւայնից. սուզեալ եմ 'ի դժոխս վերա ծեալ. եղէ կերակուր որդանց՝ թափեա: Պաշարեալ զիս տարտարոսն՝ խլեա: Ր.ե կասեն զիս 'ի կաթսայն՝ ցողեա: Պաշա րեաց զիս խաւարն՝ լուսաւորեա: կեր եղէ հրոյն շիջոյ. և ո՟ դժոխքն քանդեալ ա ւերեցեր. այժմ նոյն ողորմութե̃ն եկեա ցէ 'ի վե̃ իմ: Ով մարդասէր հոգի ա̃ծ. զոր առաքեալն սէր կոչէ. սառնացեալ եմ անձամբ 'ի սիրոյ քումմէ. 'ի պատուի րանաց քոց կրկին բորբոքեսցի սէր քո. ո՟ պոռնկին և մաքսաւորին եղեր նպաստ. և ո՟ կռապաշտից և 'ի բարբարոսաց որք դարձան առ քեզ զգեցուցեր. զգեցոյ և արկ 'ի վե̃ իմ զնոյն սիրոյ առաքինութե̃ն: Ով աղբիւր ծարաւելոց. տոչորեալ եմ և պապակեալ և ծարաւի. զովացոյ քոյին կեն դանարար աղբերէդ. ո՟ սամարացւոյն խոստացար. կամ առաքեաց զՂազար զի թացցէ զծագ մատին. վ̃ն զի պապակիմ

'ի

'ի տապոյ աստի։ Ով լիացուցիչ համայնի-
յոյժ քաղցեալեմ. ոպ՟. Ե. նկանակաւ.
Ե Ռ. ոն՟ կերակրեցեր. և բան քո կերա
կուրէ ոգւոց մերոց. և զիս սովեալս երկ
նայնին հացիւ լիացո։ Ով սփոփիչ և մխի
թարութ՟ի տառապելոց և սգաւորաց. ըզ
գեցեալիս զսուգ հանդերձ այրութ՟ե. վս՟
բազմութ՟ե և զանազանութ՟ե մեղաց. ած՟
'ի վ՟ր իմ զգութ սիրոյ. և արբոյ ուրախա
րար քո բաժակն։ Ով անկարօտ. կարօտ
եմ քո ին շնորհի. զի փափաքիմ երկնային
խմբիցն պարուց. և զերամս արդարոց. և
զմայլիլ պաշտօնէից. զձայնից նրբագու
նից. լից զփափագ սրտի իմոյ առատաբաշխ
բարերար։ Ով տր՟ բոլորից. անտերացեալ
եմ 'ի բացեայ 'ի սբ՟ պատուիրանաց տիրա
պետեայ. և գրեայ լինել քում ծառայ։
Ով հեռաւորդ մերձաւոր ած՟. աթոռ
քո բարձրէ. ոչ թէ 'ի յերկինս. այլ իննե
կի դասուց բարձրես. տր՟ և ամհաւոր մեր
ձեռս սիրելեաց քոց. բայց մեկուսի հեռա
ցեալեմ չարաչար վշտօք. խոնարհեցո տր՟
զունկն քո. ոպ՟ մարգարէն պաղատէ։
Ով աղքատի ած՟. աղքատացեալեմ և մու
րացիկ. որոց խնդրեցից ողորմութ՟ի. վս՟
զի ոչ ողորմին. ոպ՟ իմաստից կուսանաց որ
յիմարքն խնդրեցին. և ոչ տուան նց՟. և
եմ ոպ՟ յիմար կոյսքն. այլ դու մարդասէ

 րութբդ

րութեքդ զթասցես։ Ով տնանկի ած միշտ
բարձր առնես զտառապեալս աղբեւաց.
յոյժ թափուրեմ եւ տնանկ. եւ չունիմ հան
դերձ հարսանեաց. պաղատիմ վերստին
հաստատեա. եւ զարդարեայ 'ի զարդն ան
կողոպտելի։ Ով քաղցրութն ած յաւիտե
նից. դառնացեալեմ եւ կարծրացեալ ոպ̄
զքար. խնդրեմ քոյին ողորմութբ̄ կակղա
ցոյ զբարս եւ զբնութիս։ Ով գտիչ կորու
սելոց. ոպ̄ առակն քո հրամայես զիննսու
սուն եւ զինն անապատի. կամ. Ժ. դրամն.
եւ ես մոլորեալեմ եւ 'ի բաց ընկեցեալ. առ
զիս 'ի յարկս քո։ Ով արիացելոց զօրութն
տուօղ ած. ծուլացեալեմ եւ հեղգացեալ.
աղաղակեմ. զիս զգաստացուսցես. զի մի
ծուլապաշտ գտանիցիմ հանդիսի քում.
Ով բժշկապետ եւ ցաւոց ապեղանի. ցա
ւալիցեմ պժշկեայ զախտս եւ զհիւանդու
թիս հոգոյ եւ մարմնոյ. զբազումս բժշկե
ցեր. Ով համերց բարբառ ընձեռօղ. համ
րացեալեմ. բաց զբերանիմ եւ օրհնեսցից
զքեզ։ Պ. ալստի ասասցեալ.

[illegible]

ՁԱ։

Արարչագործ հայր բոլորից. ծնող
որդոյ։ Ու որդի ծնեալ 'ի
հօրէ անմայր. լոյս եւ ճառա

գայթ

գայթ իմաստութն․ և հոգի ոք բղխեալ ՚ի հօրէ․ էակից հօր և փառակից միածնի որդւոյ։ Անկանիմ և սփռիմ յերկիր դետ նամածեալ փարմամբ․ հայցեմ և խնդրեմ այսմ ժամու․ միջնորդութբ նախապատ մող մարգարէից․ և սրբազան առաքելոց․ և ոք տիրածին իսկուհոյ․ և սրբոյ պատո ւական խաչին կենարարի․ և ոք կարապե տին մկրտչի․ և սրբոյն ստեփաննոսի նա խավկային․ և սրբոց մարտիրոսաց գնդի․ և ոք վկայից խմբի․ Զի այսօր իջուսցես երկնից ձիր շնորհ և կարողութն զօրութն․ հաւատոյ․ յոյս․ սէր․ խոհեմութն․ արիու թն․ ողջախոհութն․ արդարութն․ վս զի ժամքն․ ի․ և․ դ․ և մասունք ժամուց․ Է Է․ և երբեմն պատահին մասանցս․ հպար տութն․ նախանձ․ բարկութն․ ծուլու թիւն․ ագահութիւն․ ցանկութիւն․ յի շոց․ հայհոյութն․ մարդասպանութիւն․ զրկանք․ և վատթարութն։ Ալէկծութն․ մեղաց մթութիւն․ որոյ սակս կրկնեմ զողբս և զկոծս․ լալոտ աչօք․ բեկեալ սր տիւ․ աղաղակեմ մեծակական ձայնիւ․ զի թէպէտ չեմ արժանի հայել յերկինս․ կամ արձակել զձայնս հառաչանաց։ Այլ ըստ մեծի մարդասիրութն քում․ խոնարհեցո որ զունկն քո․ և լուր հառաչանաց մերոց․ զի իջուսցես վեհահեղ զօրութեդ օգնու թն․

թիւն. և կարողութիւն. յաղագս ժամուց տուընջենոյ։ Առաջին. այգ ժամն բարութիւն արարացեա. Երկրորդ. ծայգ ժամն. լուսաւորութիւն։ Երրորդ. զայրացեալ ժամն շնորհիւ և օրհնութիւն։ Չորրորդ. ճառագայթեալ ժամն. լուսաւորութիւն։ Հինգերորդ. շառաւիղեալ ժամն. աջողութիւն։ Վեց. երկրատեսակ ժամն. առաջնորդութիւն։ Եւթ. շանդակող ժամն. անդորրութիւն։ Ութ. հրակաթ ժամն ազդեցութիւն։ Ինն. հուր փայլեալ ժամն. սիրոյ տենչման։ Տասն. թաղաթեալ ժամն. բարի կրթութիւն։ Մետասան. առաւօտ ժամն. խնդութիւն և ցնծութիւն։ Երկոտասան. արփող ժամն. զուարճութիւն։ Եւ ժամք գիշերոյն այսոքիկ։ Առաջին. զխաւարական ջնջեայ. լուսաւորութիւն։ Երկրորդ. աղջամուղջ ժամն ցրուեայ. լուսազարդութիւն։ Երրորդ. մթացեալ ժամն ծագեայ. պայծառափայլութիւն։ Չորրորդ. շաղաւօտ ժամն ցօղեայ. ողորմութիւն։ Հինգերորդ. ժամն կամաւոր. կարկամեայ սպառազինութիւն։ Վեց. բաւական ժամն. արդարացոյ. հաւասարաբաշխութիւն։ Եւթն. խօթափայլ ժամն փարատեայ բժշկապետութիւն։ Ութ. գիղակ ժամն սաստեայ. բարեբարութիւն։ Ինն. լուսածեմ ժամն մերձեցոյ. զհղման ողորմութիւն։ Տասն. առա

եստ ժամն կարողացոյ զզաստութ՟ն։ Մ՟ե
տասան․ լուսափայլ ժամն վառեալ․ մար
դասիրութ՟ն․ Երկոտասան․ փայլածու
ժամն զօրացոյ քոյի օգնականութ՟ն․ Ա․յս․
ն․ և․ դ․ ժամուս ընձեռեալ․ Ա․ռողջ
ութ՟ի․ խնդութ՟ի․ բերկրութ՟ի․ առաջ
նորդութ՟ի․ լուսաւորութ՟ի․ զի անվրդով
և անկասկած անցուցից զօրս այս․ բարե
խօսութ՟ն վերոյ գրեցելոց սրբազանից․
ըստ մեծի բազմազեղ գթութեդ․ և երկր
պագանեմք ընդ հօր․ և ընդ որդւոյ․ և ընդ
մբ հոգւոյդ․ այժմ և միշտ և յաւիտեանս
յաւիտենից ամէն․ Գ՛ալստի պատահմունս․
զայս երգելով բանս բարեբարն ած։

ՁԱ։

Գոհանամք զքեն Թագաւոր թագաւո
րաց․ բոլորից տր․ սրբոյ յաւիտենի
Արարիչ և մարդասէր տր բարերար․ և
բազում ողորմ ած։ Ի ուր աղաչանաց նո
ւաստից․ և տառապելոց․ և մոլորելոց․ Ար
զպատկեր քո և զօրհնեալ շնչոյ քում զար
մանահրաշ։ Ի խայծումն սքաչ նչ լեաց քոց․
որ զանդրանկին քո առաքեցեր Աէ հոգւոյն
քո․ զկնի բանին միածնի․ որ զաշխարս
նորոգեցաւ Տէրութ՟ն քով կառավարին
խստորայինքնս․ տարրեղինօք ՚ի յերկրի սփ
ռիմք․ զոր ՚ի հողոյ գոյացուցեր․ Լ՛րոտ
աչօք․ աղաղակադոչ ձայնիւ․ ողորմեա

ամ

ամ̅ աշխարհի. մանաւանդ մեղուցելոց.
և մոլորելոց. հնարաւորեայ փրկութե̅ և
ազատութե̅: Տր̅ զանկեալս կանգնեայ որ
յարուցիչես. Տր̅ սահելոյս թիկունք լեր.
որ հաստատութին ես. Տր̅ ընկղմելոյս հաս.
որ փրկիչես: Տր̅ սուղեալս յանդնդոց հան.
որ բազմարուեստես. Տր̅ զորոհեալս 'ի
հօտ քո խառնեայ. որ հովուապետես:
Տր̅ զթափառականս ժողովեայ. որ ամե
նատերես: Տր̅ զկործանեալս կանգնեայ.
որ հզաւրաբարձուես. Տր̅ զպատրեալս ըզ
գաստացոյ. որ ուսուցիչես: Տր̅ զկապեալս
արձակեայ. որ ամենախնամես. Տր̅ ըզ
կարկամեալս բաց. որ ամենաշնորհես:
Տր̅ զկաշկանդեալս զօրացոյ. որ կարօղ
ես. Տր̅ զհիւանդացեալս առողջացոյ.
որ բժշկողես: Տր̅ զվիրաւորեալս սպեղա
նեայ. որ առողջարարես. Տր̅ զխոցո
եալս բուժեայ. որ ըսպեղանիես: Տր̅
զբորոտեալս սրբեսայ որ մաքրիչես: Տր̅
զմոլորեալս ուղղեայ. որ առաջնորդես:
Տր̅ զտարամերժեալս յառաջ կոչեայ. որ
ամենիշխանես: Տր̅ ունայնացեալս բա
րեաւ լից. որ ամէն ողորմես: Տր̅ զրկ
եալս բարեաց լից. որ առատաբաշխես:
Տր̅ զցաւագնեալս բուժեայ. որ արա
րիչես. Տր̅ զկարօտեալս լից. որ ամենա
պարգևես: Տր̅ անկարս կարօղացոյ. որ

հզօրդ ես։ Տ՟ր զտկարս կարողացո․ որ
զօրաւորդ ես․ Տ՟ր զյիմարս իմաստնացո․
որ այցելուես։ Տ՟ր զվարենացեալս խաշա-
նեայ 'ի հօտ քո․ որ գտիչ ծառայիես։
Տ՟ր անտիրացելոյս տիրապետեայ․ որ բո
լորից տէրես։ Տ՟ր արտաքսեալեմ առողջա
ցո․ որ ամենամեծարես։ Տ՟ր ընդոտնեալս
զննեա․ որ կեցուցիչես։ Տ՟ր զտատանեալս
հաստատեա․ որ անդորրիչես։ Տ՟ր ահա
բեկեալս խնդացո․ որ զարմանահրաշես։
Տ՟ր զպակուցեալս բաց․ որ հիահրաշես։
Տ՟ր զապականեալս կենդանացո․ որ ըստեղ
ծողես։ Տ՟ր զպատժելոյս զթողութի՟ն շը
նորհեայ․ որ երկայնամիտես․ Տ՟ր ջնջեալս
'ի դպրութէ նորոգեայ․ որ ամենաբարի
ես։ Տ՟ր զընչացեալս կայացո․ որ Ա՟ծ ես։
Տ՟ր ըմբռնեցեալս թափեայ որ ազատիչ
ես։ Տ՟ր զգերիս դրաւեալս գնեայ․ որ ո
ղորմածես։ Տ՟ր գող աւազակս դարձո
'ի յուղղութի․ որ անքաւներողես։ Տ՟ր ըզ
կուրացեալս բաց որ ամենալոյսես։ Տ՟ր ըզ
մահապարտիս ցոյց լինել զներումն ապաշ
խարութե․ որ հնարաւորես։ Տ՟ր զուպե
րախտիս զպատիժն երկայնամտեայ․ որ
քաղցրահայեացես։ Տ՟ր անդոհիս տացես
հաց և ջուր․ որ անցաւումնես։ Տ՟ր անհնա
րին եղելոյս հնարաւորեայ․ որ կրկին գոյա
ցուցիչես։ Տաւք տ՟ր իմ և Ա՟ծ իմ․ յոյս իմ և

ապա

ապաւէնիմ. ստեղծօղիմ. արարիչիմ. քո
անբաւ ներողութեդ գթալով ողորմեա.
ով անդրանիկն քո օծեալ փրկիչն ասէ.
ոչ եկի կոչել զարդարս. այլ զմեղաւորս։
Եւ սիրոյ աղբիւր մբ հոգի. հրազինեա
զմեզ քոյին առաքմամբ. յաղագս որոյ պա
գատիմք աղաղակագոչ ձայնիւ. բողոքեմք
հօրդ ամենակալի. և որդւոյդ փրկօղի. և
մբ հոգւոյդ պարգևօղի. որ ներեսցի. և
բժշկեսցի ներգործութիս մեր. և օրհ
նեմք յաւէտ զերրորդութիդ. այժմ և
յաւիտեանս ամէն։

ՁԹ.

Ողջէմ մեծաւ հառաչմամբ աղաղակա
գոչ ձայնիւ. Արտասուաթոր աչօք.
բեկեալ սրտիւ. Լալով աղերսմամբ. թաղ
ծեալ չմ ըմամբ։ Որ վս̃ ագահեան բնու
թեաս. զառաջին և զվերջին Ախտանդու
թի և խօթութի. ըստանալն վերջի հի
անդութին և տնանկութին. Սուղինչ արկ
ցուք ըստ գտանք տառապեալ անձանց
տխրութիք անբուժելի. յաղագս տրոհե
լոց ագահեան. Ստեղծուածն նախաստեղ
ծին ագահմայ փառք փառք. զպատրիլն
օձէն արգելոյսէն ա՛խ ա՛խ։ Իւթն ար
փեան շնորհօք զարդարիլն. և. ըժ. ան
փառօք. փառք փառք. և զփառս կորուսա
նելն և յունայնանալն. ա՛խ ա՛խ. զդրախտն

եդեմ

եդեմ ճեմելըն փա՛ռք փա՛ռք . և եդեմայ
արտաքսիլըն . ա՛խ ա՛խ . 'ի բարձունս լինիլըն .
փա՛ռք փա՛ռք . և խոտորելս այս իջանելըն
յերկիրն անասնոց . ա՛խ ա՛խ . Անդստու
թ̄ էր և անաշխատ . փա՛ռք փա՛ռք . քր
տամբ և աշխատանօք անէծս զգենուլըն ա՛խ
ա՛խ . Ուողջ և ազատմնալըն . փա՛ռք փա՛ռք .
ցաւօք ծնընդականութ̄ին . ա՛խ ա՛խ Անմահ
լինելոյն . փա՛ռք փա՛ռք . և մահու գրաւիլըն
հողէիր և'ի հող դարձցիս . ա՛խ ա՛խ . Լու
սեղէն պատմուճան զգենուլըն փա՛ռք փա՛ռք
և տերևով թզենեաւ պարտակիլըն . ա՛խ ա՛խ .
ազատ և ընդ արձակ շրջիլըն . փա՛ռք փա՛ռք .
և'ի դժոխս մաշիլըն . ա՛խ ա՛խ . բանն մար
մին առնելըն . փա՛ռք փա՛ռք . և հերովդի
արիւն հեղուլըն մանկանց . ա՛խ ա՛խ . բժշկ
ութ̄ին ք̄ի փա՛ռք փա՛ռք . և զչարութ̄են
հրէից . ա՛խ ա՛խ . զկուրաց տեսանելըն . փա՛ռք
փա՛ռք . և հրէից կուրութ̄են . ա՛խ ա՛խ .
Մեռելոց յառնելըն . փա՛ռք փա՛ռք . և տի
րասպանից անհաւատութ̄են . ա՛խ ա՛խ .
ք̄ի զարմանահրաշ սքանչելեացն փա՛ռք
փա՛ռք . և ըմբռնումն տիրասպանիցն . ա՛խ
ա՛խ . Մեղաց թողութ̄ի շնորհելըն . փա՛ռք
փա՛ռք . և բևեռիլըն 'ի փայտի . ա՛խ ա՛խ .
զքառից տարերց մաքրութ̄ին . փա՛ռք
փա՛ռք . և զտարածիլըն 'ի քառաթևեան .
ա՛խ ա՛խ . պսակ պատրաստելըն արդարոց .

փառք

փառք փառք. և փշով պսակին 'ի խաչին.
ամէն ամէն. քաղցրաբարբառ քարոզութեն.
փառք փառք. զլեղին և զքացախն արբու
ցանելն. ամէն ամէն. յորդանանու մկրտութեն.
փառք փառք. տէգաւ խոցելն արեան և
ջուր հոսելն. ամէն ամէն. 'ի վՐ խաչին զմեղ
թողուլն. փառք փառք. և ան շըշունչ
մեռանելն գառն անպարտական. ամէն ամէն.
յարութեն յանկարծօրէն. փառք փառք.
և մարիամու աղաղակելն. ամէն ամէն. մեռ
եալք յառնելն. փառք փառք. արեգական
ելումն 'ի խաւարումն. ամէն ամէն. վարագոյր
ծըլէն լինելն. փառք փառք վէմք պատառ
ելն. ամէն ամէն. 'ի դժոխս լոյս ծագելն.
փառք փառք. և զգերելոց աղաղակելն.
ամէն ամէն. 'ի շղթայից արձակումն. փառք
փառք. և քաղցրուսոյց քարոզութեն. ամէն
ամէն. և ազատելն զամենեսեան և տիրա
պան չար հրէիցն. ամէն ամէն. նորգենիս
տուաքինութե. փառք փառք. և. Է. չափ
մահու լինելն. ամէն ամէն. սրբութե և մաք
րութե. փառք փառք. գիջութե և պտուն
կութե. ամէն ամէն. Ա.ռ ամենայնան խոկալն.
փառք փառք. և առ մարմնոյ յենուլն. ամէն
ամէն. Ա.րքայութեան ժառանգ լինելն.
փառք փառք. և դժոխոց գերի գրաւելն.
ամէն ամէն. աջակողմեան լինելն. փառք
փառք. 'ի ձախակողմն տրոհելն. ամէն ամէն.

զձայնն

զձայնն եկայք լսելին. փա՛ռք փա՛ռք. և զեր
թայք անխծեալն. ա՛խ ա՛խ. 'ի սեղան հօր
ճաշմին. փառք փառք. և կեր որդւոց
լինելն. ա՛խ ա՛խ. վերինն երմի արժանաւո
րին. փառք փառք. և սաւնամանեաց բը
նակլն. ա՛խ ա՛խ. լուսեղէն պատմուճան
զգենուլն. փառք փառք. 'ի հրոյն անշէջ
ու չորելն. ա՛խ ա՛խ. յարազուարձ խնդու
թեն. փառք փառք. և անելանելի բանտ
ձնալն ա՛խ ա՛խ։ Բոլորից է և արարիչ հա
մայնի. թագաւոր երկնաւոր. զի զա՛մ ինչ
'ի քէն եղեն և գոյացան և հաստատեցան.
ամենակարող տր. եթե կամիս ներես և ար
դարացուցանես. և վ՛րստին շնորհես զար
դարես. վերացոյ զախն և զսուգն 'ի հան
դէսս այս. և ո՛րք հոգին իջցէ. ուսուսցէ և
զարդարեսցէ. զյունայնացեալս 'ի բանսար
կուէն. ըստ մեծի մարդասիրութե՛ն և գը
թութեան հօրդ ամենակալի. և որդւոյդ
միածնի. և ո՛րք հոգւոյդ ճշմարտի փառք
պատիւ յաւիտեանս ամէն.

Դ.

Խրատ և կրթութիւն եւ ամենեայ ման
կանց մինչև. ԺԺ. ան ամենից.
Ո՞յ մանուկ թօթաւախօս. Ո՞ւմ
որդի ես. Ո՞չ մանուկն. Ո՞ծառին.
Ո՞սեմ մայր ունիս. և ասէ ունիմ. Ո՞սեմ
զինչ անուն մօր քո. և ասէ վարդուհի.

Տես

Տես փոքրիկ մանուկ. թէ դու. թէ քո հայրն. թէ քո մայրն որդիք են ադամայ և եւայի. զի նոքա ամ աշխարհի մեծ պապեն. և մեծ մամ. Գիտես թէ ով է հայրն և մայրն ադեմայ և եւայի. լուսատեսիլ միամիտ տղեկ միտ դիր. ուսուցանեմ քեզ. Նայեաց 'ի բարձունս յերկինս. որ արեգակ կայ. աստեղք գոն. և լուսին երևի. արեգակն ցերեկին. և լուսին. և աստեղք գիշերին լոյս տան. Այդմ ստեղծօղ կայ յերկինս մեծ և ահաւոր. այն քո պապն ադամ. և մամն եւայ ըստեղծեաց. Նախ մե հող առաւ և փչեաց. ադամն մարդ եղև. և ադամի կողէն ոսկր առաւ. և եւա ըստեղծ. նոյն զօրութբ բազմացաք. Այն ըստեղծօղն մեզ անձրև կուտայ. ցորեան բուսանին. ծառ և միրգ լինին. որ ոչ տայ անձրև հաց չի լինիր. սովու մեռանիմք. Ով շընորհատու սիրունիկ մանուկ. մինչ ոչ լաս. քո հայրն և մայրն քեզ երբեմն հաց. և խնծոր. և խաղող չեն 'ի տար. Ապա՛ ած մեծ է. այ լաց. նա՛ ողորմած է. զոր ինչ ուզես տա՛ առատապէս. Թէ ասես ուր գտանեմ զած. գնայ եկեղեցին. որ խորան սբ ածածնայ պատկերէ կառուցեալ. և 'ի գիրկն որդին միածին. և անդ կայ. աւետարան. խաչ. նր պաղատեայ լաց. որ քեզ հաց տա՛. ապրանք տա՛. Թէ հիւանդ

ես առողջացուցանէ. ինչ ուզես տամ։
Ո՛ նախ շունիկտ ջէկ. պատրաստկաց ՚ի
հրոյ որ չայրես. ՚ի ջրոյ որ չխեղդիս. և
բերան քո Տ՟ր պահեայ. մի անարգեր. և
մի ընդ տղայս նայիցով ամօթն քո կորուս
անես զի ծեծին. և հարկանեն զքեզ. և
վատ լինիս. և ծնողացդ հնազանդ լեր։
Իուեստիս քեզ սիրուն պատուանի հնկէստա
սանամեայ. մինչ ՚ի. Ի. դեռաբոյս. և
նորաբողբոջ. ծանեար զքեզ թէ ուստի
ես. որ որդիեիր ա՟ծատրին. և վարդու
հոյն. որ ստեղծ զքեզ ա՟ծ ՚ի հողոյ. հարցա
նեմ զքեզ քանիքեն ստեղծուածք դ՟.
նախ ՚ի հողոյ: երկրորդ ՚ի կողոյ. երրորդ
առնէ և կնոջէ. և ո՟չ տնկականն աճում
նման. Չորրորդ զքանչելեօք ա՟ծն մեր
յ՟ս ՚ի կուսէն ծնեալ։ Հարց ինձ պատաս
նի քաղցրահայեաց. Ի.Ճ ո՟չ իմանի մի.
և անձամբ երրեակ. հայր ծնող. որդուին
ծնունդ. հոգին. էակից հօր. և փառա
կից որդոյ։ Ոի որդին այսինքն բան. էջ
որ էր ծածկեալ ՚ի ծոց հօր. յայտնեցաւ
աշխարհի. և էառ մարմին ադամայ բնու
թէս. այսինքն Տ՟ր կուսէն մարիամայ. և
ադամն և եւայ պատրանօք օձին գրաւե
ցան ՚ի դժոխս. յաղագս որոյ նոր ադամն
յ՟ս. վ՟ս հնոյն ադամայ չարչարեցաւ. խա
չեցաւ. մեռաւ. և յարեաւ. և էջ ՚ի դժո

խըս․ արեամբն գնեաց զընութիւս․ եւ ա-
զատեաց զադամ․ եւ զորդիս նր՟․ եւ համ
բարձեալ յերկինս․ եւ առաքեաց զհոգին․
որ աղաւնակերպ երեւիւր 'ի յորդանան․
նոյն ս՟բ հոգին հրաշինեաց․ եւ զօրացոյց
զառաքեալսն․ սակս որոյ աւետարանն լը
ցաւ երկիր․ եւ ուսուցիչք բազմացան․ եւ
լցին զաշխարհ։ Հարցանեմ զքեզ․ ով
նըբագոյն եւ քաղցրաձայն պատանի․ զինչ
է պատճառ եկեղեցոյ․ կամ որոց համե-
մատի։ Ուսոյց ա՟ծ շինել եկեղեցի․ որպ՟
վրանն մովսէսի․ եւ զտաճարն սողոմոնի․
եւ որպ՟ էջմիածինն յարեւելս․ որպ՟ յերկինս․
այսպէս եկեղեցի։ Զի որպ՟․ Թ՟․ են դասք
հրեշտակաց․ այսպէս ինն են աստիճանք
եկեղեցոյ․ ասացից զերկոսեանն։ Հրեշ
տակք․ հրեշտակապետք․ տ՟րութի․ զօրու
թիւք․ իշխանութիւք․ պետութիւք․ սերով
բէք քերովբէք․ աթոռք․ Նոյնպէս եւ
մերս աստիճան․ դռնաբացող․ Բ՟․ երդմնե
ցուցիչ․ Գ՟․ կղերիկոս․ Դ՟․ ջահընկալ․ Ե՟․
կիսասար կաւագ․ Զ՟․ սարկաւագ․ Է՟․ քա
հանայութի․ Ը՟․ եպիսկոպոսութի․ Թ՟․ կաթու
ղիկոսութի․ եւ որպ՟․ Թ՟․ դաս հրեշտակաց
օրհնեն զա՟ծ․ եւ մեք ս՟բ եկեղեցւոյ նըբա
գոյն ձայնիւ․ օրհնեմք զա՟ծ բազում եր
գօք։ Եւ որպ՟ երկինքն գո՛ արեգակ․ եւ
եկեղեցին զաւետարանն ք՟ի․ եւ որպ՟ երկինք

գո՛

գո՛ լուսոյն · և մեք զկոյսն մարիամ միջա
բարեխօս ունիմք · որ լուսաւորել Թարգ
մանի · և ով յերկինս աստեղք բազում · և
մերս վարդապետք · և կանթեղք եկեղե
ցոյ · ով աստղ քան զաստղ պայծառէ ·
Նոյնպէս վարդապետք վարդապետաց
պայծառեն ։ Դարձեալ հարցանեմ զքեզ
գեղեցկատես պատանի · դու հաւատաս
հայր · որդի · և հոգի · Թէպէտ հաւատաս ·
զի դեռ ևս հաւատան · գիտեն զհայր ·
զորդին · և զհոգին · և սարսեն անուանէ
երից անձանց · և ոչ ունին հաւատ · յոյս ·
սէր · զի հաւատ առանց գործոց մեռեալ
են · ուսուցանեմ քեզ · այս է մեծամեծ
գործն · պահք · աղօթք · և ողորմութն ·
որով զօրասցի և տպաւորի հաւատ · յոյս ·
սէր · հայր · որդի · հոգի ։ Իսկ որ կամի
ցիս ուսանիլ · պարտիս հնազանդիլ ։ Հնա
զանդ լեր ծնողաց քոց · և վարդապետիդ ·
և ուսուցչաց քոց · և մի հպարտանար գի
տութե քում ։

Խրատ երկոտասաներորդ · Պ Ր ։

Տես չքեղազարդ երիտասարդ · որ նզ
մանես ադամայ · Ը · ամեա ստեղծ
զադամ · զոր սողոմոն ասէ · ուրախ
լեր երիտասարդ 'ի մանկութե քում ·

'Ի, ակն

Նախ որ դուն փէլանին որդին ես. և
'ի մօրէ ծնար. բայց ամէնից ստեղծօղն
մի է. զի պատկերեմք այ. և ստ՚ղծուած
անարատ ձեռաց նր եմք. այլ չի՛ք ոք բա՛ց
'ի նմանէ: Ընպարտականն յա. յաղագս
բնութե մերոյ. էջ յերկնից առաքեալ մե
հօր. և կատարեաց զանօրէնութին. և ե-
լից զմարգարէութիւն. ըմբռնեցաւ. չար
չարեցաւ. Թաղեցաւ. յարեաւ. և մեք յա
ղագս նր կրեսցուք: Զի հպարտացեալքն
որ անկան. և զտեղիս նց լցուցանելոյ եմք:
Սպ հրեշտակք օրհնաբանիչքեն. և մեք
պարտիմ օրհնել զած: Զի դուք երե
տասարդ գոլով. որ առողջ է մարմին ձեր.
պարտիք առաւել ճգնել. և առաքինու
Թն ստանալ. և առ ածայինան խոհալ.
Զի օծեալն քս վն մեր կրեաց. մեռաւ.
և յարեաւ: Սվ երիտասարդ. Թէպէտ ու
նիս հաւատ. յոյս. սէր. բայց ոչ ունիս. զի
հաւատք առանց գործոց մեռեալեն. զինչ
է գործ. պահք. աղօթք ողորմութի.
Զի ինչէ գործ պահոց. Նախ սանձէ մար
մնոյ. բ. զդևն հալածէ. գ. պահք ցաւն
փարատի. դ. անքուն որդունք մեռու
ցանէ. և այլ: Աղօթքն շնորհ երկնից ի-
ջուցանէ. բ. Թողութի. փարԹամութի.
զպղումն իջանի. և ընտելանամք այ. Ողոր
մութե նմանութի քի ունիցիմք. բ. ըղ

չարն

ջարն դարձուցանէ. Դ. զանձ յերկինս պատրաստեմք. Ե. ՚ի մեղաց սրբիմք. Զ. տուն վերստին շինեմք. Է. ողորմութբ զողորմութն զձայնն լսեմք։ Արդ սէր լեր. և ոչ մարմնասէր զմծ սիրեա. և մի զսատանայ կալեալ ունիցիս։ Արքայութն սիրեա. և մի զդժոխք. զաղքատս սիրեա. և մի զմեծատունս. զհրեշտակս պատուեա. և մի զդևս. եկեղեցոյ հանդէսն փութայ. ընթացիր. մի զբօսանս և զպատիւս։

Խրատ ծերոց ռծ. Ով ծ.

Ո՛վ պատուական ծերունի. որ դու նմանես ալեզարդ աբրահամու. և սիմէոնի ծերունոյն։ Աակս որոյ պատուիրեմ. որ գիտես զվերոյ գրեալ օրէնս. և զպատուիրանս. զճանապարհ արքայութե. և դժոխոց։ Ո՛ի հասարակ մանկակոտոր մահուանէ պահեաց զքեզ այծ. և ես կենդանի նարդենիս. և սպիտակացեալ ալիք քո. որ նշանէ մահուան. ուժաթափեալես. ժամանակ դարձի քում հասեալ է. և ունիս մեղք վաղեմնի կուտեալ. և ունիս պատրաստի մահն. դատաստանն. տանջանքն. դարձիր դարձիր. հնարեաց ով եղկելի գերի ծեր. բաւական է ագահութն քո. մարմնապաշտութն քո. բա

ւականէ

ցանկանէ մոլութե՛ քո. փութայ առ մեծ
բժշկարանն. ըստ Փիլիզոփային յառաջ
քան զվաղճան քո գործեայ զարդարու-
թի. զի 'ի դժոխոց ոչ գտանին կերակուր.
և ըստայնմ մինչ դեռ ժամանակս 'ի ձեռ-
սէ գործեսցուք զբարիս. ահա օր փրկութե.

Պատուիրանաց խրատ. Պ Գ.

Ի'վ ծերութեանի պառաւա՛. շահեաց ըզ
դուստր և զորդի քո. և զմանկունս
քո. և մի ցասնուր. և միանիծանէր.
միշտ աղօթս արա անդադար. զի բազում
մեղս ունիս ամբարեալ. լա՛ց և կոծեայ ըզ
մեղս քո. որ ես հնացեալ չարութե՛. և
ջեր ոչ՛ իւղաբեր կանայքն. և մի լինիր
հաւօդիադայ. կամ եղաբէլ. կամ և դոք
սիայ. այլ լեր բարեմիտ խրատու պահօղ.
աղքատասէր. աղօթասէր. միշտ գոհաս
ցիս 'ի տնէ.

Երկ տաւղք ծննդին. Դ Գ։

Աննարատ կոյս տաճար խորան ա՜ծա-
ծին կոյս մարիամ. բանին.
երկնից խորհրդարան. բարե-
խօսեայ վ՜ն մարդկան. հայր
ողորմեայ. յ՜ն դթայ. տ՜ռ հոգի զմեզ լու-
սաւորեայ։ Գ.անձարան կոյս անապական.
դթա՛ 'ի մեզ միշտ յարաժամ. դշխոյ պը-
սակ զարմանազան. դաւանողաց մեծ ա-
խոյեան հա՛. Երանեն քեզ աշխարհս հա-
մայն. երրորդութե տաճար խորան. զող-
ջոյն տամք քեզ գաբրիէլեան. զպտուղ
ծառոյդ անմահական. հա՛. Կ.ին հարս-
նացար աննման. էակցին մայր արեգական.
ընդ մեզ լեր միշտ ա՜մ ժամ. ընդ հանդի-
սի կաց յանդիման. հա՛. Թ.ագ ոսկեհուռ-
և անթառամ. թագ բրաբիոն ծաղիկ շու-
շան. ժամանեայ մեզ մեծի ատեան. ժա

ռանգ

ուանդ որա՛ արքայութե՛. հա՛. Իմանութե՛
ես շաբխաղայն. ՚ի համասփիւռ ծաղիկ
շուշան. լսեցոյ մեզ ձայն քաղցրութե՛.
լոյս և տաճար և բնակարան հա՛. Խանդա
ղատիմք գորովական. խնդրեմք ՚ի քէն
միջնորդութե՛. ծնար զա՛ծ էակից բան.
ծարաւելոց ջուր քաղցրահամ. հայր՛.
Կեանք ՚ի կենաց օծեալըն բան. կենարա
րին ես օթեւան. հոգով մարմնով եմ ան
կենդան. հան ՚ի բանտէն դժոխական.
հա՛. Զայնիւ գոչեմք ամենեքեան. ձիր
և շնորհ խնդրեմք այս ժամ. ղամբարա
փայլ լոյս հրաշազան. ղեկավարիդ լամ և
ողբամ. հա՛. Որաձ լուսոյ արեգական.
ճառագայթեալ ջահդ վառման. մեղաւո
րաց յոյս ախոյեան. միջնորդեաց՝ս մեծի
ատեան. հա՛. Յորժամ հոգիքն ելանան.
յայնժամ գոչէ փող բարձրաձայն. նաե
մեցեալ յուժ լամ ողբամ. նորոգեսցես հա
մանդամոյն. հա՛. Տուրջանակի երկոտա
սան. շնորհազարդեալ յուժ հրաշազան.
ողորմեցիս մեզ նոյն ժամայն. որ առա
քեալքն բազմին յատեան. հա՛. Զունիմ
մեան ինչ բարոյական. չարեաց լցաք եղաք
խոտան. պաղատեսցուք աղերսական. պը
տակ տաց ես մեզ զանազան. հա՛. Ջուր
քաղցրահամ աղբիւր հոսան. ջրոյ որ
ծորդ քում պսակեալ կամ. ըղձեալին քաղ

ցիւն խառնման· ռաշէն արբոյ 'ի ժամ
տապ[.]ան· Հա՛: Արբուանեալդ պատուա
կան· սրսկեսցես ցօղ քաղցրութե· վար
դապետին գեմ յանդիման· վրիպակս առ
ցես տեսոյն արժան· Հա՛: Զաղանդ քան
քարն զօր տուեան· տրոհեալ գտա թափա
ռական· բաբունոյդ զինչ համարս տամ·
բամօք հոնդերձ 'ի քեզ յուսամ· Հա՛:
Յնծութիք երաժշտական· ցնորեալք, սեն
նոյն փափկաձայն· ււեւծեալս մի զրկեալ
Ծնամ· ււէլսեսցես մեզ նոցին երամ· Հա՛:
Փառատրութիք յարաձգական· փառա
բանեմք զհրովհայն· քեզ միշտ յենումք 'ի
հանդէսն այն· Քի քում ողորմութե·
Հայր ողորմեայ· յն գթայ· Որ հոգի զմեզ
լուսաւորեայ· գալստինն յիշեայ:

Ա. րգ սուրբ ծծոցնի· Պ Ա·

Ծածին տաճար խորան· լուսաւո
րեայ կոյս մարիամ· բարեխօսեայ
վն մարդկան· յաղագս մեզ ց
թողութե· Հայր ողորմեայ· յն գթայ· Հո
գի զմեզ լուսաւորեայ: Ծածին կոյս
աննման· ծաղիկ պայծառ և պալասան·
միջնորդեսցես առ տր արքայն· որ ազա
տիմք 'ի գեհենեան· Հա՛· Ծածին ես ան
թառամ· ծնար զան էակից բան· աղաղա
կեմք

կէմք մէջ այս աստեան. արտասցես զմեզ
աջակողման. Հա՛: Ո՛. ծածկին ես բնակարան
և տաճարիթայ կոյս սրբազան. պտուղ ե-
տուր զարմանագան. բարեխօս լեր վն մարդ-
կան. Հա՛: Ո՛. ծածկին ցօղ քաղցրահամ. մո
րենի ես անկիզական. ծնար զորդին եա
կից բան. միջնորդեսցես մեզ ժամ Հա՛:
Ո՛. ծածկին զարդ աննման. լիգրօն եաղու-
թես փերուզէն. մեծ յոյս եղեր և ախոյ
եան. արա՛ արժան քում տեսութե. Հա՛:
Ո՛. ծածկին զմրուխտ մատեն. կանաչ գու-
նով հիացական. պտուղն 'ի քէն դեղ
թմրական. լեր մեզ նպաստ և օգնական.
Հա՛: Ո՛. ծածկին ծառ պատուական. մար
գարտաշար սպիտակ փայլման. գոհար ակ
ես և շափիւղան. յաւուր մեծի լեր օգնա
կան. Հա՛: Ո՛. ծածկին հրաշալի ձայն. նը-
ռան վարդես և պալասան. թագ բրաբիոն
եդեմական. կատարածի լեր օգնական. Հա՛:
Ո՛. ծածկին վարդ կարմրական. քաղցրիկ
պուլպուլ յոժ ողբաձայն. աւետեաց հրեշ
տակապետն այն. ողջոյն ընդ քեզ կոյս
մարիամ. Հա՛: Ո՛. ծածկին ձրագ փայլման.
սափոր ոսկի և հրաշազան. առեր 'ի քեզ
զմանանայն. եկեսցէ հոտն առ այս աստեան.
Հա՛: Ո՛. ծածկին լոյս սքանչական. խունկ
և զմուռ և կասիայն. ով համասփիւռ ցօղ
վերնական. միջնորդեսցես մեծի աստեան.

Հա՛:

Հա՛։ Ածածին ջուր քաղցրահամ աղբիւր
կնքեալ անապական. պարտէզ փակեալ և
աննման. օգնական լեր մեծ ի ատեան. Հա՛։
Ածածին միայնարան. պայծառ աստղես
առաւօտեան. արեգական լուսնոյ նման.
ժողովելոցս լեր օգնական. Հա՛։ Ածածին
սբ Մարիամ. ժողովուրդս այս յոյժ լան
ողբան. մեղաւորեն և անպիտան. ազատ
եսցես 'ի գեհենեան. Հա՛։ Ածածին մայր
խնդութե. անդադար միջնորդ հաշտու
թե. արա արժանի թողութե. լինիմք
որդիք արքայութե. Հա՛։ Ածածին պայ
ծառ շուշան. խաւար պատեաց մեզ մը
թութե. անքուն որդունք պատրաստե
կան. լեր մեզ միջնորդ ազատութե. Հա՛։
Ածածին 'ի քեզ յուսան. որքան խաչա
պաշտ կոչեն այն. 'ի հրոյն կենաց անշէջա
կան հնարեալ մերոցս փրկութե. Հա՛։
Ածածին կոյս Մարիամ. կուսանաց պետ
և սրբազան. վարդապետաց քարոզ և
բան. օրհնեն զորդիդ միշտ յարաժամ.
Հա՛։ Ածածին պայծառ խորան. երգեմք
ձայնիւ յաւէտ ժամկան. եկեղեցւյ հաստա
տութե. քահանայից զգաստութե. Հա՛։
Ածածին խիստ պատուական. օրհնեայ
կանթեղս ջահս վառման. զխունկս և ըզ
մոմս ընկալ այս ժամ. ընդունիցիս ո՞չ լը
մայն. Հա՛։ Ա զջահ ընկալս նամենեքեան.

 զլուսաւոր

զլուսաւորս զերեսփոխան. օրհնեայ հա
սարակ որ աստկան. արժ արժան վերին
կոչման. հա՛՛։

Պ. Օ.։

Գաղտնի նետից հարայ ով բժշկարան
առ քեզ դիմեալ փարեմ կոյս անա
պական. միածնի որդոյ քում ողբամ
կոծամ լամ. և դու լերի ձ միջնորդ ծաղիկ
հրաշազան. և դու լերինձ միջնորդ սբ
կոյս մարիա՛մ։ Աշխարհես պատրեցայ ղետ
ոմ՛ ա՛ բա՛ն. թխացուցի զհոգիս մեղօք զա
նազան. աղաղակեմ առ տր ձայնիւ ող
բական. և դու լե՛։ Լուայ 'ի սբ գրոց փր
կութե մարդկա՛ն. եթե դարձի գործոց
մեղաց մթութե. մաքրարէին ձայնիւ ա
ղաղակ բառնամ. և դու լե՛։ Ողբալի է
ղեալեմ մեղս իմ զանազա՛ն. զաւեհունք
պատեալ որ թով տանջիմ յա, աժամ.
թունք գազանաց նկատեն ըսպասեալ
մեան. և դու լե՛։ Խուանդացաւ անձն
իմ անբժշկական. խորշակահար եղե. ո՜չ
թե զինչ լինամ. բժիշկ որդոյ քում լամ
ողբամ և կոծամ. և դու լե՛։ Սուրբն երկ
նից օլացեալ նայի յանդ իման. հուրն սաս
տիկ վառի մեզ անշիջական. գոջեն փողն
յերկնային ձայնիւ սաստկական. և դու՛՛։

Տէ

Տն վեհին մայր ես վարդըդ մարիամ. և
ես խաւար մեղօք անկեալ մեռեալ կամ.
ձայն որդոյ քում լուէ եղծեալ գալուստն
այն. և դու լե՛։

Տաղ ծննդեան. Գ Լ։

Այծականամաքուրն յեսայի ասէ աՀա՛ կոյս յղասցի. ասէ աՀա կոյս յղասցի. մարգարէութին յայտնեցաւ որ անդրանիկն ծնանի. որ անդրանի՛։

Աւետիս ձեզ Հրեշտակք երկնի. աւետիս քեզ մարդ երկրի. բոլոր աշխարՀ Համայնի։ Արեգակն արդարութե էն այսօր կուսէն ծնանի. այսօր կուսէն ծնանի. խանձարրապատ եդեալ մսուր. զօրօք բազմօք անդդնի. զօրօք բազմօ՛։ Աւետիս քեզ Հրեշտակք երկնի. աւետիս քեզ մարդ երկրի։ Թ արաբայ և սաբայ Հրձուի ընծայ. նուէր մատուցի ընծայ. մերքոն գասպար և պաղտասար. երգեն զքնարն տաւղի. եր՛։ Ո՝ աղիկ նարդոս կնդրուկ ոսկի. զմուռ ընդ Հալուեզ ընձեռի. զմուռ չար Հերովդէս ցասմանայ վս մանկանն յի. աւետիս քեզ Հրեշտակք երկնի՛։ Աստղն բեթ կրի ցնծայ պարի. յայտնելովն Հօր միածնի. յայտնելովն Հօ՛ր. առաջնորդէր թագաւորաց Հնդկաց պարսեց արքայի։ Աւե

տիս

տիս քեզ հրեշտակք երկնի՛ ։ Կոյս մարիամ
վեհ իսկուհ․ ծնար զանդրանիկն երկնի․
ծնա՛ր ։ բարեխօսեայ ածելոյ քում կատա
րածի հնդկաի․ կատարածի՛ ։ Աւետիս
քեզ հրեշտակք երկնի ։

Տաղ ծնընդեան․ ԴՐ ։

Գոյն զգոյն զարմանահրաշ երանգ ե-
րանգ երկնի․ շահիրէ լիանընտան
սօյլէտի շող իսայի․ ցնծացէք ուրա
խացէք արքայն ծնանի․ խայտացէք
ուրախացէք փրկիչն երևի․ Անմարմինք
ծափս հարկանեն վն բանին յի․ մէլէքլէր
շափիտէրլէր քիիզէթլի կօրինտի․ խայտա
ցէք և ցնծացէք՛՛ ։ Լոյսն և բանն արծար
ծի․ թափանձաբար տարածի․ էմրազ
լէր վէ էմալէր մէվճուզէդիլէն տօլտի․
խայտացէք և ցնծա՛ ։ Մեք զսեռ առաքելոց
քարոզութին սփռի․ կունահլէր էֆօլուն
տու ճէմի տէրտլէր տէֆ օլտու․ խայտա
ցէք և ցնծա՛՛ ։ Իւսեցին մք մարտիրոսք
և նահատակք քի․ նուրտան քիսպէտ ճէ
վահրաթ ճէնէթ էլայ վէրիլտի․ խայ
տացէք և ցնծա՛՛ ։ Սատանայ ամօթալից տը
րտմադրեալ տրոհի․ պօկուն շէյթան պա
թիլ օլտի․ քի իզէդլի կօրինտի․ խայտա
ցէք և ցնծա՛ ։ Յորումէ անձն իմ՛ ի մահ

մինչ

մինչ ոչ լինիմ արժանի. այլ գալուստ նե
ակլարսն. եաղըլմշսն թեվապի. խոստա
ցեք և ցնծա՛. Իսչմենիզ պու շարապի մեստ
էտէր սիզի չինտի. սակաւ ըմպէ լաւ լի
նի. քան թէ ըմպէ և մոլի. Ոչ կերելի շատտ
խօսիս սանձեալ զլեզուդ լուռ լինի. կեա
հի կեահի տինկսեն պիզի չիրին ինձիլ
այեթի. խոստացեք և ցնծա՛.

Տող Ծննծնէ. Պ թ.

Իթածես դու և ողորմած մարդա
սեր մարդասէր Քս. ըռահմի չօք
փատըշահսն Տր յն. ըհնացեալ քս
Նորոգեալ զգեալ զարդարեալ
քրիստոս. մինն է թ էյլէ պիզիմ իչին ով
Տր կոյս ով Տր կոյս. մինն է թ էյլէ պիր
օղլունայ լոյս և կոյս լոյս և կոյս: Ալէմ
ձիմ հուռ օլմուշ ակլատ. տուր մեզ լոյս
տուր մեզ լոյս Քս. բոլորից Տր լէր օգնա
կան անկելոյս. պեզի եօքտան վար էյլէ
տին Նորաբոյս Նորաբոյս Քս. մինն է թ էյ
լէ պիզիմ իչին ով Տր կոյս. մինն է թ էյլէ
պիր օղլունայ լոյս և կոյս լոյս և կոյս:
Ալով ողբամ աղքիւր հոսեալ. աչերոյս
աչերոյս Քս. զուլումաթ պէնի պակլատե
գիշերոյս գիշերոյս պաշարեաց ինձ մուայլ
շորին. գերելոյս գերելոյս Քս. մինն է թ

էյլէ

էյլէ պեզիմ իշին ով տէր կոյս. մինչէթ էյ
լէ պիզ՛՛. Ողորմութեան անչափական ողոր
մած ողորմած քս. տէյրամիսալ ըռաճմին
վար եղկելոյս եղկելոյս. մեղա՛ գոչեմ ա
ռատս անկեալ քո յն քո յն քս. մինչէթ
էյլէ պիզ՛. Ի խուր կոչեցաք այսմ սուրբին
կենդանողոյս կենդանողոյս քս. սանքի տուշ
տուր վէ խէյալէդ տունեայմ տինեամզ՛՛.
ունայնութեան ունայութեան ասէ գրոյս ասէ
գրոյս քս. մինչէթ էյլէ պիզ՛՛. Սուաունա
թեաք միշտ նկատեն չարութեան բարութեան
քս. մէլունչէյթան տայիմ տէրտի չարու
թեան չարութեան. գեղեց կագոյն զուարթուն
երկնից բարութեան բերկրութեան քս. մին
նէթ էյլէ պիզ՛՛. Տր իմ յն քում ծառայ
եմ աշակերտ վարդապետ քս. քէլամընայ
գուլ օլմուշէմ վարդապետ վարդապետ
քս. ունայնացեալ հոգով գալուստ մեղաց
պետ մեղա՛ քեզ քս. մինչէթ էյլէ պիզ՛՛.

Տաղ սուրբ ծննդեանն. Ղ.

Գեղեցիկ գովեալ զարմէ պտուղ բա
րի. ընտրեցար հօր ամ հարսն անե
ղի. ամբարեցեր զանպարագիրն համայ
նի. բարեխօս ունիմք զքեզ ածածին.
Ես մարմնացեաս դու գովեալ ածածին.
աշխարհս ամէն 'ի քեզ յուսան ապաւինին

մայր եղեր հզօր անմահ Թագաւորին․
բարեխօս՛։ Լեր նաւակից ընկղմելոյս․ հան
ծովէ մեղքս բազում նման ծովու ալե
կոծէ․ զի երկնիմ ձկանց ծովու և վիշա
պէ․ բարեխօս՛։ Որ ժամ գաս դատել զեր
կիր արդարութբ․ հիահրաշ ահեղակերպ
ճշմարտութբ․ և ես խաւար լցեալ մեղօք
աղտեղութբ․ բարեխօս՛։ Իւ իւ անդ հոգիս
ցանկայր սրբել մաքրել մեղաց․ ամենա
չարն սատանայ հոգիս խոցեաց․ ուստի
խոցոյս անքուն որդունքն պատրաստեաց․
բարեխօս՛․ Սաստիկ հրոյն և դժոխոց ա
հեն սարսիմ․ վախեմ թէ չար թշնամոյն
ձեռն անկանիմ․ տր իմ յոր արամ արժանի
տե մատանեն․ բարեխօս՛։ Տիրամայր տե մա
րիամ կոյս տալիթայ․ պայծառացո զհոգիս
լուսովդ քո մաքրեայ․ արդ աղաչեմ
երգով առ քեզ յայնժամ օգնեայ․ բարե՛։
Ի յերկնէ և՛ի յերկրէ ես դու գովեալ․
հրեշտակապետն գաբրիէլ քեզ երանեալ․
անմահանելին եղականաց ես դու բազ
մեալ․ բարեխօս՛։ Ին էից ածն որդին քեզ
առաքեաց զգերեալս բանտէն դժոխայ
ծնքն քեւ ազատեաց․ զալիւսո ծառայդ
երգով զքեզ սակաւ գովեաց․ բարեխօ
սունիմք զքեզ՛։

Գլխոյ պսակ զարմանալի· թագ ոս
կեհուռ և հրաշալի· ընդէր այնդ ե
ցար 'ի փայտի· աղիք ծնողին յորժ
գալարի։ Մ.յիմ լոյս համաստփիւռ որդի·
'ի հօրէ ծագեցար երկրի· փուշ պսակացդ
մրիւն հեղի· սիրտ իմ տոչորի և տապի։
Լուաւ ս͞բ հրեշտակն ս͞բ կուսին· աղա
ղակէր խնդրէր զորդին· ասէ մի լայր կոյս
տիրածին· յարիաւ չէ աստ քո միածին։
Որ դու խօսիս պարտիզպանին· զի նայէ
հաւն յ͞ս որդին· զքո տատրակն և զաղաւ
նին· մի լայր ս͞բ կոյս տաճար բանին· Նշա
ցումն է հրէից ազգին· ոչ գտին զմարմինն
յ͞սին· պահապանաց որ անդ եդին· պա
կուցեալ յոյժ մեռանէին։ Ա͞է առաքեալք
նեն տխրալի· անմխիթար լամ ողբալի· ա
ւետեաց մագդաղենացի· տեսի ասէ ես կեն
դանի։ Տիրամայր ս͞բ կոյս մարիամ· զուար
ճացաւ միշտ յարաժամ· յորժամ լուաւ
ձայն յարութեն բարձաւ անէծքն տրտմա
կան։ 'Ի նոյն ժամու մեռեալք յարեան·
եկին քաղաքն յցուան· ուրախացան և զուար
ճացան· յարեաւ ք͞ս ա͞ծն բան։ Նօրինակ
միուս անգամ· 'ի գալստեան տ͞ն յատեան·
և 'ի փողոյ գաբրիելեան· մեռեալք առ
նեն կենդանան։ Եւ յիշեա զկայծակն·

Գեղգեղեալ գովեն զքեզ գեղեցկաշէն
տաճարես. գոհար ակին նմանես. գո
վեն ազգ-ևազգինք զքեզ. Ո՛վ որդին գու
ծնար. անմարմնոց դու գովեցար. աշխար
հիս լոյս յայտնեցար. ածածին տիրամայր։
Լուսատեսիլ բերկրալի. լուսով լցեալ
նազելի. լսել տացես բարբառի. լոյս տա
լիթայ իսկուհի։ Ողբալով գամք առ քո.
ողորմութե՛ զմեզ լցո. որոշեալս ու ընծա
ցոյ. ով կուսածին այ. Կուսամաւք փառաց
հիւսեցար. հիւսին խորան յայտնեցար.
հօր այ հարմնացար. համասփիւռ նմա
նեցար. որ բարբիոնն ընկալար. սրբութե
մարմնով յարեար։ Տիրամայր որ կուսա
ծին. տարտամեալ յոգիս նեղիմ. տրտմագը
եալ տրոհիմ. տարեալ որդւանց տան բա
ժին։ Աշխարհիս մեծ լոյս ես. ՚ի յորդւոց
բարեխօս ես. ՚ի գեհենոյն ազատես. իսկզ
բանէ զթաս մեզ։ Սրանեալ որ իսկու
հի. երեւեա մեզ ատենի. ազատեա զիս
բերկրալի. գալուստ կոչիմ եղկելի.

Խ ոչէ օբ տաղ. ՃԳ.

Գողգոթա եկեալ կանգնեալ կառու
ցեալ արքային բազմեցեալ. աթոռ
անուանեալ ՚ի քո տաճարեալ. փայտ կենաց

որհ

թրհնեալ․ Օծեալն փարեալ․ որ արեան
հեղեալ․ աշխարհս ազատեալ․ արեան ջուր
բղխեալ․ կոյր լուսաւորեալ․ փայտկէ։
Լոյս ճառագայթեալ․ լուսոյն խառնե
ցեալ․ մեռեալն յարուցեալ․ դրօշմ երե
եալ․ աշխարհս տարածեալ․ փայտկէ։
Ողորմեա գովեալ․ զաղօթս մեր ընկալ․
հիւանդեմք տկար․ ով բժշկարար․ արա
դու մեզ ճար․ փայտկէ։ Լիւրեմք քեզ ե
կեալ․ որ սիոն դիմեալ․ բժշկէ տուն
լեալ․ հոգովեամ մեռեալ․ մարմնով մոլո
րեալ․ փայտկէ։ Սիրով զղջացեալ մեղա
գործեցեալ․ զանկեալն վեր ընկալ․ ծառայ
եմք գրաւեալ․ լեր մեզ հայր և մայր․ փա՟։
Տ՟ր յ՟ս կոչեալ․ և ք՟ս օծեալ․ ՚ի քեզ բազ
մեցեալ․ հրեշից շնորհեալ․ զմեղս թողեալ․
փայտկէ։ Սարդ կարմրեցեալ․ բազում
երանգ ներկեալ․ ադամն ազատեալ․ մե
ռեալ և յարեաւ․ և դժոխս քանդեալ․
Աւազակն ելեալ․ յերկինս վերացեալ․ թո
ղութն գտեալ․ տխմարեմք յիմար․ եմք
խորշակահար․ փայտկէ։ Աբունոյդ յե
ցեալ․ որ խաչդ յուսացեալ․ և զամենայն․
արտասուս հեղեալ․ պատուանդանիդ լեալ․
փայտկէ։ Պատուաւոր արդար․ քեզ եմք դա
ւանեալ․ խաչապաշտ եղեալ․ յարևելս հր
ճուեալ․ յարևմուտս գովեալ․ փայտնէ։
Արթուն մնացեալ․ զքեզ պաշտեցեալ․ լա

 ւով

լով դեգերեալ. քրիստոնեայքն անկեալ. քեզ երկրպագեալ. փայտկէ՛։ Պաշտօն կատարեալ. կանթեղս լուցեալ. զամբարս վառեալ. խունկ և մոմ բերեալ. նուէր ընծայեալ. փայտկէ՛։ Արանեալ գովեալ. երևիս մեզ ճար. եւթնալոյս պայծառ. արեգակն մերժեալ. դու վառեալ փայլեալ. փայտկէ՛։ Տր յն գովեալ. խաչդ կենարար. հիահրաշ պայծառ. ժողովուրդըս անկեալ. խնդրեն դեղ և ճար. փայտ կենաց օրհնեալ. Առաւօտ լուսոյին գոյնն ասամ։

Տաղ խաչի. ԾԳ։

ամա. իջեալ ած ընթան. զոր մարգարէքն խօսեցան. արիւն եհեղ վն մարդկան. ով որ քառաթև լեր մեզ օգնական։ Արքայն քս 'ի քեզ բազմեալ. 'ի վն քո օդագահեալ. օրհնեալ բազուկն տարածեալ. ով որ քա՛։ Քս փրկիչն բևեռեալ. 'ի վն քո արիւն հեղեալ. կարմրագոյն երանգ ներկեալ. ով որ քա՛։ Ծարաւելով ջրիկ խնդրեալ. զդառն և զլեղին արբեցուցեալ. մայրիկն ընդ դէմ քո խորովեալ. ով որ քա՛։ Արեգակն ընդ լուսնոյն մերժեալ. և վաքագոյր ծլուէնս եղեալ. տարերք յերկրի ողբաձայն

ողբաձայնեալ. ով ո̃ւ քա՛։ Կողն գեղար
դեւ խոցոտեալ. արիւն եւ ջուր անդէն
բղխեալ. զխաւար ակն լուսաւորեալ. ով՛.

Տաղ խաչելութեան. զոր նահապետեան Կոստանդին
ասաց. Ո՛Ս.

Ե՜ որդի իմ սիրական. ընդէր կա
պեալ կաս յանդիման. սաստեալ
հրէից որ մերժեցան. ցաւօք լցայ
անբուժական։ Քաղցրիկ որդի ք̃ս եւ
բան. անմեղ գառնուկ անպարտական.
բժշկեցեր զամենեսեան. վայ գոչելով
բողոք բառնամ։ Ով անգրանիկ եւ սրբա
զան. հոգւոյս հոգի տ̃ր եւ իշխան. ով մատ
նեաց զքեզ ով հրաշազան. սիրտս տապի
ողբամ կոծամ։ Ով իմ որդեակ եւ աննման.
ով համափիւռ եւ պայծառ. առ զորդի
իմ ով սիրական. աչա՛ մեռանիմ անկեալ
կամ։ Ով իմ տատրակ ո̃ւ աղաւնի. զինչ
եղև քեզ այսմ հանդիսի. ընդէր կապե
ցար սիրալի. ընդէր հուր երկնից ոչ զեղ
ցի։ Ով տիրամայն չար հրէայք. սադայէ
լի միաւորեալք. որդի գեհենոյ կոչեցեալք
զինչ արարք որդեակս անիծեալք։ Ով չար
յուդայ ուստ աշակերտ. ընդէր մատնե
ցեր զվարդապետդ. զմեղս քո եթող քե
ծ̃րդ. վաճառեցեր զվարդապետդ։ Ա այ

կնձ

ծնձ որդեակ իմ սիրական. ընդէր կապե
ցար անձկալի. սիրտիմ ճմլի և տոչորի. ան
ճար եղէ անբուժելի։ Այ ծնձ որդեակ
իմ միածին. երկնից իջեր հօր միածին.
ով հրեայքն ըմբռնեցին. ընդէր աստեղք
ոչ թօթափին։ Այ ծնձ որդեակ կոյս
աղաւնի. անպարտական և նազելի զինչ
վնաս եդին քեզ սքանչելի. չար հրեայքն
զեռայի։ Այ ծնձ որդեակ հոգւոյս հո
գի. 'ի քէն սասնին երկինք երկրի. ո՞ կա
պեաց զքեզ իմ անձկալի. լոյս աչաց իմոց
խաւարի։

Ո.Օ։

Վուժ սրգոյ խաւար մթան հասին. և
աղիք ծնօղիս գալարին. տեսանեմ
զանկապն լին. կապեալ պաշարեալ տանին։
Ո՛ հրեայք զինչ արար իմ որդին. յարոյց
զորդեակն միամօրին. փոխանակ բարու
թե կալայք միամօրս և միածինս։ Լոյս ա
չաց անդրանիկ հօր միածին բանին. կալան
տարան պիղատոսին. սուտ վկայք փարի
սեցիք. թխացուցէք զձեր զոգին։ Ողոր
մեցէք գերոյս յերկեր սիրոյիմ. հրեշտակա
պետք և ուռնաւորք վերին. ուրեն զաւե
տիսն ողջունի. աշա՛ լոյս իմ չիջանի։
Միացումն եղև արեգական լուսնին. խա
ւարեցաւ մէջ օրէին. հող՝ և ջուր՝ օդ՝ և
շարժեցան հիմանց յերկրի. Արտաքեկ ան

կեալ յերկրի ստուիմ. ՚ի փայտ խաչին բևե
ռուեցին. փուշ պսակ ՚ի գլուխն եդին, գե
ղարդեամբն խոցեցին: Տէր իմ յոյս ողոր
միս հրեից ազգին. ոչ հանդուրժեմ առա
ջոցի իմ. առանց քո ոչ լինիցիմ, ով Ջուր
կենաց ահա տապիմ: Իմ տատրակ ոչ առ
նուլ այլոց զորդին. յոհաննէս շնորհեցեր
տէր իմ. ոչ փոխարկեմ զԹագաւորդ. զվար
դապետդ ընդ ձկնորսին: Եւ մեծ տես զոր
դիդ քո փայտին. լոյս աչաց իմոց խաւա
րին. հնարաւոր տէր բոլորից. ծագեայ
զլոյս քո սքանչելին: Արեւուն եղև տա
րերք երկրի. մեռեալք առնեն զերեզ
մանի, վարագուրն ծըռեն եղեալ. զա
լուստն լայ անքուժելի.

Խաչելութեան. Ո՚Ա:

Գլխոյ պսակ թագըդ պարծանաց,
ըմբռնեալ ես ՚ի չար գազանաց,
զփայտ խաչին ընդէր ես բարձած,
վա՜ որոյ լամ արիւն արտասուեմ. չհան
դուրժեալ ընդ քեզ մեռանիմ: Արքայից
արքայան ըմբռնելի. այժմ երևիս տկար
՚ի մարմնի. Թուք և ապտակ ձեռօք հար
կանի. վա՜ որոյ լա՛: Լոյս ծագեցար խա
ւար աշխարհի, տէր ցաւք ՚ի քէն փարատի,
կաղաց կուրաց եղէր սպեղանի, վա՜ որոյ լա՛:

Ողորմեցար Նայէն քաղաքի· յարուցեր զոր
դւոյն միամօրի· այժմ զքեզ տեսանեմ 'ի
խաչի· վա որոյ լա։ Հիւանդաց բժիշկ
ցաւոց սպեղանի· Թողութեն շնորհեցեր
պոռնկի· զինչ վնաս եդին 'ի քեզ աղաւ
նի· վա որոյ լա։ Ովածք գայլն 'ի քում
քարոզի· կերակրեցեր 'ի յանապատի· փո
խանակ ջրոյ տան 'ի քեզ լեղի· վա որոյ լա·
Տես զաբրիէլ ճարե դեղ չգտի· ոչ հերով
դի ոչ պիղատոսի· ընդէր երկնից աստեղք
չթօթափի· վա որոյ լա։ 'Ի յերկնից դասք
ուռնաւորի· լսեցոյ զայս թէ էն 'ի խաչի·
գուցէ իջցէն որդեակս աղ տի· վա որոյ լա։
Երկինք յերկիր 'ի յահեղն սարսի· հողմոք
եծով մշտ հնազանդեցի· այժմ երևիս
տկար 'ի մարմնի· վա որոյ լա։

ՂՐ։

Պաշխարոցիւ քեզ վարէր· արիւն ար
տասուս թափէր· զմայրն քո բոզոք
բարձեալ աղէր սէր։ Վայ իմ հեզ որդ
եակ ասէր· պատուանդանին թաւալէր·
զմայր քո ողբով լայր լացուցանէր։ Լոյս
աչաց որդեակ ասէր· աղի ողորմ խոցո
վէր· զմայրն քո առ զոգի իմ հայցէր·
Ողորմիս աւազակին խաչօղաց հրէից ազ
գին· մայրն քո անկեալ փարիւր լալագին։
Հիւանդաց բժշկարան· ասէր մի լայր
մարեամ· յոհաննէս առ քեզ որդի բարե
կամ։

կամ։ Սուգ արտասուաց քոց նեղիմ․ սե
րուն քաղցրիկ մայրիկ իմ․ քան զարիւնս
և քան զօդուածս տիգին․ Տառապիմ
լամ և նեղիմ․ ծարաւի եմ պաղատիմ․ ժա
մէ լինձ 'ի ձեռս հօր աւանդիմ։ 'Ի թար
ձանց ումն առաքի․ ամենաշըր սբ̃ հոգի․
նա լիցէ սուգ տրտմութեան փարատի։
Լծակից հօր և որդւոյ անկեալ եմ․ 'ի դրունս
քո մեռեալ եմ․ զօրութե̃դ առողջացոյ։

Տաղ Յարութեան․ Ձ՛Թ․։

Այսօր աւետիս համայնի․ համատա
րած աշխարհի․ զանթաքչելն
ծ՛ ծ՛ն երևի․ հաւըն զարթեաւ
հաւըն զարթեաւ․ Քս̃ յարեաւ։ Այսօր հը
րեշտակք սասանեցան․ պահուցեալ անկեալ
մեռեան․ 'ի յահէ մ̃ծութե̃ն․ հաւըն զարթե՛։
Այսօր մարմինք սրբոց յարեան․ յեր̃մ քա
ղաք լցուան․ հարցանէին զյս̃ առաքեալն․
հաւըն զարթե՛։ Այսօր հաւատացեալք
ցնծան․ նիկոդիմոս յովսեփոս այն չար
հրէայք սըգով լցան․ հաւըն զարթե՛։
Այսօր կղէոպայնք խնդան․ Ճանապար
հին պատահեցան․ զարմանալով ըսքանչա
ցան․ հաւըն զարթե՛։ Այսօր յոյժ լայ
կոյս մարիամ․ իւղաբեր կանայքն ընթա
նան․ խնդրեն զմարմինն Տ̃րունեան․ հա՛։

Այսօր

Այսօր դժոխք լուսով լցուան. բարձան
անէծքն որոմուԹե. մեծ մարգարէքն
հրճուեցան հաւըն զարԹե՛ Այսօր շըղ
Թայքն հալեցան. զօրուԹն չարին տկա
րացան. և ազատեաց զամենեսեան. հա՛.
Այսօր հարցին առ պ. րոիզպան. մագ
դաղենացին մարիամ. գալուստս երգեաց
տաղս ատեան. հաւըն զարԹե՛.

Տաղ Յարութեան. Ա.

Անխեալ խաղաղեր կայքն 'ի միասին.
շուրջ զգերեզմանաւ փարեալ Յսւ ապե
ին. գտեալ զպ. րոիզպանին զԹոր
հարցանէին. վն որոյ լայ գոչեալ գոչէ
մարիամ կոյս. բարեխօսեայ մծ որդւոյդ
տիրամայր կոյս: Ազերսել վողբայ խըր
րէ զկուր զորդին. աւէ վայ ինձ քաղցրիկ
որդեակ միածին. բաժանեցար վն ադա
մայ 'ի փայտին. վն որոյ լայ: Յորժամ
զինուորքն պահէին զքէ մարմինն. յան
կարծօրէն յարեաւ միածին որդին. մա
րիամայք հարցանէին հրեշտակին. վն
որոյ լայ: Նարաւելոց ջուր քաղցրահամ
մայր բանին. յոյս ախոյեան քրիստոնէից
երամին. որ վն մեր բաժանեցաւ քո որդին.
վն որոյ լայ: Արեգակն և լուսին տարտրաք
ողբային վն յիշարշարանացըն փրկչին. ա
աւէ

սէ մի լայր քաղցրիկ մայր ածածին. վն որդ։
Կամաւ եկաւ զչարչարն մարդկային. վն
բնութեն տարածեցաւ 'ի խաչին. յարեաւ
և ազատեաց զմեզ զամենեսին. ազատեայ
զքո գալուստիկդ սբ մարիամ կոյս։

Տաղ Յարութեան. ՄԳ։

Զային ողբալով աղաղակելով. ջան
ուր երթիք ասելով ըղձական սիրով։
Ո՛յ չար հրէայք ընդէր նստեալ
կայք. զինչ եղև մարմինն կուսա
ծին. ով չար պահապանք։ Լուսազգեաց
կանայք դուք ընդէ՞ր յոյժ լայք. յարեաւ
զի խնդրէք զխաչեալն. յարութիւն և կեանք
Լ՝տցեալ կային. հարցեալ խնդրէին. ե
տես զյն միածին մագդաղենացին. Ով
դու մարիամ. ցնծայ յարաժամ. օծեալ
միածինն խնդրէք. համբարձմանն տես
ցես. Որբասնեալ կանայք. զո՛ խնդրէք
դուք աստ. ողորմուտ ընդէր ողբայք
լայք. մի տխրեալ ձնայք. Տար դու զա
ւետիս. վեհ աշակերտիս. 'ի տեղին գնաս
ցեն և լացցեն. և անդ զիս տեսցեն։

Տաղ Յարութեան. ՄԴ։

Գոհութեն փառք մն արարչին. և

ցնծու

ցնծութն մեզ պարգևի. յարեաւ Քս այս
կիրակի. աւետիս տամ Հայոց ազգի.
Այսօր դժոխք լոյս ծագեցաւ. գունդքն
գիւաց հալածեցաւ. դերեալք բանտէն
արձակեցաւ. զմարդկան ազինս ազատե
ցաւ: Լոյս ծագեցաւ մեզ աշխարհի. լու
սաւորեալ յաղագս երկրի. այսօր և մեզ ցող
պարգևի. և հոգիս մեր պայծառացի:
Ուրախութբ հաղորդեսցուք. արժանա
ւորք եկայք արբցուք. մարմինն արիւնն
կերիցուք. անմահութն փոխարկեսցուք:
Սբ Երմ քաղաքի. լոյս հիահրաշ գերեզ
մանի. ով ոք այսօր ագաւորի. սաղայե
լի դաւան կարգի: Տիրամայր Տե Ածածին.
լալոտ աչօք պատուեան դանին. խնդրէ
զորդին իւր միածին. յարեաւ այսօր Քս
որդին:

Պտտորոտոց. Ս՞Պ.

Զալարի ոգի իմ. Նուաղի երկնչի գա
լստեանն յն. սասանի զարհուրի.
ձեր շնորհ պարգևի. օրհնեալ պա
տուրագի: Անճառելի խորհուրդ
հրաշալի սքանչելի. Յերկնից իջանէ տա
րածի աշխարհի ձեր շնորհ պարգևի:
Ողորմութն հեղցի զղջացելոց գնդի. Թո
ղութն լիցի շնորհիւ Տն յն. ձեր շնոր:

Լուսեալ պսակ դնի արդարոց ընխմբե
ցող երկնից իջանի. ծառ կենաց բուսա
նի. ձե՛ր շնո՛: Սրբափայլ սնանի. բարու
թե̄ լնանի. եթէ որք յուսասցի արքային
յն. ձե՛ր շնո՛: Տ̃ր յս̄ միածին անկեալեմք
'ի ստորին. ողորմեայ ամենից մարդասէր
կուսածին. ձե՛ր շնո՛:

Տաղ Պատարագաց. ՍԳ:

Գունով երանգ պճնեալ տիպդ հրա
շալի. ունիս շնորհ պէսպէս յոյժ
զարմանալի. միշտ ճաշակես մար
մինն արիւնն ք̄ի. հրածորան հո
գին 'ի քեզ իջանի. շնորհք ա̄ծային 'ի ձեզ
հովանի: Ա̄մ ենօրհնութիւնք աստ կատա
րի. տաճար խորան կազմի. օծեալն իջա
նի. յանդիման ընդ դէմ քո բեմբին նստ
ցի. հրածո՛: Լցեալ մեծ խնդութբ̄ մր̄
զեկեղեցի. մանկունք նուագեալ պարեն
ձայնիւ սիրալի. երգեն փառաբանեն զե
լո̄մ 'ի յերկինս. հրածո՛: Որ քան խնդիրք
այսօր կատարի. ներգործութի ոգւոց բազ
մաց լինիցի. ով̄ զցող երկնից իջեալ ծա
ւալի. հրածո՛: Լուսահրաշ հայրապետ սր
բազան բարի. յիշեայ զժողովեալս 'ի յայս
հանդիսի. դեգերեալ նկատեն սիրով ըղ
ձալի. հրածո՛: Սրտաբեկեալ այրի հո

գւս

գիս պաղատի. տրոհեալ անկեալ կապեալ
'ի ձեռն դաւաճի. բարեխօսեայ հանդէս
փրկչին յի. հրաշ'ո՛։ Տէր վարդապետ և
հայրապետ սքանչելի. մի զրկեցիմ օրհնեալ
տեսոյն յի. միջնորդութբ պատարագիս
հաշտեսցի. հրաշ'ո՛։

Գ. ձայն պատարագաց. Ս՛Լ։

Գովելով երգեմք աւէտ լուսեայ սան
թա՛ մարիա՛։ Ր.ւէ մարիայ կուս
թիէ. առ որդիտ բարեխօսէ.
այսօ էօս պաղատէ աւէտ լուսեայ սանթ՛՛։
Լաւ ով գօջմամբ աղաղակէ. գլու խ ա
ուաք եալ սանթափ թութէ. այսօ էօս։
Սուրբ խարար բամակն ըմպէ. իննօմինէ
փ.ւթ ութ ասէ. այսօ էօս. Յ ի ուսեալ
պսակ ընտրելոցնէ. էդ սպիրիդուս էգ Փի
լիէ. այսօ է՛։ Սո րբ հոգին միշտ զարդա
րէ. սանթա բաւլօս բարեխօսէ. այսօ է՛՛։
Տն վեհին փողն գոչէ. զմեռեալսն 'ի դա
տաստան կոչէ. թէսպօտ գալուստ զքեզ
պատրաստէ. աւէտ լուսեն մ՛։

Տօղ պատարագաց. Ս՛Զ։

Բահոյք փոյլեալ երևին այս հնդես.
անմարուեստ զարմանաքինչապես. և

'ի

'ի վր բոցատեսիլ նստեալ տնօրապէս. վս
որոյ սարսափիմ և դողամ սոսկամ ես։
Երգական խաւարբի 'ի լուսոյն հանդէս.
և աստեղք թօթափին 'ի բարձրութէս. տա
ջարեալ կիզեսցեն զմեղաւորս. վս որո՛։
Լուսեղէնք լուսազգեստ թևս տարածա
նին քաղցրաձայնք զմայելիք նուագեն մե
ծաձայն սոսկալի փող գոչեն. վս որո՛։
Սւռնաւորք պատրաստին գալ առ մեզ.
վարելով տանջեսցեն անխնայապէս. սլա
ցեալ չար որդունքն գան առ մեզ. վս որո՛։
Լուսելոցն խմբից փառս երգեն ձքի միա
ցեալք. ցնծասցեն դրունք երկնից. զուար
ճացեալ 'ի ժամու բացցեն. վս որո՛։
Արտաքսեկ կաշկանդեալ կապիցիմ. 'ի կաթ
սայն բորբոքեալ. երկնչիմ թէ արկցեն զազ
րալի մեղացս իմ տանջեսցեն. վս որո՛։
Տաճար սբ անարատ օգնեա մեզ ազա
տել որսողէն կարօղէս. պաղատիմ թօթա
փեայ 'ի հնոցէս. վս որո՛։ 'Ի բացեայ բա
ժանեալ անջատիմ. անխնայ և անգութ
քայքայիմ. երամոցըն յուղղոյ արտաքս
իմ. վս որո՛։ Ա̃ծ որ և զիս ստացեր. վս
մեր քո զորդին իջուցեր. վերածայ զիս գե
րիս. մի ջնջէր ըստեղծօղ ողորմած մար
դասէր։

Գլորեալ ընկճեալ 'ի դաշտային սատորին· գըտան զիս վէրք գռեհիւք լցեալ անհնարին փարատեայ վէրս տաճար խորինդ լուսածին։ Ներեւոյթ հինն անիծից Թշնամին· արկեալ 'ի լանջս շըղ Թայս սառեալ ծանրագին· լուծեայ ըզ կապս· տաճ։ Լուսազգեստեալս առաւ զանաւ վերստին· սնաւ զգեցոյց եհան ըզ լոյսն նախկին· զգեցոյ զլոյս· տաճ։ Մպ գերին 'ինչդեհի տխրագին· շրջափա կեալ 'ի Թանձրամած խաւարին· ծագեայ զլոյս· տաճ։ Հիւանդ եղէ պէսպէս մեղօք անհնարին· ենԹադրեալես բժշկա պետ միածին· բժշկեայ զվէրս· տաճ։ Սով եւ սրած սղալանք դործոյս դարանին· կուպր եւ կապար եռեալ 'ի ժանդ կաԹսայ ին· հեղեայ յիս ցօղ· տաճ։ Տն ահալած լինիմ հանդէսն ահագին· տրոհեալ վա րիմ 'ի հրանիւԹիցն գնդին· Թափեայ ըզ գերեալս· տաճ։ Ի յաջակողմ կանգնեալ հանդէս միածնին· ամէն օրհնեալ սրբու հի ածածնին· բարեխօսեայ· տաճ։ Ի հին եղեր տաճար կազմեալ կուսածին · եւ էակցին արտասուաԹոր 'ի խաչին· նըբ արտասուացդ ողորմեացիս դալըստին։

Փոխեալ էակից հօր և որդւոյ հոգի̃
ա̃ծ ճշմարիտ. անժամբ երբեակ և
մի. քև հրճուեալ բերկրին մանկունք
ս̃բ սիոնի. միշտ լեր մեզ թիկունք
ամենազօր ս̃բ հոգի։ Ամենակարօղ նորո
գօղ ս̃բ հոգի. մեռեալս յարոյ տղմի մե
ղաց լքի. օգնեայ զօրացոյ մեռեալ ոգիս
մերժի. միշտ լե̃։ Իցեալս մեղօք անկեալ
յերկիր սփռի. լցցես քում շնորհիւ լի
ցին տուն և տեղի. ս̃բ առաքելանաւ կոչե
ցեր զիս որդի. միշտ լե̃։ Ողբամ և կո
ծամ ձայն արձակեմ. թաղձի մոլորեալ
անկայ 'ի ձեռն առաքակի. առաջնորդե
լով խառնեսցես քում հօտի. միշտ լե̃։
Խուծեալ տարտամեալ. տարորոշեալ
տանջի. հոգիս և մարմինս 'ի ձեռն չար
դահճի կարողացոյ ո̃ր մարտնչել 'ի դևին.
միշտ լե̃։ Ա̃ծ արասցես զիս. անզօրս զօ
րասցի. փարթամացուսցես զաղքատս ան
կարի. լուսով քո լցցես խաւարս լուսաւո
րի. միշտ լե̃։ Տուր ինձ ցնծութի̃ ո̃ր
ստեղծող բարի. քոյին զօրութ̃բ մռայլ
չարին մերժի. լալով դեգերեալ դալ
ուստր յերկիր սփռի. միշտ լեր մեզ թի
կունք. ամենազօր հոգի։

Պաւղ կամիմես ՚ի ձեր պահճան. ով
իմ եղբայր և պատուական. լուեալ
եմ ծաղկունքդ աննման. պատրաստ
լեր հոգի. հիւրեմք քեզ եղբայր իմ պա
տուական. Րնուշաբան և շարական. ու
նիմ ընդ իս յոյժ քաղցրաձայն. քահանայ
և սիրուն էշխան. պատրաստ լեր. Ի.խանա
մես և զարմանամ այդ տօլապներդ որ պը
տոյտս տան. ձայն արձակեն յոյժ քաղց
րաձայն. պատրաստ լեր. Լուեալեմք թէ
ողորմածես. անուն բարի և սիրական.
մրգեր բազում ՚ի քո պահճան. պատրաստ
լեր. Սրբահամ գինի ահա լից. ամենե
ցուն կեահի ժամ ժամ. զձայն հաւուցն
զմայլական. պատրաստ լեր. Տես քեզ ա
սեմ ով այդէպան. ինչ որ ունի բեր այփ
ատեան. օրհնեալես դու և քո պահճան.
պատրաստ լեր. Ինչ որ դու զմեզ կու պա
տուես. չէն կենաս դու և քո պահճան.
ադէն դրախտին լինիս արժան. պատրաստ
լեր. Իղկելիս լայ ամ ժամ. խնդրէ ըզ
դրախտն եդեմական. այս ունայնէ և ան
պիտան. պատրաստեսցուք մեք կոչմանն
այն. քե լսել զձայն։

Տաղ հոգևորական · ՄԺ։

Գովեստ բերկրանաց կազմեսցուք · այս հանդիս աւուր տօնի սբ պատարագն համայնի · պարեսցուք այսօր լացցուք մեք առ յն միածնի · Ամենեքեան գումարեսցուք · օրհնեալ հանդէսս աւուր տօնի · երգ և տաւիղ հանդերձ քնարի · պարե՛ · Լոյս համասփիւռ իջանիցի · վեհ ահեղէնայս խորանի · զարմանահրաշ շնորհիւ լցցի · պարե՛ · Ողորմութն հօր արքայի · և սբ հոգին տարածիցի · օրհնեալ լիցուք այս հանդիսի · պարե՛ · Հիւանդ հոգիս մեր դեգերի · խնդրէ հանդէսս սպեղանի · բժշկապետ յն որդի · պարե՛ · Սրտաբեկեալք աստ սփոփի · որ քոյ հոգւոյն կարողասցի · առատապէս ծաւալեսցի · պարե՛ · Տօնի սրբոյս միջնորդեսցի · առ բարերարն համայնի · կենարար խաչն ածածնիւ · պարե՛։

Ապաշխարանք · ՄԺԱ։

[?]երի մարդ ընդէր ես գերի · ազատեայ զքեզ լեր արի · կապեալ ես անլուծանելի · արձակումն 'ի տնէ լիցի · ազատումն 'ի տնէ լիցի։ Այ խղճուկ զինուոր սբ տառի · աւետարանա-

կան

կան բանի. բժիշկն ամենից ողորմի. առ
ձա՛։ Ուր ով մարդ խրատու բանի. ա
ւաքելոյ Թղթոյն երգի. գողք և բամպա
սողք արտաքսի. առձա՛։ Ողորմուկ խոնար
հուկ շրջի. այն որ իմաստուն անուանի.
հպարտքն պյ ատելի. առձա՛։ Իւրեմք
մեք նման ըստուերի. չեմք անմահ որ
խնդամք պարի. տարրեղէնք մաշկեղէնք
կոչի. առձա՛։ Սատանայ նկատեալ նայի
ան զեղջ մեղաւորաց գնդի. անշէջ հուրն
'ի դժոխս վառի. առձա՛։ Տես գալուստ
լեր լալոտ աչվի. արտասուք գործեայ սպե
ղանի. գթասցի բժիշքն ամենի. առձա՛։

Տող գանձոց խոստովանութեան. Ս՛Ժ·Բ·։

Քնտակ տարրից անձն իմ ունի. սիրե
լի անքակ տելի. անհաշտելի. Բարիւն
և մաղձն ջերմասցի. վ՟ն այն մեղս կու
տեալ բազմասցի. Թշնամիէ անհաշ
տելի։ Իւակացք ենք քարանձաւի. Ձգնու
Թ՟ք հազիւ սանձիցի. Թշնա՛։ Ողորմու
Թ՟ն ՟քի. հասցէ Թիկունք քեզ ով գերի.
Թշնա՛։ Ինանդացար Թէպէտ երկրի.
միշտ լեր արԹուն լալոտ աչվի. Թշնա՛։
Սատանայ նկատեալ նայի. ջանայ խնդայ
որ որսասցի որ որսասցի. Թշնա՛։ Տնանկ
յիմար արա՛ զբարի. գողեայ նման մանասէի
մանասէի. Թշնա՛։

Ս՟Ղ․Գ․

Արկեալ է կարթ առ ընթացս իմ․ միշտ որսամ զիս խաւար չըտին խաւար չըտին․ զի թշնամին հենն անիծից անմարմին․ Թ՟է ընթացայց առ ՚ի լերին․ և անդ գտեալ որսաց զանձն իմ․ զի թշնամին է․ հէ՞․ Եթէ իջի խորս ըստորին․ և անդ գտի տուն բանսարկուի բանսա՞։ Ահ թէ ո՞ւմ զի՞նչ լինիցիմ․ զի չեմ արծիւ որ թռչե ցիմ որ թռչիցիմ․ զի թշնա՞։ Թ՟․ արձր մարմին մածեալ ունիմ․ նա՛ թափանձիկ միշտ ըմբռնիմ ըմբռնիմ։ Ո՛ր և հնար դեղ ուղիցեմ․ զուարթուն երկնից թիկունք լիցին․ զի թշնա՞։

Ս՟Ղ․Գ․

Կիր առանձնեաց կիր աուութ՟ն․ կրեն յաւէտ բնութ՟ն․ ձգնազգեաց երևի կիր մաքրութ՟ն սրբութ՟ն․ թարց գործոց հաւատք ոչ լինին․ գործնէ կիր և ձգնութ՟ն ով բարեբար շնորհեայ երկնից կարօղութ՟ն զօրութ՟ն․ Ըս՟ տառից բանալիք․ արուեստ քերթողութ՟ն․ ձայնաւոր ընդ բաղաձայնի շարախառնեալ կրթութ՟ն․ ութըն մասանց հոլովելոյ․ տեղեկանայ հմտութ՟ն․ ով բա՛։ Յորժամ կարգ առնիցես եղբայր սքեմ աբեղայութ՟ն․ առ զբանալիս տառից սրբոց բացցիս մտաց հասութ՟ն․ որով գտցես պարգևականն․ քարտ

զեսցես

զգեցցես ուղղութիւն․ ով բա՛․ Ի յարաւելոց
ջուր ընձեռես զօրութիւն իմաստութեան ա-
ւետարանական բանին․ սփռեայ յերկրի
լիութիւն․ հաս ժամու և տարաժամու․ քա-
րոզեայ իմաստութիւն․ ով բա՛․ Ա՛շխարհա-
ծուփ կենցաղս սանձեայ․ որ են սուտ յու-
նայնութիւն․ եթէ խնդրես զմեծութիւն․ ա-
հա՛ վեհ իմաստութիւն․ զի անուն օծելոյ
ասի իմաստութիւն զօրութիւն․ ով բա՛․
Կրթեա՛յ զքեզ ճշմարտութե͞․ և գտցես
զարքայութիւն․ երանելեացն խառնեսցիս․
լսիցես ձայն քաղցրութիւն․ 'ի սեղան հօր
բազմեցուսցեն․ մատռուակէն բերկրու-
թիւն․ կայծակ գալուստ քարոզեայ միշտ
իմաստութիւն յուղղութիւն․

Ա՛Ժ․Ը․

Գառանձնուկ ընդէր տրտում եղեալ չըք-
ջիս․ ելեալ շրջիս․ թէպէտ ոմանց խօ-
սից վերաւորիս վերաւորիս․ զհայր և զոր-
դի հոգի միշտ դաւանիս խոստովանիս ըն-
դէր տրտմիս․ Ա՛յ նազելի եղբայր գոր-
ծեայ զբարիս գործեայ զբարիս․ թէպէտ
ապերախտեն նամանակաւ նամանակիս․
զհայր և զո՛․ Տո՛ւր ինձ բնաւ այլոց մի
տխրեցիս մի տխրեցիս․ թէպէտ ոչ գոյ
բարի այսմ աշխարհիս այսմ աշխարհիս․
զհայր և զո՛․ Ողորմութեամբդ քո միշտ
գութ շարժիս միշտ գութ շարժիս․ ա-

շակերտաց

ջանկերտաց քոց շնորհ ընծեռաս շնորհ ըն
ծեռս զհայր և զո՛։ Իմանանդմեա եղբայր
ապերախտից ապերախտից․ և խառնեալեն
ուրացողաց դասուց գնդի․ զհայր և զո՛։
Ո՞ք որ վայրենացեալք նման խոզից նը
ման խոզից․ ամրացուցեալ ունկն իւր յի
ժից քարբից յիժից քարբից․ զհայր և զո՛։
Տէր իմ էակից բան և բոլորից և բոլորից․
կայ ողուն շնորհեայ նեցուկ սրտիւ․ զհայր
և զո՛։ Իմք սուտեն այսմ աշխարհիս աշ
խարհիս․ միայն դու լեր փրկիչ տր հա
մայնից տր համայնից․ զհայր և զո՛։ Իէն ու
նիմ շնորհ հիացուցիչ հիացուցիչ․ Երրոր
դութեն յուսամ եմ ցաւալից ցաւալից․
զհայր և զո՛։

ՄԺՕ։

Եկեմի միզտուշտի էնկինէ․ ըրայէթ չին
տի զէնկինէ մէհ պուպ տարթլմըշ
տէնկինէ տօստուձ նէմակըլանմշան․ տօս
տըմ նաղըմ թէզ ալչաք լանըրսն։ Բ․յըլան
կունտիր ուճէտէ չէ փափ վէրիր օլտու
նեայէ տօստ․ պուլուտ մէրտէսին չէ
քէրսէ տօստըմ։ Հ՞ թագաւոր կէլիրսէ․
մէհ շէր տիւանըն քուռաբսայ պրօ․ այը
լան կուն մէջի օլուբսայ․ տօստըմ։ Օ՞ ով
ծով աչէրդ մէսթանէ․ քէնտին ալլահայ
քու լէյլէ պրօ․ էհսար օլ ձէննէթ ալէյէ․
տօստըմ։ Բ․կլամամ պէնի չուն ֆէնայտէ․

նիչլին տալմըշըն էնկինէ պըրծ. մուհապէ
թին տուլթ հիտայէ. տօստըմ։ Կօկտէ
գլան էշէայէ աշըք օլսան հէյ փիրատէ
պըրծ. քապուլ մաքպուլըլ հիտայէ. տօստըմ։

Ա՛Ժ։

Պ. խտես թէ աշխարհն այս յաւխտենա
կան. որ այն քան բէրկրութը միշտ
ցնծաս ժամ ժամ. շուֆէնա տուեայտէ
կուլէրսին ազաձըք զէման. տայըմ թօպէ
էյլէ կեչմիշլէրին եան։ Մ՚ծն 'իակն արկէ
վը՛քո բնութը. ընդեր զանազան մեղօք
կաս ով թշուառական. սէն պիր էտնայ
գուլըըն հէյ աշեմ. տօն կունա ընտան.
տա՛. Այնատարած աշխարհս եղեալ ես
անբան. ընդէր գործ մի բարի չէրէխ
քեզ ձան. տօստ սէնի խաքտան հասըլ
էտէնէ շուքրէդ հէրտէմ. տա՛։ Ով պատ
կեր արարչի լաց ամ ժամ. ստէտ աշխար
հիս անկեալես քնոյ մահուան. պէ նիչէ
պիր ուուրսն պիրիձիք օյան տայըմ Իւր
եղեալես սատանայի յաւխտենական. գօջէայ
աշ արարիչն ազատիչ մարդկան. էզատ
էյլէ սին սէնի հապիս չէյթանտէն. տա՛։
Սիրտս և զէրիկմունս քննէ. գրեալէ դաւ
թեան. կարծես թէ 'ի ծածուկ գործես
դու զայդ բան. նէ քատար սըռ վարիսէ
ձուլէսի պէյան. տայըմ Տէր իմ ատէ մեզան
մարդ մոլորակյան. դարձոյ զիս 'ի չարեաց

զանազանութեն · լուծութիւք չեշմեսինտեն
սու վերսեն տէ իչսեմ. հեմեն թօղէ
էյլէ կեչմիշ լերինեան:

ՍԺԸ:

Պ. արշըլը մեղաց շաղախեցայ. մեղայ տր՟
մեղայ. 'ի ժանից թունից խոցոտեցայ.
ռուհ ուլ լայ: Ընկեալ կորուսեալ մոլո
րեցայ. մեղ տր՟ մեղայ. կունահ իչինտէ
ղարղ օլմուշեմ. թօպէ աոհ: Եղի ար
բուցի հոգոյ իմոյ. զի սեաւ զգեցայ. Ճանձ
կայըրմ քարալյաթըմ թօպէ աոհ: Որ ժամ
փառօք հօր դատել զերկիր. մեղայ տր՟
մեղայ. խեստէ օլմիշեմ փեք չարեսիզ.
թօպէ: Սաստիկ հարուածոց պատահե
ցայ մեղայ տր՟ մեղայ. սաղալըդ վիճուտըմ
յս՟ քս՟. թօպէ. Տաճար կազմեցայ հոգոյն
սրբոյ. մեղայ տր՟ մեղայ. օ քօշճիկեզի
վերան էդտիմ. թօպէ: 'Ի յերկնից իջեր
կորուսելոց մեղայ տր՟ մեղայ. սուրիտեն
չքտըմ օյտըմ ճիտայ. թօպէ: Նորանեալ
տը կոյս մեծ տալըթայ. մեղայ քեզ մեղայ.
գալուստ վարդապետ գուլճուկազըմի է
զատ էյլէ:

ՍԺԹ:

Պ. րեմ դիր մխիթարական. շահաւէտ
և օգուտ մարդկան. իբր յերկնից պար
գևեալ. էշխդճան նամիշան. հէյ ատէմ
տէն կունահըընտան. հան 'ի սրտէտ զզա

զանն

զանձն այն։ Ուսէ ած զմծղսասէրն այն. որ նախանձոտէ և անբան. սատանայիէ բնակարան. էշի՛"։ Այնասիրտ լեր ով բանական. մի բարկութե՛ն մնասցիս մին ժամ. պատուիրէ առաքեալն այն. էշիթ"։ Սպ մեղու լեր ժրաջան. մի ծուլութե՜ մնաս տխրական. մի սիրեր քուն և զբօսան. էշիթ"։ Ի խացմամբ կաս մոլորական. մոլորեալ անկեալ ագահութե. առատութին գուլական. էշիթ"։ Սէ լեր սրբոց և բնակարան. որկրամոլես շուայտական. տանջիս միշտ յաւիտենական. էշիթ"։ Տես քեզ ասեմ մարդ բանական. Է. մահացու մեղքն որ կան. անկեալես բղջախոհութե. էշիթ"։

Սռ։

Պ ողորմեցիկ նազելի եղբայր պատուական պատուական. իրեկիմոէ տէրտիմ վարսըր հեմ խարեմ հեմ խարեմ. ուսոյ քինձ քում իմաստութենդ յարաժամ յարաժամ. թօպէ տէրից վիեք տիշ կունեմպիր տէրման պիր տէրման։ Ո՛ժ ժամ սուաաշխարհիս մածեալ կամ մածեալ կամ. շուֆէնայի քէնտիմի միւք սանարամ սանարամ. ժամանակիս ոչ ոքէ մեզ օգնական օգնական. թէպէ։ Նալով կեր արբ 'ի յաշխարհիս անարժան անարժան. քուռուլտիկի տաշրայեաթ պիր զէման պիր

զէման.

զեման։ Հեզ և ցածուն իմաստնագոյն գո
վական գովական։ Թէպէ։ Ապ ստուերք
աշխարհս այս։ փերիշան փերիշան։ տե
նեայ էլինտէն զարքալտըմ էլէման։ պատ
րաստեսցուք ’ի վերին կողմանն այն կոշ
մանն այն։ Թէպէ։ Ախուրաքանչիւր նոր
ըստասցուք ջան եբան ջան եբան։ Թիր
լի Թիրլի տէրտըլերիմիզէ տէրման տօստ
տէրման։ գոյն զգոյն առաքինութիւք զա
նազան։ Թէպէ։ Արբասնեալ սնանիցուք
միշտ ժամ ժամ միշտ ժամ ժամ։ քաշու
րալըմ վիճուտիմիզ չէյթանտան չէյթան
տան։ և լինիցիմք սուն և տեղի սրբութե
սրբութե։ Տես սիրելի եղբայր իմ և
պատուական պատուական։ չէփայէթ էյ
լէսին օրհնեալ մարիամ մարիամ։ տացէ
զձայն երկնից քաղցրութե քաղցրութե։
գալուստըս լայ խնդրէ զնոյն օրհնեալ
ձայն օրհնեալ ձայն։

ՄԻՐ։

Պաշարիմ նուաղիմ այս ժամ։ էյլէ տէր
տիմէ պիր տէրման պիր տէրման։ խօ
սեաց ընդ իս գեղեցկաբան։ կոյս աղաւնի
յոյժ քաղցրաձայն քաղցրաձայն քաղցրա
ձայն։ Ըմ ժամ միշտ գոհանամ։ ալլահը
մայ եալվարուրամ։ զքեզ պահեսցէ միշտ
անսասան։ կոյս աղ։ Յուսատեսիլ վարդե
նման։ ալլահա սէվկուլի եարան։ օրհնօղ

զո՛ր միշտ յարաժամ. կոյս աղ: Ողորմու-
թե՛ն ա՛ծ ական. ուզէրբենտէ օլսուն սէյվան.
ուրախացոյ զմեզ այս ատեան. կոյս աղ:
Ի՛ նուանդ եղէ հիացմամբ կամ. սէտամն
կիւզէլ հէյ խօչ մէխամ. ո՛ղ պ՛լպիլ փոզ-
րիկ բերան. կոյս աղ: Սումպուլ վարդես
և ըրէհան. Ճէ մի գուշլար սանայ եարան.
կարօտեմ 'ի քո տեսութե. կոյս աղ: Ձ՛ն մե
հին ես բարեկամ. 'ի պատէդատէ մէստէ
միտամ. տաղմեղեդ լիկ և շարական կոյս աղ:
Իմ սիրելի և բարեկամ. փեք լաթիֆսին
միրի քէլամ. մխիթարիչ իմ հոգւոյս տան.
կոյս աղ: Լ.ղանակի քում զարմանամ. փէ
րեազ էտէ՛րսին հէր զէման. կայծակին քա
րոզին նման. կոյս աղ:

ՍԻՐ:

Ո՛ եզ ասեմ ղարիպ կորիՃ. խնլ.քդ ժո
ղովէ. զի այս կեանքս խաբօղ երազ
և սուտէ. զքօսանք աշխարհիս զմարդն
ընկղմէ. հնարեայ աղատիլ 'ի չար վտան
գէ. զի մեղաց մթութի զմարդն աւէկո
ծէ: Նաւիթ և սողոմոն զինչ տարան յեր
կրէ. որդատ և աղէկսանդր կոստանդինն
ուրէ. թողին զմեծութի չու եղեն յեր
կրէ. հնա՛, Երկրութի աշխարհիս յու
նայն և սուտէ. ա՛մ գեղեցկութիք անցա
ւորէ. խոտան և անպիտան ստուեր համա
րէ. հնա՛, Հոգևոր սէրն զմարդն 'ի յեր

կենա

կենս հանէ. ոպ՟ ենովք եղիայ որ յերկին
սէ. և պօղոս առաքեալն միշտ հրամայէ.
հնա՛. Մ՛իշտ հանապազ բարիս խորհեաց
և լսէ. ոպ՟ յեսայի մարգարէն միշտ յիշէ.
ես յո՛ հանգեաց հեզոց խոնարհաց ասէ.
հնա՛. Որով լինիս դու մեծ խելամուտ
ասէ. զի ոչ տա՛ քեզ չափով որանսպա
ռէ. պաշար հոգւոյդ յառաջագոյն պատ
րաստէ. հնա՛. Ո՛նար և դեղ խոցոյդ ե՟
կեղեցինէ. ով գալուստ աղօթեայ. բա
րեխօս կոչէ ո՟բ խաչն և ո՟բ ծծածին պա
ղատէ. հնա՛.

Մ՛ԽԳ.

Գ. եղեցկութիւնքն են անպիտան. գուե
հուն՟ք ժողովեալ բազմանան. լինին
Թշնամի հոգւոյս տան. մի լինիր տգէտ և
անբան. Ր. յասօր տեսի իր պատուական.
դարպաս և գահոյք զանազան. մի կարծեր
զնա քեզ մնացական. մի լինի՛. Ս. ուսատե
ալ սիրուն ծարըրան. եկ սէր առացուք ՚ի մեր
պահձան. աշխարհս սուտէ և յունայն. մի
լինի. Ս. ակի մարգարիտ պատուական. ան
գին ակունք և շափիւղան. Թէպէտ ունիս
չէ մնացական. մի լինի՛. Ի. իանամ ոմանց
մեծութն. զգեցեալ հանդերձ արքայա
կան. յորժամ մեռանին մտանեն զընտան.
մի լինի՛. Ո՟ր եր՟մ փրկչական. և էջ միածինն
աննման. տեսեր զնա անզեղջ եարան. մի լի՛.

Տ՟ն վեհին ես բարեկամ. ընդէր անկեալ
ես չարութե. շաղախեալ մեղաց մ՚թու
թե. մի լինի՛: Իւրերուն դու ընդէր չըր
ջիս. զինչ գտեր դու այսմ աշխարհիս.
գալուստ մ՟բ հոգով վորասցիս. 'ի ջէ
վարձատրեսցիս:

ՄԽԳ:

Պ.տի աւխս ոմն գուող. և թշնամի յա
ւաջադոյն ոչ գոյր ընդիս երթագա
տի. պաշարեաց ինձ իշխանաբար և եղև
ինձ ընտանի. ազատեայ զիս կոյս միածինդ
համայնի. Նայն որ նախանձիւ լցեալէ
անբուժելի. զգեցոյ և ինձ զնոյն բնու
թին բանսարկուի. ոմ զցեց եդ հոգոյս
տամ և կարիճ նիւթովլիլի. ազատ:
Ացոյց փքմամբ և բարկութբ արար զիս
լի. ցրուեալ զվաստակս արդարութե լինել
գերի երբեմն յորդորէ սպանման առնէ
նման կայենի. ազատ: Այ թմրեալ գինոյ
ցքոյ սփուէ երկրի արիութե. հեռացու
ցեալ գրէ գերի և մարմնապաշտ. լինիմ
անձամբ ըստ առեղոյն պողոսի. ազատ:
Իւր արար զիս եկամտաց. մեղաց բեռի
ագահութե. պանդուխ եղէ տուն և տեղի.
ոչ յեշեաց զայն. անմիտ հոգիս 'իքեն 'ի
բաց պահանջի. ազատ: Որտիւ լցոյց որ
կրամտեալ պէսպէս տղմի. պահեցողութին
արտաքսեալ զիս քորուսի. իբրան մահ

կարծե

աբգդեզէը

կործեցոյց զիս որ եմ անկեալ ՚ի տղմի. աղա
Տիրապետութեան անձամբ իմով շուն կատա
ղի. ունի որդի հնկետասան շնացող գողի
բղջախոհ ծրծրմբախառն այրէ զոք որ
պատահի. ով խեղճ բժիշկ դեղ պատրաս
տեայ ցաւոցդ գռեհի.

ՄԻԼ:

Գուշակ բերկրութե տեսի. լից որ ըմ-
պեմք. լուսայ որ հիւրեմ աշխարհի.
եկ սէր առնեմք սէր առնեմք: Աղաւնի և
տատրակ եղբայր. եկ որ հրճուիմք զի
լուսայ որ յունայնէ աշխարհս. եկ որ ըմ
պեմք. Լուսատեսիլ տատրակ եղբայր.
քեզ նկատեմք. զի լուսայ որ սուտէ աշ
խարհս. եկ սէր առնեմք. Ով սիրամարգ
սիրուն եղբայր. եկ որ ըմպեմք գալիլիա
ցոյ հարսանիսնէ. եկ որ հրճուիմք: Հիւ
անդէի և ողջացայ. եկ սէր առնեմք ՚ի
վերնատունն առաքելոց զնոյնն ըմպեմք:
Սուգ տրտմութիւն փարատի. լից որ ըմ
պեմք խանդաղատանք հրածոր բաժա
կիս այս խառնեմք: Տեղինկս այս ապահո
վէ. եկ որ ըմպեմք. հազիւ գտի ձեղ այս
հանդէս. եկ սէր առնեմք:

ՄԻՕ:

Ոյ իմ եղբայր և սիրելի բարեկամ բարե
կամ. գանկատ ունիմ սուտ աշխարհէս
այ իմ ձան. մարմնոյ կարեաց և ցանկութեց

զանազան զանազան. ո՜յ. մեծ մարդասէրն
ողորմեսցի միշտ ժամ ժամ։ Ո՛վ իմ եղ
բայր և հարազատ սրբազան. ո՜յ. կապե
ցայ 'ի սատանայէ կարծրութեն. հպարտու
թեն. և նախանձիւ ընթանամ ընթանամ.
ո՜յ մեծ մարդա՛։ Ո՛վ իմ եղբայր և սիրելն
հոգոյս տան հոգոյս տան. ո՜յ. 'ի սուտ եղ
բարց թշուառացայ նենգութեն. զի ոչ
գտի ինձ ընտանի բարեկամ բարեկամ.
ո՜յ մեծ մարդա՛։ Ո՛վ իմ եղբայր յոյժ ղա
րիպեմ լալական լալական. ո՜յ տուեր ու
նայն սուտ աշխարհիս ընթանամ. ո՜յ կա
տարածի ոչ ոք ունիմ բարեկամ բարե
կամ. ո՜յ մեծ մարդա՛։ Ո՛վ իմ եղբայր յոյժ
աղքատեմ անկենդան անկենդան. ո՜յ ա
ռաքինութեն զրկեալեմ անպիտան. եթէ
համար խնդրիցէ երկնից արքայն վերհ ար
քայն. ո՜յ մեծ մարդա՛։ Ո՛վ իմ եղբայր
չունիմ աղերս արմաղան արմաղան. ո՜յ սատեղ
ծօղիս ոչ կարեմ տալ պատասխան. քրիս
տոնեայեմ և ոչ գործով. այլ յունայն լոկ
յունայն. ո՜յ մեծ մարդա՛։ Ավ գալստին
խղճուկ կայծակ անպիտան անպիտա. քա
րոզեայ միշտ տիւ և գիշեր յարաժամ. ե
թէ կոչէ յս̃ քս̃ իւր ատեան իւր ատեան.
ո՜յ զգեցցես հանդերձ լուսեղինաց պատ
մուճան։

ՄԻԷ:

Գովելի՛ս առաքեալք մե՛ծ. պե՛տրոս և պօ
ղոս ընտրեալ՛ք: Ու զբանալին բաց երկ-
նմայ: Լոյս արեգակն աննման ճառագայթ
Որ ժամ աթոռ դնիցին միջնորդ: Իխա
հրաշ պետրոս առաքեալ: Սրբազան պօ
ղոս անօթ ընտրեալ: Տեառն աղաչեք ար
ժանի:

Յուլուարի. ՄԻԸ:

Այր՝ թևաւորա՛ց. միածին որդին
վե՛ն ադամայ ներկա՛ց: Ս.յսօր պա
րեսցուք առ միմեանս: Յարեաւ զար
թեաւ հաւն էին բան: Ոսկեաց
բանտելոց շնորհ և բան: Արեգակն փայ
լեաց հրաշազան: Այսին 'ի դժոխս և եհան:

Ռ.ջլոյխերդմնբնեան. ՄԻԹ:

Հարդամք առ քեզ տէր միածին յն որ
դի. մե՛ծ գոհութե՛ տօն կազմիցուք
զեկեղեցի. աւետեա՛ց ձեզ եղբարց
իմոց այս հանդիսի. որ 'ի լերինն
ծեալ քս այլակերպի պայծառափայլ
քան զարեգակն հրաշալի: Ս.ետեա՛ց ձեզ
տր առաքեալքս և նաղելի. զարմանահրաշ
լուսափայլեալ բանն երևի. որ նոյն մար
մնովն

մնողս բազմի աթոռ կատարածի. որ 'ի լռ.
Զայնժամ ժամու լեառն Թափոր խնդայ
հրճուելի. բոյսք և ծաղիկք խայտան գու
նով և սխրալի. հողմունք շարժեալ. խառ
նեալ լինին ամպ հովանի. որ 'ի լռ.
Աղէկ նարդոս շուշան հովտաց կայտա
ռացն. գայ եղիայ հրեղէն կառիւք ընդ
մովսէսի. կազմեն տաղաւար երեքեան ընդ
եռակի. որ 'ի լռ. Աշակերտքն յուշացնաց
անկեալ դնի. մեծ լուսոյն զարհուրեալ և
անպատմելի. կանգնէ զնս նոյն միածինն
յս. որ 'ի լռ. Կազմեմք և մեք այսօր տօ
նոնս հրաշալի. լեառն Թափոր մեզ օրի
նակ միշտ եղիցի. տօ առաքեալք և բարե
կամք տն յի. միջնորդ լերուք մեծի ա
տեան կատարածի։

Սոփերովտին տաղ. Ս.Լ։

Ալխաբացիս առ քեզ փարիմ. առ
ոտս քո անկեալ սփռեիմ. ոսկե
բերան վարդապետ իմ. զարթիր
զարթիր. ընտիր բարեխօսեայ առ
տր զարթիր. Լոյս քանչելագործ հայրա
պետ. ապաշխարութն վարդապետ. հա
սեալք աղքատութն կէտ. զարթիր.
Լուսեղինաց նմանեցար. առ սերովբէսն
դասեցար. միջնորդեսցես միշտ անդա
դար.

դար․ զարթի՛ւ։ Սրովբայնէ դու ընտրեցար ի
բեւզանդիոյ պետ կոչեցար․ երիցս անգամ
աքսորեցար․ զարթի՛ւ։ Ի խաչրաշ յոհան
հոգէ լից․ եղեալ մեղօք ցաւալից․ խեղջ
անկեալեմք արտասուալից․ զարթի՛ւ։
Սրբութինդ ըստամպօլ տարան․ եւ դժխմեալ
եկին ընկալան․ ով մովսէս եւ եղիայն․
զարթի՛ւ։ Տեղի տապանի քում եդան կո
մանակ հանդեար սրբազան․ պխծեւի ե-
դին նոր տապան․ զարթի՛ւ։ Ի մ͞մ դք որդն
մէ․ խնկիւ մոմիւ քեզ պաղատէ․ ազատես
ցես ՚ի վտանգէ․ զարթի՛ւ։ Եյէն ունիս շը
նորհ ըստացած․ զարդարեաց զքեզ հո
գին ա͞ծ․ նուատ գալուստս կամ անկած․
զարթի՛ւ։

Սրբոյն Մինասայ․ ՄԼԳ։

Գլուխ զինուոր նախամարտիկ վկայ․
յի թագաւորին ծառայ․ յաղթե
ցեր մեծ զօրութե․ զկուամոլս․ եւ
զսատանայ։ Րատենահաս ս͞բդ մի-
նաս վկայ․ հայցողաց փութով օգնեայ․
առ բարձրելոյն ա͞յ․ վ͞ս անկելոցս միջնոր
դեայ․ Լուսատիպ ահեղակերպ զինուոր․
որ զկտրեալ մարդն կանգնող․ դ͞ձ․ արշա
ւանօք զմեռեալն յարուցանող․ Ով հրեշ
տակք արագ մեզ ժամանող․ վեհ ահե

ղէն

ղէն շնորհ ընդունող․ այսօր փառբիմ առ-
ոտս քո․ լեր մեզ նպատ յաղթող թափող։
Ի խացմամբ կայեն հրեշտակք երկնի․ եր
մոգինէ և գրաբուսի․ արիաբար դեմյան
դիման կանգնեցան ՚ի հանդիսի․ Սբ մինաս
հաս մեզ թիկունք այսօր․ անցեալ եղաք
անզօր․ հաս օգնութիւն գումարելոցս․ ձայն
ողացես միշտ յայտնող։ Տն այ ես զինուո
րեալ մինաս․ ամենիս ես արագահաս․ վս
քո կազմեցաւ տօնս․ զմեզ ազատեայ ՚ի փոր
ձանաց։ Ի մասոտուն երմոգինէս կանգնեալ
և գրաբուսս․ դիմամարտեալ․ վս յն արիւն
հեղեալ․ պսակ ոսկեհուռ իջուցեալ։
Արևիս պաղատողացս միշտամ․ ով սբ
մինաս զաքմանազան․ խղճուկ գալուստնէ
նեղութեան․ հաս ժամանեայ․ անդոր
րութե։

Մինասայ․ ՄԼԲ․

Սորովաբան և քաղցրաձայն սբրդ մի-
նաս․ ասսանօր եկեալեմք քեզ․ լեր
մեզ միջնորդ արագահաս։ Ո՜ւմ ոք
առ քեզ դիմէ ով սբ մինաս․ զինուորե
ցար վեհ արքայեն ազատեայ զմեզ արա
գահաս։ Յորժամ խառնիս հրեղինաց
դաս․ հրձուեալ ցնծաս սբրդ մինաս․
միջնորդեսցես վս իմ մեղաց․ և թողութի

ըստ գըլտանաց։ Ո՜ արտասուիմք քո սքանչե-
լեացդ. Հաս մեզ Թիկունք սբրդ մինաս.
ծովուց հողմոց աւազակաց. Թափեալ
կորզեայ 'ի փորձանաց. Տուեր պսակ բրա
բիոնեայ. երմոգինեաւ և գրաբուսիւ.
ո՟պ արեգակն փայլեալ կամ ո՟պ զաստեղս
վառեսցի. Կատարածի փող նուագի.
միջնորդեսցես ծն յի. լսել տացես զխնդ-
րուածս. որ կանգնեցիմք կատարածի։

ԺԱ՟ Սոբեբն. ՄԻ.Գ.

Հոյա գումար նահատակք անե-
ղէն եղանի. զինուորեալք 'ի յեր-
կրի գրեցան 'ի յերկնի սբ սար-
գիս սքանչելի մեծ վկայ յի։ Տտենա
հաս վկայ մարտիրոս հրաշալի. արիւն
հեղ եր երկրի օծելոյն յի. սբ"։ Լու-
ապ սակ դնի. ոսկեհուռ զարդարի.
զ'նո ւորաց պատրաստի. հիահրաշ պան-
ծալի. սբ"։ Արժան տօն կազմիցի. սրբոց
աւուր մեծի. պաղատիմք աղաչեմք միջ-
նորդել յի. սբ"։ Իւեսցուք ընդ նո-
սին. ցօղ երկնից իջանի. մասն և բաժին
առցուք որ մեծ տօն կատարի։ Սբ սար-
գիս մարտիրոս նահատակք սխրալի. կոր-
ծանեցեր զկուռս չածոցն բագնի. սբ։
Տէր յս միածին անդրանիկ հօր որդի. նե-
ղութե

Վասն գինոյ․ ՄԼԴ․

Յորժամ գինոյ փարՋն գայ․ մարդոյ սիրտն ուրախնայ․մատըր վակն պատրաստ կայ․ առնեալ գինի ածէ նայ․ Յորժամ գաւաթն լնէ․ բազմեալըն առնեալ ըմպէ․ սակաւ բերանն ձմլէ․ անխօսուն մ․ք գարիտէ։ Յորժամ գաւաթն երկրորդէ․ լաւ կերակրին կերցնէ․ ըսկսանի շատ զրուցէ ուրախութ՟ յորդորէ։ Յորժամ գաւաթն երրորդէ մաքառի տրամաբանէ․ իւ րն փառ թամ ձայն հանէ․ ամենեցուն հրամայէ․ Յորժամ կթղայն չորրորդէ․գոյն երեսացն կարմրէ․ զէտ պարոնին կուլժընէ․ սիրով ուտէ և ըմպէ։ Յորժամ․ Ե․ գաւաթն ըմպէ․ ցասմամբ խօսի հրամայէ․ ոչ չախալ ձայն ածէ․ կամ տաղ ասէ խաղ ասէ։ Յորժամ․ Զ․քեահսէն ըմպէ․ լեզուին զէքիր անցնէ․ ոչ խելագար զրուցէ․ զաջն և զձախն ոչ գիտէ։ Յորժամ․ Է․ թաս ըմպէ․ սատանային կոկոմնէ․ խպըլին դև մտանէ․ զամ մարմինն դողդէ։ Յորժամ․ Ը․ թաս ըմպէ․ զինքն ՚ի գինին ընկղմէ․ տիլպէր երան ուրանէ․ թուլլըլերին հանց կուզէ։ Յորժամ․ Թ․ թաս ըմպէ․ զդատաւորն անարգէ․ չի՛ պէկ չի՛ փաշայ ասէ․

ամեն

ամենեցուն դէմ դնէ։ Ի որ ժամ. տասն.
թաս ըմպէ. զձեռն և զոտն տա՛ առնէ.
կանգնել ոտից ոչ կարէ. ոչ անդամալուծ
է։ Ի որ ժամ. ժա. ըմպէ. բարձերուն
մէջ փախէ. ղահվէ բերէք որ ըմպէ. սև
ղանի տէր թեզ սրբէ։ Ի որ ժամ. ժբ.
ըմպէ. զբերանն կարկամէ. իշմարով խօ
սի ասէ. մկան խօզու ձայն հանէ։ Ի որ
ժամ. ժգ. ըմպէ. ձըւերէն ախտն կապէ.
պառաւներն ուրախ առնէ. եկէք տեսէք
թէ ինչ խենթէ։ Ի որ ժամ. ժդ. ըմպէ.
այս աշխարհէս հրաժարէ. երկիրն անաս
նոց փոխէ. ով տանու տէր լաւ ծածկէ։
Ըռաւօտուն հազըրէ. ղահվալթիդ ձե
ռնմէ. աթալան կիթտի ասէ. թըլթու
տուէք մախմուրէ. Լաւ ըրախին չինէնէ.
տուր մէկ դաւաթ որ ըմպէ. թէ. բ.
տասնոյն խենթնէ կըկին մոլի և փոխէ.
Ճ'պուտ մախմուր ձայն հանէ. պարծե
նալով ղօղանջէ. թէ ունն դնես շատ
հաչէ։ աղուեսներուն պաչիկնէ. Վաղ
աղօթքն ուրացերէ. Ճունուն և մարթա
պաշտէ. ոչ էգիտի քուրթէ. ժբ. օր ա
ղօթէ. Թէ ժամ գնա աղաչէ. յաղ գինի
խնդրէ. այգի եարան և մէզէ. խելքն և
միտքն կարասնէ։ Քրիստոնէից առէթէ.
հաւատ. յոյս. սէր մէշտ ուզէ. Ճունունն
ժե. բան խնդրէ. թութուն ըրախի գինի
նէ.

նէ։ Որքան հարուած կան յերկրի ժո
ղովեալ գինէն տեղմի. շատ կարասներ և
գինի. ցուցանեն 'ի մառանի։ Նաև չոր
գաւաթ մի. կարօտ հարսէդ մեռանի. աւ
ուրն աւհեղ ատենի. 'ի դժոժողզերծանի։
Պու սօզուսմօ ատէ մէ. շէրապ կօթուրմէ
յէնէ. քօդուսուն տան մէտօն 'իտէ. հէր
կուն մէհթատ էտինէ։ Իչի կուճի մէճ
լիս տէ. մէհանէ քօչէլէր տէ. ճէպինտէն
չքար մէզէ. իզլէբլէրի ուէհինտէ. Այէր
հէմամայ կիթսէ. ահճամի եզք նէ վէրէ.
ճիզմանըն 'խտէր հիպէ. քուրբի թաճի
ուէհին տէ։ Որ մէ հարուած մի տեսայ.
անկեալ էր աղբին վ՟ր. ուրախ լինէր սատա
նայ. քնէր զէՖա տօշկի վ՟ր։ Կանայք թըմ
պուկօժ գայեն. պարելով խաղ առնէին.
բարձր ձայնիւ երգէին թաղեալ էր 'ի մէջ
աղբին։ Եթէ ոք գինի ըմպէ Փ. թասն հէ
լալէ. բաժակ ուրախարարէ. անուշ սսեւ՟ք
վայելէ։ Զկերակուրն մարսէ. առատ ձեւ'
ուօք պարգևէ. ողորմած և գթած է. աղ
քատ և հիւր կերակրէ։ Այն պխսիքն ա՟ծ
օրհնէ. գալիլիացուն բաժակնէ. օրհն
եալ լիցին 'ի ք՟սէ. որ գինին սակաւ ըմպէ։
Րաւնց ջուր խիստ կու այրէ. կեահիճէ
ջրիկ խառնէ. շաբաթն. Է. օր ըմպէ. հօ
գիդ մարմինդ չվնասէ։ Կայծակն գինի
չուզք. հարուածներէն աճիզէ. վ՟ս այնո

ընկ խորատէ • քիչ ըմպեցէք պատուիրէ •

ՄԿԱ •

Սաւրով մնաս զուարթունք երկնից արար
չի • օրհներգութբ փառաբանեն զվե
հըն երկնի • և մեք խառնիմք պարուց հրեշ
տակաց խմբի • փառք քեզ ըստեղծող •
փառք քեզ բան հօր և ոգ̄ հոգի • Արե
գակն արդարութե բանն երևի • մարմին
էառ ՚ի կուսական յարգանտի • հրեղէնք
հրճուելով ընդ հովիւս խառնիցի • փառք •
Ճարութի կեանք յայտնեցաւ • ծնեալն
յերկրի մեռաւ յարեաւ • բևեռեալն խա
չափայտի • որով յուսամք յարուցէ կատա
րածի • փառք • Ո արաւիեմք օրհնեալ
տեսոյդ սքանչելի • այսօր իջեր փրկութն
պատարագի • ցոյց հոգոյս աչաց իմոց
կեանք և հոգի • փառք • Արա՛ արժան ըզ
հաւատացեալս հանդիսի • ՚ի միւս ան
գամ գալստեան կատարածի • օրհնեալ
տեսոյդ արասցես զմեզ արժանի • փառք •
Կապեալեմք տուամբ մեղաց սատանայի •
Է իւ մահացու մեղօք առնէ գերի • աղա
ղակեմք ազատեայ բան հօր որդի • փառք •

Հրեշտակացէ · ՄԼ.Օ:

Գերադրականք գեր աստիճանք ա
րարչին • ըստասաւորեալք պետք պա
րունակք

բունակք անեղին․ լոյս զգեցեալք սը
ւառնաթևք յերկնային․ ժամանեցէք մեզ
օգնութի պաղատիմ։ Արքայն բազմեալ
անեղաշէն աթոռին․ որ անարուեստ ունի
զձայն սադթային․ դուք սերովբէք և քեր
ովբէք հրածին․ ժամանեցէք մեզ օգ՟։
Լոյս ընթաց և թափանցիկ երկնային․ տ՟
էրութիք և զօրութիք վերնային․ իշխա
նութիք և պետութիք արքային․ ժամ՟։
Ողբաձայնք և սքանչելիք երևին․ դանի
էլ տեսեալ գեղգեղեալ գովէին․ մեծ բա
րեկամ տր՟ միքայէլ սքանչելին․ ժամ՟։
Հիւսեալ պսակ բրաբիոնեայ տր՟ կուսին․
պետ գաբրիէլ աւետաբեր տիրածնին․
խաւար էառ զիս և քարշեաց 'ի միգի․ ժա՟։
Սիրտս ողձայ և փափաքի զնոյն վեհին․
զի ստեղծուածեմք և մեք նր՟ ձեռին․ ե
կայք որհնաբանեսցուք 'ի միասին․ ժա՟։
Տն՟ այ՟ զինուորեալէք անմահին․ մեք հե
ռաւորքս պակուցեալ միշտ սարսիմք․ եթէ
լերուք թիկունք անկեալ գալստին․ ժա՟։

ՍԴԼ։

Աստուած մանուկ արի խօսակցիմ ը՟ քեզ․
որ թէ ինչ հարցանեմ պատասխանեայ
մեզ․ ուստի գաս ուր երթաս․ կամ որ
յերկրէ ես․ եթէ ունիս հաւատ զա՟ծ տե
սանես։ Աշխարհս սուտ յունայն․ միշտ
պատրէ զմեզ․ ջանք արա որ ազ-ին դրախ
տին

տին մտանես. թէ մեծութին և փառք ու-
նայն համարիս. թէ ունի՛ս։ Յորժամ 'ի
մէջ մեղաց տեսանես զքեզ. աղաղակե-
աւ տր որ ազատէ զքեզ. և տիրամայրն
միջնորդ բարեխօս կոչես. թէ ունի՛ս։
Ծառայեայ յորդ սիրով շուտով ժառան
գես. աստ հրճուելով խնդաս. և անդ
վայելես. տր աւարեալքն եթէ միջնոր-
դրասցես. եթէ ունի՛ս։ Ի ծնն տմի ստեղ
ծեաց զքեզ. պատրաստեալէ պսակ զանա
զանապէս. ականակուռ լուսով զարդա
րէ զքեզ. եթէ ունի՛ս։ Կապեալես շղթայ
իւ գերի գրաւեալես. օծեալն և տր հո
գին ազատէ զքեզ. լաց եղկելի գալուստ
անուշիկ և հեզ. զի նա լուծ երկնից ա-
զատէ զքեզ։

ՍԻՐ։

Պալխացոյդ պաղատիմ ես. գերի գրա
ւեալս ազատեսցես. դժոխայինքն փըր
կեցէր. և փրկեա զիս տր զբազմամեղս.
ողորմածես մոլորեալ ծառայդ ազատեայ-
ով բարերար տր մարդասէր։ Ի ծածին
միջնորդեայ մեզ. 'ի հրոյն կենաց ազատես
ցես. օծելոյն յի մայրես. փրկեա՛։ Լոյս
զգեցեալես տեսանես. մեղօք տղմի թաւա
լիմես. հանգիս 'ի գբոյ տառապանաց. փր՛։
Աղ և մաքսաւորնեմես. ած քաւեայ զբազ
մամեղս. բարերար անյիշաչարես. փրկե՛։

 Իւանդ

Հիւանդ անկեալ մեռանիմես. բժշկեայ
զիս զբազմամեղս. անքուն որդանց թափ
եալ զմեզ. փրկեա՛։ Սրբոց ընտրելոց լուե
ցես. միշտ յաւէտ միջնորդ կոչեմես. իմոց
մեղացս ներեայ. փրկեա՛. Տուր զօրութի
սովեալեմ ես. օրհնեալ հացէդ կերակ
րեսցես. քո դալարիկդ զօրացուսցես. փր՛։

ՍԻԹ.

Գառն ա̅յ զենեալ սփռուի. հօր հաշտու
թե̅ պատարագի. զմարմին արիւնն
բաշխիցի գոհանամք տ̅ր. փառս տամք.
տ̅ր ողորմեա տ̅ր։ Անմատոյց լոյս աստ
իջանի. շնորհ հեղունակ ծաւալեսցի. ա-
ռատապէս պարգեւեսցի. գոհանամք տ̅ր։
Լուսացուք մեղս յորդան կարմրի. դառն
արտասուօք մաքրազարդ. զպոռնկին եւ զ
պետրոսի. գոհա՛։ Ողորմութիւք անսպա
ռելի վեհ ահեղէն աստ իջանի ա̅մ ցօք փա
րատ՝ սցի. գոհա՛. Հիւանդ ոգիս կենդա
նասցիս. առողջութիւք յառաջասցի. վեհ
արքայէն բժշկիցի. գոհա՛։ Սէ̅ առաք
եալքն բազմիցին. երկոտասան աթոռ նըս
տին. բարեխօսեն տ̅ն փրկչին. գոհա՛։
Իմ բարեխօս ա̅ծածին. առ ոտըս քո ան
կեալ փարիմ. դալարիկդ տկար լալագին.
աղաչեայ զիս բարեխօսեայ քո միածնին.

Կոչեայ նշանաւոր յօդ իւարտատուա
լի. ահա բժիշկ կա 'ի ձեռին սպե
ղանին. աղի ողորմ արտասուալից
լաց եղկելի. զի ողորմածէ և գթած քաղ
ցըր բարի: Ր. մենակալէ գլորելոց միշտ
ողորմի. եթէ հայցես դեղ և հնար տա
քեզ ձրի. ահա գահոյք օծեալն երկնից
բջանիցի. զի ողո՛: Լոյս և ձրագ լուսաւո
րեալ զաչս սրտի. խաւար պատեաց ծը
ծըմբախառն և հրալի. ցօղեայ զցօղ ե
րից մանկանց յս որդի. զի ողո՛. Ելք և
մ քսաւորնեմես անկեալ գերի. մոլորեցայ
'ի մր հօտէն եմ վայրենի. խառնեայ և զիս
'ի հօտ քո մր կոյս աղաւնի. զի ողո՛.
Իիւսին ըստակ զարդարէն անկողոպտելի.
զգեստ հարսանեաց կորուսի մերկեմ
տղմի. զգեցոյ հանդերձնիմ զառաջին.
զի ողորմա՛: Սուրբք և ընտրեալք միջ
նորդեացեն այս հանդիսի. գերի գրա
ւեալս ազատես յս որդի. քոյեմք պատկեք
հան զիս 'ի գբոյ եմ եղկելի. զի ողո՛.

Գ. ձայնին մեծէլոյ. երգս տաւրդմայնին գոյն.

ՄԽՐ:

Այսօր առաջի հրեշտակ արարչի.
առ բնութիւս ասանդ ուղիցի.

Այսօր զմարդըն մահկանացուի դաւանա
նեալ օծէն և այլի։ Այսօր պահանջէ զփշ
ումն հողի. առեալ զհողն ՚ի հողոյ երկրի.
Այսօր տանի արարչականի. ըստեղծեալ
մարդն առ արքայն երկնի։ Այսօր խըն
դան զուարթունք երկնի. եթէ արդարա
ցեալ մեռեալի։ Այսօր լսէ զձայն արար
չի. այժմ հանգիր լալագին գերի։ Միջ
նորդ ընկալ զմայրն իսկուհի. բարեխօսէ
որդւոյն միածնի. աղաչէ։

Ընդարակերէ գոյնն. Ա՝ԽՐ.

Որի խղջուկ զի ես տխրալի. ազատե
ցար յունայն աշխարհի։ Ալ լալա
գին խնդալ հրճուելի. աւետիս
քեզ որ հոգիտ բերկրի. լսիցես
ձայն քաղցր և հրաշալի. եկ քաղ մնալ որ
դի հողածնի։ Ա՟պ ծաղիկ հոտով սխրա
լի. լինիցիս դու զօրավոր խմբի. Նուագ
հոգիդ անդ անմահացի. ՚ի տեսանելըն
քո արարչի։ Ե՟ք և ընտրեալք ընդ այմն
բազմի. և դու խառնիս նոցին երամի.
Տ՟ր և ա՟ծ քեզ Թէկուհանք լիցի. ահեղ ատե
նին կատարածի. աղաչէ։

Կ ուշնուշէն գոհննէ․ Ա՛ԽԳ․

Գառնուկ որդի ով պատանի․ ամե
տեմ քեզ ով նազելի․ սուտ աշխար
հէս հոգիդ պրծի․ զմեզ լացուցեր
ո՜հ զինչ լինի․ ով նազելի․ Ր․ղանոյ նը
ման երէկ շրջի․ այսօր մեռեալ աստ Թա
ւալի․ Ձ՟ռ․ իւրն երանի․ զմեզ լացուցե՛․
Լացցուք Թէպէտ մի՛ ողբասցուք․ տանին
հրեշտակք 'ի կոչ վեհի․ ա՟ծ ողորմի ասաս
ցուք․ պաշար լիցի ճանապարհի ով նազե
լի․ Ով գեղեցիկ և շնորհալի․ նմանէ վե
տուրդ կուսրի․ այժմ լեզուտ լռեալ կար
կի․ զմեզ լա՛․ Խ․իացումնէ այս ըստորե․
զի ո՟վ վարդ փայլեալ վառի․ ընդ է՛ր Թա
ռամեալ երևի․ զմեզ լա՛․ Արտիկս տոչո
րեալ այրի․ իմ սիրամարգ սիրուն որդի․
փափուկ մարմինդ հողով ծածկի․ զմեզ
լա՛․ Տ՟ր իմ յո՟ ք՟ս որդի․ վերացոյ սուգըս
սխալի դասեայ 'ի դասս անճառելի․ խառ
նեալ լիցի աջակողմի․ ով նազելի․

Ր․ Էրէնլրո-Լէտո ին գոննէ․ Ա՛ԽԳ․

Թայ 'ի մեզ տ՟ր բարերար քոյեմք ծա
ռայ․ այս նոր հարս քողով աղջիկն
նուաստանայ․ սուտ աշխարհիս ոչ
ճեպեաց սա՛ անդարձ գնա՛․ ողոր

մածես արքայութին շնորհեայ։ Ո՛ յաւր
և մեք տխուր եղեալ տր ողորմեայ. զի նո
րահարսն և գեղեցիկ 'ի հող դառնայ. հան
գոյ զամ ընդ արդարոցն քոյէ ծառայ.
ողո՛. Այ նորահասն 'ի բաժանեալն եկոյժ
սգայ. 'ի տեսանելն զփառս երկնի և զուար
ճանայ. կացէք բարով ասէ հոգին և հիա
նայ. 'ի վերանալն առ արարիչն փարթա
մանայ։ Ողբայ խնդրէ տր պատարագ և
քահանայ. եթէ սիրես զիս բարկամ առ
տր յիշեայ. ճանապարհի պաշար տուէք
տր ողորմեայ տր ողո՛։ Լուսեալ պսակ
լուեալեմ. որ պատրաստի կամ պարուց ար
դարոց գնիցի հրճուեալ ցնծայ արժանաս
ցին տեր և ընտրեալք տր ողորմեայ տր
ողո՛։ Սուգ և տրտում մի գնար տուն.
ցնծայ խնդայ դուք եւս գալոցէք առ ար
քայն որէք ծառայ. ազատեցայ սուտ աշ
խարհէս և զուարճացայ. ողո՛։ Տուէք նո
ւէրք քահանային պարգև ընծայ. պայ
ռառացեալ զոգիս փայլեալ. և բեկրկրե
նայ. յունայնութին յո նայնութե ասեն սը
մա. ողորմածես արքայութին։

Գ. ձայն ըստ առաջնոյ. ԱԽԱ։

Ոէ հէյատէմ օղլուպաք շու հալիմէ.
կեզերտիմ կուլերիտիմ ֆեհնայ տե

նեայտէ. շինտի օլիմ կէլտի պունայ նէ
չարէ։ Պու տէնեամ քօրկէլիք միսաֆիր
հանէ. պաքըն պանայ ըռահմէյլէն սիզ
լէրէ. շինտի օլի՛։ Պու տէնեայտէ կուլ
մէ միշտաուր քիմէանէ. քալմամը շաըր մէ
թին սուլէյմանլէրէ. շինտի օլի՛։ Պու
յուր ունըզ կէտէլիմ մէզարլէրէ. կօնտը
րինիզ պիզի սիզէ էլվիտայ. շինտի օլի՛։
Պէնիմ ճանըմ քոյըրդըըզ պու կունտէ.
սէքսան էյլէն փափազլէրէ ռօհպանէ.
շինտի օլի՛։ Պէք տօս տըլէր իշտէ կիթ
տիմ ահրէթէ. սիզ տախի կէլիրսինիզ
պու եօլլէրէ. շինտի օլի՛։ Ն՝ ավարըըզ
տայիմ ռահըպիլ իզէտէ. պէնիմ կունահ
ճըկըմը էֆէյլէյէ. շինտի օլի՛։ Նէ մութ
լու ավիզլէրէ միմինլէրէ. տուրազի սէֆա
հաթ ճէննէտէ էլատէ. շինտի օլի՛։
Զարէմ սէնսին պէնիմ սուլթան վալի
տէ. ածածին տր կոյս տէրման տէրտէ
մէ. շինտի օլում կէլտի պունայ նէչարէ.
պէհէյ ֆաքիր քարիպ կունահըմ ակլէ.

Ս՝ նոյն սոսբէ էն տուն. Ս՝ Խ. Օ.

թած և մարդասէր մեղայ. գոհա
նամք զք և ողորմեա։ Անոխակալ
գոչեմ մեղայ. անկեալ գերոյս զք
ողորմեա։ Յոյս համասփիւռ ասեմ
մեղայ.

մեղայ. լուսաւորեայ տր ողորմեայ: Ողոր
մածիդ ասեմ մեղայ. ողորմութե մեզ ողոր
մեայ: Իւսից պսակ երգեմք մեղայ.
հիւանդ հոգւոց տր ողորմեայ: Մեյ հոգւոյդ-
ասեմք մեղայ. սրբեայ զմեզ տր ողորմեայ:
Տր բոլորից ստեղծող մեղայ. տնանկաց
նպաստ ողորմեայ:

Ճաշնչ Մեղեդի. ՄԽԼ:

Աոյս անարատ ածածի. մեղօք ան
կեալեմ խաւարին. Ու որդւոյդ միջ
նորդեայ վն իմ. լոյս համասփիւռ
ծնող բանին. Յարեւելեան ճառագայ
թին. քաւակերպեան սբ նշանին: Ոա
ուայ անկեալեմ լալագին. ծագեաց զլոյս
քո երկնային. Լուսաբերող առաւօտս փա
րիմ. երկոտասան աթոռ նստին: Կապեալ
մեղօք եմ խաւարին. բարեխօսել տն ար
քային. տր ողորմեայ տր ողորմեայ. ածա
ծին բարեխօսեայ:

ՄԽՐ:

Գտք ատենան յանդիման ով մարտի
րոսք ներկեալ վն արեան: Ու յերկի
նըս ընթանամ ով նահատակք շնորհի
ծն են ախոյեան: Լուսաւորք պսակեալք
ով սբ վկայք լերուք միջնորդք առ ար
քայն. Որժամ դնին թագ արքայական:

Իւ

Ի՝ խուսեալ պսակօք մբ. և զանազան. Ած
կուսանաց դասք հրճուեալ բերկրենան ։
Տր̃ յա̃ գա̃ յատեան. գոչեն փողք մեծ
գաբրիելեան ։

Ծ՝ տրատեցատէն գոանձ. Ա՝ ԽԹ.

Կոյս անարատ մայր. խնկուհի. մայր
խնկուհի։ Ածածին կոյս տիրուհի. կոյս
տիրուհի. Յորժամ օծեալն աթոռ
բազմի. աթոռ բազմի։ Ծառայդ
գնեայ. որեմ գերի մայր խնկուհի։ Ազա
տեայ զմեզ 'ի վտանգէ կոյս տիրուհի։
Կապեալս արձակեայ. սրբուհի կոյս սրբո՛։

Ա՝ ռաջէգէն Յարութեան. Ա՝ Ծ.

Այր ննջէր 'ի գբին. խորխտայր սպա
ունայր ջար գազանին ։ Արթնաց
եալ գիշերին. ով մբ կանայք դուք
տխրագին ։ Յարեաւ տրն միածին. ով
իւղաբերք աւետեմ զա̃ծածին։ Ծագեաց
լոյս 'ի բանտին. ով տիրամայր մի լայր յա
րեաւ քո որդին ։ Առաքեալքն լալով
տխրագին. նկատեն լոյս զձայն աւետին։
Կափարիչ վիմին. թաւալեալ դնին. տե
սին պահապանքն անկեալ լալագին ։ Երա
նեմ մբ կուսին. ով տր յա̃ ողորմեայ աշ
խարհին ։

Ած

ԱՂ՟ յօրինեալ Դրչեքէք· ՄՂՐ։

Մ՛ՀԱյրապետ մեծ անուանի·
մ՛բդ յակոբ զարմանալի· դքան
չեւլագործ նման յն· բարեխօ
սեա վն աշխարհի։

ՄՂՐ։

Թուամ գոչեմ· 'ի այս այսեան· վասն
մեղացն· իմ զազրութեան· ահա
բազմեալ ք՛ս արքայն· ասեմք մեղայ
ձայնիւ զղջման։ Ի՛ուաջին մեղս·
հպարտութե· ննափառութեն· գոռոզու
թեն եւ գործեալեմ զայս ամ· ասեմք մե
ղայ։ Ի ցաւ յանձն իմ· չարնախանձ լայն·
իբուրն զցեցէ հոգույս տան· վիրաւորէ միշտ
արայ ժամ· ասեմք· Ոմ ըզ հողմ ալէ կոծ
ման· չարքարկութեն անշիջական· զիս
կողոպտեաց· արար անբան· ասեմք· Ի իւ
անդ եղէ բարոյն միայն· չարծուլութեն
եւ հեղգութե· եղէ յանձնապաշտ յաւի
տեան· ասեմք։ Ս ուզեցանես ագահութեն·
սուտ աշխարհէս ունայնութեն մոլացա գա
ձըն ածական· ասեմք· Տիրեաց անձիմ·
որկրամոլն այն ոձ՟ տըրզուկ միշտ քարշա
կան· արար զիս դժոխոց գերան· ասեմք։
Ս ատակեցայ զբարին ժամ ժամ· կողոպ
տեաց զիս չար գազանն այն· բղջախոհ
պիղծ ատելին այն· ասեմք։ Ի ալեմ գոր

ծեալ

ծեալ. Ե. զգայութե̃ն. և վեցեկի մար
մնոյս դարման. և անդամօքս երկոտասան.
ասեմք: Բաւս ձական արկան եմք ձայն.
գ̃ձ̃. զոդուածս որկան. և կ̃. և ե̃. ընդ նը
մայն. ասեմք: Պատաւորն յերկնից ար
քայն. լուեալ զբանըս մթութե̃ն. կամի
ջնջէ համ այն դամայն. ասեմք: Աշխար
հըս լայ վասն ցասման. ծ̃ածաւաք սուր
բարկութե̃ն մեղաց իմոց ան զզջական.
ասեմք: Պաշարէ մեզս մահ տարաժամ.
սով և սրած հրկիզութե̃ն. տարերք խառ
վեալ չհանդուժական. ասեմք: Արա
նուհի կոյս մարիեամ. ունիմք թէպէտ
միջնորդ մարդկան. բարկացուցաք հզօր
արքայն. ասեմք: Տղմիմեղաց եղաք հա
ւան. տեսաւ զգեցեալ եմք մթութե̃ն. հար
սանիանէ. պատրաստական. ասեմք: Իս
պիտակազգեստք ընթանան. սևացեալ
եմք աքաղաղի նման. ոչ ընդունին հարսա
նիս այն. ասեմք: Աթէ լցաք այս չա
րութե̃. հանցուք արտաքս փոշմանութե̃ն.
արկցուք 'ի ներքս ջուր մաքրութեանն.
ասեմք: Բաբունին ողորմածն այն. յեց
եալ եմք նորին գթութե̃ն. մի կորուսցէ
զիւր ծառայն. ասեմք: Գոհութի̃ տամք
միշտ յաւետեան. ողորմութե̃ն ան չափա
կան. խնդրեմք որհնեալ աջեղանինայն.
ասեմք. Մե̃ տիրածին պիքեր ասւլթան.

ահա՛ մեռեալ միանկեալ կամ. արժանի արա թողութեան ասեմք մեղաց ձայնիւ զղջման։

Տաղ սրբոյն Ստեփաննոս. Ս՚Ն՚Գ.

Գ. երագոյնք յերկնից հեղացան, յայտնեցաւ մր՟ նախայ վկայն, քարոզ կարգայր միշտ յարժամ. համբերեալ, լռեալ. ժուժեալ. մր՟ Ստեփաննոս նախավկայ. Ոչ որդին դաւանեցար, վկայ յաղթող դու յայտնեցար, ողկոյզ վաղահաս ձմ լեցար. հա: Լոյսն ծագեցաւ ՚ի յերկնից, ըսպասէին դասք հրամնութից. իննեակ վերին դասուց խմբից. հա: Ողորմութ՟ն ա՟ծային, յայտնի տեսեր դու ՚ի յերկին, զյս՟ ընդ աջմէ էակցին. հա: Իւանդացելոցըս խնայեայ. առ տր՟ յս՟ բարեխօս եայ, յանքուն որդանցըն ազատեա. հա: Սրտաբեկեալ առ քեզ գային. սրտամտեալ քարկոծ առնէին. զվրէժն յի խնդրէին. հա: Տանջանաց գտնից լռեցեր. մեղաց թողութի խնդրեցեր. թող սոցա ըզ մեղս ասացեր. հա: ՚Ի յերկնայնոց ես գովելի. յերրաւորաց ես նաւելի. բարեխօսեա ա՟ն յի. հա:

Տաղ

Գ. ոհութիւնս մատուցանեմք երգաբար
ձեզ սաղմոս եմք. այսօր ք֊ս տեսան
եմք հաւատացեալք ցնծացէք։ Ս. րբուն
մարմինն երևի. տ֊ն յն ք֊ի առատապէս
մեզ բաշխի. հա։ Լ ուսով լցաք բերկ
րեցաք. զուարճացաք խնդացաք. հիւան
դէաք ողջացաք. հա։ Ա ղորմութիւն երկ
նային. սփռեցաւ առ մարդկային. հա։
Ի խեսեալ պսակ երևի, մարտիրոսացն գն
դի. մասն եբաժին մեզ լինի. հա։ ԱՀԵ
ղպատարագ մատուցաւ. տ֊ծ ընդ մեզ հաշ
տեցաւ. յերկնից յերկիր խոնարհեցաւ.
հա. Տացից գոհութիւն այսօր. սատանայ
եղև ան զօր. ցնծացէք հոգւով մարմնով.
հաւա։

Նախ մարդս աշխարհին օրինակ։ ա
Մարդս քաղաքի տամք օրինակ։ բ
Մարդս նաւի տամք օրինակ։ գ
Մարդս ծովու տամք օրինակ։ դ
Մարդս գետոց տամք օրինակ։ ե
Մարդս աղբերաց տամք օրինակ։ զ
Մարդս աշտանակի տամք օրինակ։ է
Մարդս կանեղի տամք օրինակ։ ը
Մարդս մրջմի տամք օրինակ։ թ
Մարդս մեղուի տամք օրինակ։ ժ
Մարդս գազանի տամք օրինակ։ ժա
Մարդս ձագի տամք օրինակ։ ժբ
Մարդս ծառի տամք օրինակ։ ժգ
Մարդս ծաղկի տամք օրինակ։ ժդ
Մարդս պատկեր այ է։ ժե
Մարդս խաչին օրինակ։ ժզ
Մարդս տամք օրինակ արքայութն։ ժէ
Մարդս երբեմն դժոխոց նմանի։ ժը
Մարդս սահաթի նմանի։ ժթ
Մարդս օրինակն աւուր։ ի
Մարդս շաբաթու տամք օրինակ։ իա
Մարդս օրինակ տամք լուսնիամսոյ։ իբ
Մարդս բոլոր տարոյ տամք օրինակ։ իգ
Մարդս տամք օրինակ վիճաւակնոց։ իդ
Մարդս նմանէ հանդերձի։ իե

 Մարդս

Մարդս նմանէ տաճարի և շինուածի։ ԻԴ
Մարդս մանկտոյ նմանեցուցից։ ԻԵ
Մարդս հրեշտակաց տացուք օրէն։ ԻԸ
Մարդս գերելոցէ օրինակ։ ԻԹ
Մարդս տացուք օրինակ թագաւորաց։ Լ
Ալի ՚ի լեառն Սմենամբք երրորդութեն։ ԼԱ
Լեառն հրեշտակաց բաղդասատի։ ԼԲ
Լեառն վերին եմէ։ ԼԳ
Լեառն եդեմէ։ ԼԴ
Լեառն որ եմէ ներքին։ ԼԵ
Լեառն խնկերանութեն։ ԼԶ
Լեառն թափօրէ։ ԼԷ
Լեառն ձիթենեացէ։ ԼԸ
Լեառն սենայէ։ ԼԹ
Լեառն քորեբէ։ Խ
Լեառն մարգարէքնեն։ ԽԱ
Լեառն սիոնէ։ ԽԲ
Լեառն որ էջմիածինէ։ ԽԳ
Լեառն հռոմէ։ ԽԴ
Լեառն ել եղիայ։ ԽԵ
Լեառն պօղոս ել յերկինս։ ԽԶ
Լեառն աւետարանին չէն յոհաննէս։ ԽԷ
Լեառն որ ծածկինէ։ ԽԸ
Լեառն անապատականքեն։ ԽԹ
Լեառն ծաղկանքնեն։ Ծ
Բուետիս քեզ օրհնորդ որ տառեց։ ԾԱ
Նախ ծառն խորարհութէ։ ԾԲ
Ծառն բարէ հաճութէ։ ԾԳ

Վասն հեզութեն։ ծդ
Վասն արիութեն։ ծե
Վասն առատութեն։ ծզ
Վասն պահեցողութեն։ ծէ
Վասն ողջախողութեն։ ծը
Վասն ողբոց։ ծթ
Վասն սպառնալեաց։ կ
Վասն սգոյ ցուցից։ կա
Վասն արմաւենի։ կբ
Վասն ձիթենեաց։ կգ
Վասն կիպարեայ։ կդ
Վասն տրտմութեն։ կե
Վասն խնծորոյ։ կզ
Վասն երամասխրաց։ կէ
Վասն անջրդոց։ կը
Վասն բազմերանգ։ կթ
Վասն քաղցրութեն։ հ
Վասն պարկեշտութեն։ հա
Գոհաբանութի առ յերկինս Աղօթք։ հբ
Մաղթանք բոլորից տր։ հգ
Աղօթք տր հրամայեալես։ հդ
Աղօթք հայր բոլորիցէ։ հե
Աղօթք աղաղակեմք քեզ յս քս։ հզ
Աղօթք ով տր հոգի։ հէ
Աղօթք եկեսցէ ին. ամենաբարի։ հը
Աղօթք տր ած ածնի։ հթ
Աղօթք բոլորից տր։ ձ
Աղօթք գթութեն քում տր յս ձա

Աղօթք խոստովանօրէն Ա. հաւոր։ ձբ
Աղօթք զղջման խոստովանօրէն։ ձգ
Աղերսանք առ գթած և ողորմած ա՟ծ։ ձդ
Գովասանք սաղմոսարանին դաւթի։ ձե
Մեծ խոստովանութի՟ն։ Աղաղակագոչ։ ձզ
Աղօթք եկեսցէին. և. ի՟դ. ժամու։ ձէ
Աղօթք գոհանամք զքեն թագաւոր։ ձը
Աղօթք գոչեմ մեծաւ հառաչմամբ։ ձթ
Խրատ և կրթութի՟ւն եռամենեայ մանկ։ ղ
Խրատ երիտասարդաց։ ղա
Խրատ ծերոց։ ղբ
Խրատ պառաւանց։ ղգ
Նորգ ու՟ր ա՟ծածնի. Անարատ կոյս։ ղդ
Նորգ ու՟ր ա՟ծածնի. Ա՟ծածին տաճար։ ղե
Տաղ գաղանի նետից հարոյ։ ղզ
Տաղ ծննդեան. Այծակնամայքուրն։ ղէ
Տաղ ծննդեան. գոյն զգոյն։ ղը
Տաղ ա՟ծածնի. գթածես դու և ող։ ղթ
Տաղ ու՟ր ա՟ծածնի. գեղեցիկ գովեալ։ ճ
Տաղ յարութե՟ն գլխոյ պսակ։ ճա
Տաղ դեղդեղեալ գովեն։ ճբ
Տաղ խաչի. գողգոթայ եկեալ։ ճգ
Տաղ խաչի կամաւ իջեալ։ ճդ
Տաղ խաչելութե՟ն Յ՟ս որդի իմ։ ճե
Տաղ զուժ սգոյ։ ճզ
Տաղ խաչելութե՟ն. գլխոյ պսակ։ ճէ
Տաղ գլխաբացիւ .քեզ։ ճը
Տաղ Յարութե՟ն այսօր աւետիս։ ճթ

 Տաղ

Տաղ յարութեն Կանխեալ իւղաբերք։ Մ
Տաղ յարութեն գային ողբալով Մա
Տաղ յարութեն. գոհութիւն փառք։ Մբ
Տաղ պատարագաց. գալարի ոգի։ Մգ
Տաղ պատարագայ. գունով երանգ։ Մդ
Տաղ. Գ. լեզուէ. գովելով երգեմք։ Մե
Տաղ պատարագաց. գահոյք։ Մզ
Տաղ պատարագաց. գլոբեալ ընկ։ Մէ
Տաղ հոգեգալստեան. գովեալ։ Մը
Տաղ այգոյ. գալկամիմես։ Մթ
Տաղ հոգևոր ական. գովեստ բեր։ Մժ
Տաղ ապաշաւանք. գերի մարդ։ Մժա
Տաղ գանկատի. գնտակ տարր"։ Մժբ
Տաղ Որկեալէ կարթ։ Մժգ
Տաղ Կիրառնելեաց։ Մժդ
Գառնուկ ընդէր տրտումես։ Մժե
Կեմիմիզ տաւշտի էնկինէ։ Մժզ
Գիտես թէ աշխարհս այս։ Մժէ
Գարշելի մեղաց շաշախեցայ։ Մժը
Գրեմ գիր մխիթարական։ Մժթ
Գեղեցիկ նազելի եղբայր։ Մի
Գալարիմ նուաղիմ այս ժամ։ Միա
Քեզ ասեմ շարիպ կտրիճ։ Միբ
Գեղեցկութիւք են անպիտան։ Միգ
Գտի առնիս ումն գոռող։ Միդ
Գուշակ բերկրութեն։ Միե
Ոյ իմ եղբայր և սիրելի։ Միզ
Գլուխ առաքեալ մեծ։ Միէ

Տաղ

Տաղ յարութեն · Կայր Թևատարա: ճիը
Տաղ այլակերպութեն · Կարդամք առ: ճիթ
Տաղ ոսկեբերանին · գլխաբացիւ: ճլ
Տաղ սրբոյն մինասայ · գլուխ զինու ճլա
Տաղ սրբոյն մինասայ · Կորովաբան: ճլբ
Տաղ սրբոյն Սարգսի · գոյտ գու: ճլգ
Տաղ գինոյ · Յորժամ գինոյ փարչն ճլդ
Կալով միան զուարթունք: ճլե
Տաղ հրեշտակաց · Պերադրականք: ճլզ
Կայտառ մանուկ արի: ճլէ
Պախչիացոյդ պաղատիմես: ճլը
Պառն մոյ զենեալ սփռի: ճլթ
Պոչեայ նշանաւոր օդիւ: ճխ
Պանձ մեռելոյ · Այսօր առաքի: ճխա
Պերի խղճուկ զի ես տխրալի: ճխբ
Պառնուկ որդի: ճխգ
Պթայ 'ի մեզ մոր բանտերար: ճխդ
Պէհէյ ատեմ օղլու: ճխե
Պթած և մարդասէր մեղայ: ճխզ
Կոյս անարատ ծածածին: ճխէ
Պայք յատեան յանդիման: ճխը
Կոյս անարատ մայր: ճխթ
Յարութեն · Կայր ննջեր 'ի գբին: ճծ
ԱԲ հայրապետ մեծ: ճծա
Պռամ գոչեմ 'ի յայս ատեան: ճծբ
Տաղ սրբոյն ստեփանոսի · գերդոյնք: ճծգ
Տաղ հաղորդութեն մբ պատարագի: ճծդ

Փառք ամենասուրբ երրորդութեանն հօր և
որդւոյ և հոգւոյն սրբոյ. այժմ և միշտ
և յաւիտեանս յաւիտենից ամէն։

Արդ տպագրեցաւ սբ տառս ՚ի Կոստան
դնուպօլիս. զոր լուսաշաւիղ անուա
նի. և գոյ աստ. Ը. կերպ թէմնիլաթ.
բաղդատութի. և նմանութի երեսնից. յա
ղագս մարդոյս. և լերանց. ն. ից. և մաղ
թանք բազում. ամենից ըստ գտանաց պե
տոյից. և ձագուց համեմատութեց. և
կրթութեց մարդոյս. և տաղք. կէ. տօ
նից տր ունակնաց. և հանդիսաւոր աւուրց
և յաղագս խրախութե մէջ լինելոց հօ
գէ խառն. Օ՟այս արարաք խաղալիք ման
կանց տղայոց. և ընթերցողաց սակաւ ինչ
հմտութի. եթէ տր կամեսցի. Փ. ևս գոյ
գիրք. զայն ևս տամք տպել որ կատարե
լոցէ կերակուր. Աս վս վստահոց մե
րոց խնդրեցից ՚ի ձէնջ. յիշել զնուաստ
վարդապետաց զգալուստ ամասացի. և
զծնողսիմ յովհաննէս վարդապետն. և
զնմ արեան առու զազգատոհմնիմ. և զա
շակերտեալս իմ զվարդապետս և զաբե
ղայս. կարդալով և վայելելով. և օրհնակե
լով. յիշել և ած ողորմի ասել հայր մեղայ
իւ. և եթէ զայդ բարերարութիդ առնի
ջիք. բարերարն ած քաղցր ակամբ նայ
եսցի ձեզ. և քաղցր օրհնեալ ձայնն լսել

 տացէ

տացէ ձեզ։ Զայս ևս աղաչեմ նրբաձայ
նից և փափկաձայնից. և քաղցրաձայ
նից. յորժամ աւուր պատուի. ՚ի պար
տիզի. ՚ի յայգոջ. ՚ի ծաղկավէտ տեղեաց.
՚ի բարձրադիտակ անդաստանաց. և փոկի
այիւ. կամ գետիւք. կամ ծովահայեաց
քաղաքաց. կամ աղբերաց. կամ լճիւք
ոռոգմամբ ջրոց. յորժամ զայս տաղերն
երգէք. հանդերձ թմբկօք. կամ քնարիւ
կամ զանկակիւ. կամ ցնծղայիւ. կամ
տաւն աղեաւ. կամ անուշահամ գինեաւ.
յիշեցէք զնուաստութիւնս իմ հայր մեղայ
իւ. գերակատար սրտիւ. եթէ զայդ մար
դասիրութիւն առնիցէք. զի և դուք լինիջիք
արժանի լսել զերկնային ձայնն ցնծութե.
և խնդութեն. զուարճութեն. և բերկրութեն.
և զձայնս նրբագունից հրեղինաց երաժշ
տականաց օրհներգութեանց. զմայլել հրճո
ւիլ. և պարակից լինել ընդ նոսա: Եւ զայս ևս
աղերսեմ յիշել զսարգիս վարդապետն Թո
խաթեցի. և սահէթճի. որ պատճառ եղև
տպագրութեն և սրբագրութեն. հանդերձ
սիմոնեաւ աշակերտիւն իւր. այս որ տառ
իս և դուք յիշողք յիշեալ լիցիք ՚ի քէ այ
մերմէ ամէն. Եւ այս եղև թվաբերու
թես հայկական. ՌՃԾԴ. մարտի. Ե.

ՎԵՐՋ։

224

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ
Ա. ՄՅԱՍՆԻԿՅԱՆԻ
Անվան
Публичная библиотека